

Regeringens proposition

2010/11:112

Genomförande av direktiv om överföring av
krigsmateriel

Prop.
2010/11:112

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 7 april 2011

Fredrik Reinfeldt

Ewa Björling
(Utrikesdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i lagen (1992:1300) om krigsmateriel i syfte att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen samt rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/GUSP om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel.

Förslagen innebär att lagens tillämpningsområde utökas till att omfatta tekniskt bistånd. Tillståndskrav föreslås därför för bl.a. lämnande av tekniskt bistånd utanför landet. Regeringen ges möjlighet att meddela föreskrifter om vissa särskilt angivna undantag från tillståndskravet vid utförsel av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet till ett annat land inom EES.

Det föreslås tre typer av tillstånd – generellt, globalt och individuellt – vid utförsel av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet. Ett generellt tillstånd får inte användas vid utförsel av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till ett land utanför EES.

En mottagare av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd här i landet ska få certifieras. En certifiering ger en mottagare i Sverige rätt att ta emot krigsmateriel eller tekniskt bistånd som överförs hit från ett EES-land enligt ett generellt överföringstillstånd som har offentliggjorts av ett EES-land.

Vissa uppgifts-, underrättelse- och registerföringskyldigheter föreslås för den som för ut krigsmateriel ur landet eller lämnar tekniskt bistånd utanför landet. Det föreslås straffbestämmelser för den som utan tillstånd lämnar tekniskt bistånd utanför landet samt för den som bryter mot de föreslagna uppgifts-, underrättelse- och registerföringskyldigheterna.

Det bedöms att EU:s militära förteckning i huvudsak bör ersätta den nuvarande svenska förteckningen över vad som utgör krigsmateriel.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 30 juni 2012.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Lagförslag.....	5
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel	5
3	Ärendet och dess beredning.....	20
4	Bakgrund och gällande rätt.....	21
4.1	Direktivets bakgrund.....	21
4.2	Svensk rätt.....	22
5	Överväganden och förslag	23
5.1	Direktivet	23
5.1.1	Direktivets syfte, tillämpningsområde och definitioner (artiklarna 1–3)	24
5.1.2	Överföringstillstånd (artiklarna 4–7).....	35
5.1.3	Information, certifiering och export efter överföring (artiklarna 8–10).....	57
5.1.4	Tullförfaranden och administrativt samarbete (artiklarna 11 och 12).....	71
5.1.5	Uppdatering av förteckningen över försvarsrelaterade produkter (artiklarna 13 och 14).....	76
5.1.6	Slutbestämmelser (artiklarna 15–20).....	78
5.1.7	Överklagande	90
5.2	Den gemensamma ståndpunkten.....	93
6	Ikraftträdande m.m.	105
7	Ekonomiska konsekvenser.....	107
7.1	Konsekvenser för det allmänna.....	107
7.2	Konsekvenser för företagen	108
8	Författningskommentar.....	110
8.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel	110
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter.....	128
Bilaga 2	Kommissionens direktiv 2010/80/EU av den 22 november 2010 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG vad gäller förteckningen över försvarsrelaterade produkter	165
Bilaga 3	Rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/Gusp av den 8 december 2008 om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel	201
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorians förslag.....	207
Bilaga 5	Promemorians lagförslag.....	208

Bilaga 6	Förteckning över remissinstanser.....	219	Prop. 2010/11:112
Bilaga 7	Lagrådsremissens lagförslag.....	220	
Bilaga 8	Lagrådets yttrande.....	235	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 april 2011.....	240	
	Rättsdatablad.....	241	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2010/11:112

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel.

2 Lagförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1992:1300) om krigsmateriel² dels att 1–2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 19, 20, 23 a, 25, 27 och 29 §§ samt rubrikerna närmast före 6 och 16 §§ ska ha följande lydelse, dels att rubriken närmast före 18 § ska lyda ”Tillsyn samt uppgifts- och underrättelseskylldighet”, dels att det i lagen ska införas tolv nya paragrafer, 6 a, 6 b, 10 a–10 c, 14 a, 14 b, 15 a, 16 a, och 20 a–20 c §§ samt närmast före 10 a och 15 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1 §
Denna lag *har avseende på vapen, ammunition och annan för militärt bruk utformad materiel* som enligt regeringens föreskrifter utgör krigsmateriel.

Föreslagen lydelse

Denna lag *gäller dels materiel som är utformad för militärt bruk och som enligt regeringens föreskrifter utgör krigsmateriel, dels tekniskt stöd avseende krigsmateriel som enligt regeringens föreskrifter utgör tekniskt bistånd.*

Tillstånd enligt denna lag får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik.

1 a §

Inspektionen för strategiska produkter prövar frågor om tillstånd, förbud *och* undantag i enskilda fall enligt denna lag.

Inspektionen *skall* med eget yttrande lämna över ett ärende till regeringens prövning, om ärendet

Inspektionen för strategiska produkter prövar frågor om tillstånd, förbud, undantag i enskilda fall *och certifiering* enligt denna lag.

Inspektionen *ska* med eget yttrande lämna över ett ärende till regeringens prövning, om ärendet

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen, EUT L 146, 10.6.2009, s. 1, (Celex 32009L0043), ändrat genom kommissionens direktiv 2010/80/EU av den 22 november 2010 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG vad gäller förteckningen över försvarsrelaterade produkter, EUT L 308 24.11.2010, s. 11, (Celex 32010L0080).

² Lagen omtryckt 1997:689.

har principiell betydelse eller annars är av särskild vikt.

har principiell betydelse eller annars är av särskild vikt. *Det gäller dock inte ärenden om certifiering.*

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om överlämnande av ärenden till regeringen.

2 §

I denna lag förstås med

certifiering: en certifiering som ger en mottagare av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd här i landet rätt att ta emot krigsmateriel eller tekniskt bistånd, som överförs till Sverige från ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) enligt ett generell överföringstillstånd, vilket har offentliggjorts av ett EES-land,

generellt tillstånd: ett tillstånd enligt 6 § första stycket som direkt ger en leverantör här i landet rätt att till en eller flera kategorier av mottagare i ett annat land föra ut sådan krigsmateriel eller lämna sådant tekniskt bistånd som specificeras i tillståndet,

generellt överföringstillstånd: ett tillstånd som har utfärdats av en nationell myndighet i ett annat EES-land än Sverige, vilket direkt ger en leverantör i det landet rätt att till en eller flera kategorier av mottagare i ett annat EES-land överföra sådan krigsmateriel eller sådant tekniskt bistånd som specificeras i tillståndet,

globalt tillstånd: ett tillstånd enligt 6 § första stycket som ger en enskild leverantör rätt att till en eller flera mottagare eller kategorier av mottagare i ett eller flera andra länder föra ut sådan krigsmateriel eller lämna sådant tekniskt bistånd som specificeras i tillståndet,

individuellt tillstånd: ett tillstånd enligt 6 § första stycket som ger en enskild leverantör rätt att föra ut krigsmateriel eller lämna tekniskt

tillhandahållande: försäljning, upplåtelse, utbudande mot vederlag, lån, gåva eller förmedling,

tillverkning: framställning av sådan materiel eller delar därav som utgör krigsmateriel,

tillverkningsrätt: varje rätt att tillverka krigsmateriel.

bistånd som avser en angiven kvantitet specificerad krigsmateriel som ska vidarebefordras i en eller flera transporter till en mottagare i ett annat land,

tillhandahållande: försäljning, upplåtelse, utbudande mot vederlag, lån, gåva eller förmedling,

tillverkning: framställning av sådan materiel eller delar därav som utgör krigsmateriel,

tillverkningsrätt: varje rätt att tillverka krigsmateriel,

transitering: transport av krigsmateriel eller tekniskt bistånd genom ett eller flera EES-länder utöver ursprungslandet och det mottagande landet,

överföring inom EES: en förflyttning eller annan rörelse av krigsmateriel eller tekniskt bistånd från en leverantör i ett EES-land till en mottagare i ett annat EES-land,

överföringstillstånd: ett tillstånd som kan vara generellt, globalt eller individuellt och som har utfärdats av en nationell myndighet i ett annat EES-land än Sverige, vilket ger en leverantör i det landet rätt att till en mottagare i ett annat EES-land överföra krigsmateriel eller tekniskt bistånd.

4 §³

Verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel, uppfinningar rörande krigsmateriel och metoder för framställning av sådan materiel får inte bedrivas här i landet utan tillstånd.

Verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel, uppfinningar rörande krigsmateriel och metoder för framställning av sådan materiel samt verksamhet som avser tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet får inte bedrivas här i landet utan tillstånd.

³ Senaste lydelse 2010:1013.

Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte heller utom landet bedriva sådan verksamhet utan tillstånd.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte för sådana statliga myndigheter som inte är affärsverk.

Tillstånd enligt första eller andra stycket behövs inte för verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller. Inte heller behöver innehavare av tillverkningstillstånd ha tillstånd enligt första eller andra stycket, om verksamheten avser tillhandahållande av krigsmateriel som tillhör tillståndshavaren och som finns inom landet eller tillhandahållande av uppfinning eller metod för framställning av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller.

Tillstånd enligt första eller andra stycket behövs inte för verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller. Inte heller behöver innehavare av tillverkningstillstånd ha tillstånd enligt första eller andra stycket, om verksamheten avser tillhandahållande av krigsmateriel som tillhör tillståndshavaren och som finns inom landet, eller tillhandahållande av uppfinning, metod för framställning av krigsmateriel eller tekniskt bistånd till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet eller det tekniska biståndet gäller.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från tillståndskravet enligt första och andra styckena i fråga om sådan handel med skjutvapen som regleras genom föreskrifterna i vapenlagen (1996:67) eller sådan hantering av ammunition eller annan explosiv vara som regleras genom föreskrifterna i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Utförsel

Utförsel och lämnande av tekniskt bistånd

6 §

Krigsmateriel får inte föras ut ur landet utan tillstånd, om inte annat följer av denna lag eller annan författning. I fråga om programvara likställs med utförsel överföring till utlandet genom telekommunikation eller på annat liknande sätt.

Krigsmateriel får inte föras ut ur landet och tekniskt bistånd får inte lämnas till någon utanför landet utan tillstånd, om inte annat följer av denna lag eller annan författning. I fråga om programvara och tekniskt bistånd likställs med utförsel en överföring till utlandet genom telekommunikation eller på annat liknande sätt.

Regeringen får meddela

föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd enligt första stycket, när det gäller utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet till ett annat land inom EES

1. om det är fråga om transitering,

2. om den som för ut krigsmaterielen ur landet eller lämnar det tekniska biståndet utanför landet eller mottagaren är en del av ett statligt organ eller en del av försvarsmakten,

3. om det är fråga om leveranser som Europeiska unionen, Nato, Internationella atomenergiorganet (IAEA) eller andra mellanstatliga organisationer gör i syfte att fullgöra sina uppdrag,

4. om utförelsen eller lämnandet är nödvändigt för att genomföra ett samverkande program för krigsmateriel och tekniskt bistånd mellan EES-länder,

5. om utförelsen eller lämnandet är kopplat till humanitär hjälp vid en katastrof eller som gåva i en nödsituation, och

6. om utförelsen eller lämnandet är nödvändigt för eller efter reparation, underhåll, utställning eller demonstration.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utförelse av

1. skjutvapen och tillhörande ammunition för enskild persons räkning samt skjutvapen och därtill hörande ammunition för användning vid jakt, tävling eller övning utom riket,

2. skjutvapen för reparation, översyn eller annan liknande åtgärd,

3. skjutvapen som förts in i landet för åtgärd som avses i 2,

4. sådana jakt- och tävlingsskjutvapen och tillhörande ammunition som har förts in i landet i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. 13 § b vapenlagen (1996:67).

6 a §

Ett tillstånd enligt 6 § första stycket kan vara generellt, globalt eller individuellt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får

6 b §

Ett generellt tillstånd får inte användas vid utförelse av krigsmateriel eller vid lämnande av tekniskt bistånd till ett land utanför EES.

7 §

Avtal som innebär upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrätt till någon i utlandet får inte ingås här i landet utan tillstånd.

Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte heller utom landet ingå sådant avtal utan tillstånd.

Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte här i landet eller utom landet utan tillstånd ingå avtal som innebär upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrätt till någon i utlandet.

8 §

Avtal med någon utom landet om att gemensamt med denne eller för hans räkning utveckla krigsmateriel eller metod för framställning av sådan materiel eller om att gemensamt tillverka krigsmateriel får inte ingås här i landet utan tillstånd.

Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte heller utom landet ingå sådant avtal utan tillstånd.

Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte här i landet eller utom landet utan tillstånd ingå avtal med någon utom landet om att gemensamt med denne eller för hans räkning tillhandahålla tekniskt bistånd till någon i utlandet, utveckla krigsmateriel eller metod för framställning av sådan materiel eller om att gemensamt tillverka krigsmateriel.

9 §

Avtal om tillägg till eller ändring av avtal av det slag som kräver tillstånd enligt 7 eller 8 § får inte ingås utan tillstånd, om tillägget eller ändringen avser

1. den materiel som omfattas av avtalet,

2. vidareupplåtelse eller vidareöverlåtelse av rätt enligt avtalet,

3. rätt att tillhandahålla krigsmateriel till mottagare som inte angivits tidigare,

4. förlängning av avtalets giltighetstid, eller

5. bestämmelser om sekretess.

1. den materiel eller det tekniska bistånd som omfattas av avtalet,

3. rätt att tillhandahålla krigsmateriel eller tekniskt bistånd till mottagare som inte angivits tidigare,

10 a §

En mottagare av krigsmateriel eller tekniskt bistånd här i landet får efter ansökan certifieras.

Regeringen får meddela föreskrifter om

- 1. vilka villkor som en certifiering får förenas med, och*
- 2. vilken giltighetstid som ska gälla vid en certifiering.*

10 b §

En certifiering får beviljas om sökanden anses tillförlitlig. Vid bedömningen av tillförlitligheten ska Inspektionen för strategiska produkter särskilt beakta sökandens förmåga att följa villkor i ett överföringstillstånd som innebär begränsningar av export av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd till ett land utanför EES.

Regeringen får meddela föreskrifter om kriterier för bedömning av tillförlitligheten vid prövning av certifiering.

10 c §

Ett certifikat ska godtas i Sverige om det har utfärdats i ett annat land inom EES i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen.

11 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet *skall*, i den ordning regeringen föreskriver, lämna redovisning till Inspektionen för strategiska produkter

1. om den marknadsföring av krigsmateriel som bedrivs i

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet *ska*, i den ordning regeringen föreskriver, lämna redovisning till Inspektionen för strategiska produkter

1. om den marknadsföring av krigsmateriel *eller tekniskt bistånd*

utlandet,

som bedrivs i utlandet,

2. om åtgärder som syftar till avtal som är tillståndspliktigt enligt 7 eller 8 §.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om redovisningsskyldighet och om undantag från denna. Inspektionen för strategiska produkter får i det enskilda fallet medge undantag från sådan redovisningsskyldighet.

12 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet *skall* underrätta Inspektionen för strategiska produkter innan anbud lämnas eller, där anbudsförfarande inte förekommer, innan avtal ingås om

1. tillhandahållande av krigsmateriel till någon i utlandet,

2. upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrätt som avses i 7 §, eller
3. tillverkning eller utveckling av krigsmateriel eller metod för framställning av krigsmateriel som avses i 8 §.

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet *ska* underrätta Inspektionen för strategiska produkter innan anbud lämnas eller, där anbudsförfarande inte förekommer, innan avtal ingås om

1. tillhandahållande av krigsmateriel *eller tekniskt bistånd* till någon i utlandet,

3. tillverkning, *tillhandahållande av tekniskt bistånd* eller utveckling av krigsmateriel eller metod för framställning av krigsmateriel som avses i 8 §.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om senaste tidpunkt för underrättelse och om undantag från underrättelseskyldigheten. Inspektionen för strategiska produkter får i enskilda fall medge undantag från underrättelseskyldighet.

Inspektionen får i det enskilda fallet förbjuda att sådant anbud lämnas eller avtal ingås som avses i första stycket.

14 §

Tillstånd enligt 3–10 §§ får förenas med andra villkor än som avses i 13 § samt med kontroll- och ordningsbestämmelser.

Tillstånd enligt 3–6 och 7–10 §§ får förenas med andra villkor än som avses i 13 § samt med kontroll- och ordningsbestämmelser.

14 a §

Om en mottagare i ett annat EES-land av komponenter till krigsmateriel eller tekniskt bistånd lämnat en försäkran om användning till Inspektionen för strategiska produkter får tillståndet till utförelse av komponenterna inte förenas med villkor om exportrestriktioner, om

inte annat följer av tredje stycket.

I en försäkran om användning enligt första stycket ska mottagaren intyga att komponenterna ingår eller ska ingå i dennes egen krigsmateriel eller eget tekniska bistånd och därför inte i sig kan överföras inom EES eller exporteras utanför EES i ett senare skede, utom när det gäller reparation eller underhåll.

Om en överföring inom EES är känslig, får dock inspektionen eller regeringen förena ett tillstånd enligt 6 § första stycket med villkor som avses i första stycket.

14 b §

Regeringen får meddela föreskrifter om att ett generellt tillstånd får förenas med villkor om registrering hos Inspektionen för strategiska produkter före den första användningen av tillståndet.

Uppgiftsskyldighet om villkor

15 a §

Den som har tillstånd enligt 6 § första stycket till utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till en viss mottagare i ett annat land inom EES, ska lämna uppgift till den mottagaren om de villkor om slutanvändning, utförelse och lämnande utanför EES av krigsmaterielen eller det tekniska biståndet som gäller för tillståndet.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten.

Återkallelse

Återkallelse m.m.

16 §

Tillstånd enligt 3–10 §§ kan återkallas, om tillståndshavaren

Tillstånd enligt någon av bestämmelserna i 3–6 och 7–10 §§

åsidossatt en föreskrift i denna lag eller föreskrift, villkor eller bestämmelse som har meddelats med stöd av lagen eller om det finns andra särskilda skäl till återkallelse.

eller certifiering enligt 10 a § får återkallas slutligt eller för viss tid, om tillståndshavaren eller den certifierade har åsidossatt en föreskrift i denna lag eller en föreskrift, ett villkor eller en bestämmelse som har meddelats med stöd av lagen eller om det finns andra särskilda skäl till återkallelse. Under samma förutsättningar får Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen besluta att den som för ut krigsmateriel ur landet eller lämnar tekniskt bistånd utanför landet slutligt eller för viss tid inte får utnyttja ett generellt tillstånd.

En återkallelse får inte avse tillstånd till avtal enligt någon av 7–9 §§ som redan ingåtts.

En återkallelse gäller med omedelbar verkan, om inte något annat beslutas.

En återkallelse eller ett beslut att inte få utnyttja ett generellt tillstånd gäller med omedelbar verkan, om inte något annat beslutas.

16 a §

Om Inspektionen för strategiska produkter anser att det finns en allvarlig risk för att en mottagare som har certifierats i ett annat land inom EES inte kommer att iaktta villkoren för ett generellt tillstånd eller att den allmänna ordningen, den allmänna säkerheten eller Sveriges väsentliga säkerhetsintressen kan påverkas, ska det andra landet underrättas och en utvärdering av situationen begäras.

Om det efter en sådan utvärdering fortfarande finns tvivel, får inspektionen besluta att utförsel av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet till ett annat land inom EES enligt ett generellt tillstånd tills vidare inte får ske till en viss certifierad mottagare.

Om inspektionen har meddelat ett sådant beslut, ska övriga länder inom EES och Europeiska

kommissionen underrättas om beslutet och om skälen för detta. Prop. 2010/11:112

Beslutet ska upphävas när det inte längre behövs.

17 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svensk statlig myndighet som bedriver motsvarande verksamhet utan att behöva tillstånd *skall*, enligt de föreskrifter som regeringen meddelar, lämna uppgifter till Inspektionen för strategiska produkter om ägande i utländska rättssubjekt som bedriver utveckling, tillverkning, marknadsföring eller försäljning av krigsmateriel.

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svensk statlig myndighet som bedriver motsvarande verksamhet utan att behöva tillstånd *ska*, enligt de föreskrifter som regeringen meddelar, lämna uppgifter till Inspektionen för strategiska produkter om ägande i utländska rättssubjekt som bedriver utveckling, tillverkning, marknadsföring eller försäljning av krigsmateriel *eller som tillhandahåller tekniskt bistånd.*

19 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § *skall*, enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar, till Inspektionen för strategiska produkter lämna deklaration på heder och samvete rörande den verksamhet för vilken tillstånd har meddelats.

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § *ska*, enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar, till Inspektionen för strategiska produkter lämna deklaration på heder och samvete rörande den verksamhet för vilken tillstånd har meddelats.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att lämna deklaration.

Regeringen får meddela föreskrifter om att

1. den som har tillstånd enligt 6 § *skall* lämna uppgifter om krigsmateriel som förts ut ur landet,

1. den som har tillstånd enligt 6 § *ska* lämna uppgifter om krigsmateriel som förts ut ur landet *och tekniskt bistånd som lämnats utanför landet,*

2. den som har tillstånd enligt 7 eller 8 § *skall* lämna uppgifter om ingångna avtal.

2. den som har tillstånd enligt 7 eller 8 § *ska* lämna uppgifter om ingångna avtal.

20 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § *skall efter anmodan* av Inspektionen för strategiska produkter lämna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen samt lämna inspektionen tillträde till de lokaler där verksamheten bedrivs.

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § *eller den som är certifierad enligt 10 a § ska på begäran* av Inspektionen för strategiska produkter lämna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen samt lämna inspektionen tillträde till de lokaler

Inspektionen har rätt att anlita biträde från andra statliga myndigheter i sin tillsyn.

där verksamheten bedrivs. Inspektionen har rätt att anlita biträde från andra statliga myndigheter i sin tillsyn.

20 a §

Den som har tillstånd enligt 6 § första stycket till utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till ett annat land inom EES ska föra detaljerade och fullständiga register över sina överföringar inom EES.

Ett register som avses i första stycket ska omfatta kommersiella dokument som innehåller uppgifter

1. om vilken krigsmateriel som överförts eller vilket tekniskt bistånd som lämnats inom EES, med angivande av dess referens i den förteckning över krigsmateriel och tekniskt bistånd som har föreskrivits med stöd av 1 § första stycket,

2. om mängden och värdet av den krigsmateriel som överförts eller det tekniska bistånd som lämnats inom EES,

3. om tidpunkten för överföringen av krigsmaterielen eller lämnandet av det tekniska biståndet inom EES,

4. om namn och adress på den som överfört krigsmaterielen eller lämnat det tekniska biståndet inom EES och på mottagaren av materielen eller biståndet,

5. om slutanvändning och slutanvändare av den krigsmateriel som överförts eller det tekniska bistånd som lämnats inom EES, om det är känt, och

6. om bevis för att information om ett villkor om begränsning i ett tillstånd när det gäller utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd utanför EES har getts till mottagaren av den krigsmateriel som överförts eller av det tekniska bistånd som lämnats.

Handlingar och uppgifter som avses i andra stycket ska bevaras fram till och med det sjunde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades eller den längre tid som för vissa uppgifter eller handlingar kan vara föreskriven i lag eller annan författning. Uppgifterna ska bevaras i Sverige, i ordnat skick och på ett betryggande och överskådligt sätt.

20 b §

Den som för första gången avser att använda ett generellt tillstånd ska underrätta Inspektionen för strategiska produkter om det.

20 c §

Den som ansöker om tillstånd till utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till ett land utanför EES enligt 6 § första stycket ska, när det gäller sådan materiel eller sådant bistånd som denne har mottagit från ett annat land inom EES med stöd av ett överföringstillstånd, lämna uppgift till Inspektionen för strategiska produkter om att han eller hon har iakttagit de villkor i överföringstillståndet som innebär begränsningar när det gäller export av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd till ett land utanför EES.

23 a §

Beslut av Inspektionen för strategiska produkter att återkalla ett tillstånd enligt 16 § eller att bestämma en avgift enligt 22 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut av Inspektionen för strategiska produkter får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol när det gäller beslut att

1. vägra certifiering vid en prövning enligt 10 a §,
2. återkalla ett tillstånd eller en certifiering enligt 16 §,
3. en leverantör inte får utnyttja ett generellt tillstånd enligt 16 §,
4. utförelse av krigsmateriel ur

landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet till ett annat land inom EES enligt ett generellt tillstånd tills vidare inte får ske till en viss certifierad mottagare enligt 16 a §,

5. bestämma en avgift enligt 22 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.
Andra förvaltningsbeslut enligt denna lag får inte överklagas.

25 §

Den som bryter mot någon av 3–5 §§ eller 7–10 §§ eller mot förbud som har meddelats med stöd av 12 § döms,

1. om gärningen har skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst två år,

2. om gärningen har skett av oaktsamhet, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som uppsåtligen genom vilseledande förmår Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen att lämna tillstånd enligt någon av 3–5 §§ eller 7–10 §§ och därigenom föranleder att avtal fullföljs eller tillhandahållande kommer till stånd döms till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen har skett av oaktsamhet, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Till böter eller fängelse i högst två år döms den som uppsåtligen

1. bryter mot någon av 3–5 §§, 6 § när det gäller krav på tillstånd för lämnande av tekniskt bistånd eller 7–10 §§ eller mot förbud som har meddelats med stöd av 12 §, eller

2. genom vilseledande förmår Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen att lämna tillstånd enligt någon av 3–5 §§, 6 § när det gäller krav på tillstånd för lämnande av tekniskt bistånd eller 7–10 §§ och därigenom föranleder att avtal fullföljs, att tekniskt bistånd lämnas till någon utanför landet eller att tillhandahållande kommer till stånd.

Om gärningen har begåtts av oaktsamhet, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

I ringa fall ska inte dömas till ansvar.

27 §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. underlåter att lämna underrättelse enligt 12 § eller att lämna uppgifter enligt 17 §,

2. underlåter att göra sådan anmälan

3. i annat fall än som avses i 25 eller 26 § lämnar en oriktig uppgift i ansökan om tillstånd eller i annan handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende enligt

1. underlåter att lämna underrättelse enligt 12 eller 20 b § eller att lämna uppgifter enligt 15 a, 17 eller 20 c §,

3. i annat fall än som avses i 25 eller 26 § lämnar en oriktig uppgift i ansökan om tillstånd eller i annan handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende enligt

denna lag eller som annars ges in till tillsynsmyndigheten,

4. åsidosätter ett villkor eller bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av denna lag.

I ringa fall *skall* inte dömas till ansvar.

Lydelse enligt prop. 2010/11:72

29 §
Krigsmateriel som varit föremål för brott enligt 25 eller 26 § eller dess värde samt utbyte av sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

denna lag eller *som är av betydelse ur kontrollsynpunkt* och som annars ges in till tillsynsmyndigheten,

4. åsidosätter ett villkor eller bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av denna lag.

5. *bryter mot 20 a §,*
6. *bryter mot ett skriftligt åtagande som har getts in till Inspektionen för strategiska produkter enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 10 b § andra stycket.*

I ringa fall *ska* inte dömas till ansvar.

Föreslagen lydelse

Krigsmateriel *eller tekniskt bistånd* som varit föremål för brott enligt 25 eller 26 § eller dess värde samt utbyte av sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 30 juni 2012.
 2. Tillstånd som har meddelats enligt äldre föreskrifter ska anses meddelade enligt denna lag.
 3. De nya bestämmelserna i 9 § ska tillämpas även på sådana avtal om tekniskt bistånd som avses i 8 § och som har ingåtts före den 30 juni 2012.

3 Ärendet och dess beredning

Den 6 maj 2009 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen, se *bilaga 1*. Som titeln antyder är direktivets syfte att förenkla bestämmelser och förfaranden som tillämpas på överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen, i syfte att se till att den inre marknaden fungerar väl. Direktivet trädde i kraft den 30 juni 2009 och Europeiska unionens medlemsstater ska senast den 30 juni 2011 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Bestämmelserna ska tillämpas från den 30 juni 2012.

Direktivet är ändrat genom kommissionens direktiv 2010/80/EU av den 22 november 2010 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG vad gäller förteckningen över försvarsrelaterade produkter, se *bilaga 2*.

Den 8 december 2008 antog rådet den gemensamma ståndpunkten 2008/944/GUSP om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel, se *bilaga 3*.

Den 1 juli 2009 gav statsrådet Ewa Björling i uppdrag åt en utredare att utreda bl.a. vilka författningsändringar och andra åtgärder som bedöms nödvändiga och lämpliga för att Sverige ska uppfylla åtagandena i direktivet och den gemensamma ståndpunkten.

Utredaren överlämnade i juni 2010 promemorian Genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel inom EU, m.m. (Ds 2010:29). Utredarens sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4* och lagförslagen i *bilaga 5*. Promemorian har remitterats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utrikesdepartementet (dnr UF 2010/49606/NIS).

Regeringen beslutade den 10 juli 2003 om direktiv för en statlig offentlig utredning med uppdrag att se över den svenska krigsmateriel-lagstiftningen och anpassa de nuvarande riktlinjerna för krigsmateriel-export. Utredningen antog namnet KRUT, KRIGsmaterielUTredningen. Utredningen lade i februari 2005 fram betänkandet KRUT Reformerat regelverk för handel med försvarsmateriel (SOU 2005:9). Betänkandet har remissbehandlats.

I propositionen behandlas de lagändringar som föreslås i promemorian (Ds 2010:29). Vissa lagändringar som föreslås i promemorian föreslås också i KRUT och endast på det sättet berörs KRUT i detta lagstiftningsärende. I övrigt bereds KRUT inom Regeringskansliet.

Regeringen beslutade den 24 februari 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 7*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8*. Lagrådet har föreslagit vissa ändringar. Regeringen har i allt väsentligt följt förslagen. Lagrådets synpunkter kommenteras i avsnitt 5.1.2 (under rubrikerna Artikel 4.1, Artiklarna 4.4 och 4.5, Artiklarna 4.7 och 4.8 samt Artikel 5.4), i avsnitt 5.1.3 (under rubrikerna Artikel 8.1, Artikel 9.2 och Artikel 9.6), i avsnitt 5.1.6 (under rubriken Artikel 15 Skyddsåtgärder och Artikel 16 Sanktioner) och i författningskommentaren. Dessutom har vissa redaktionella ändringar genomförts i förhållande till lagrådsremissen.

4 Bakgrund och gällande rätt

4.1 Direktivets bakgrund

Kommissionen har sedan flera år tillbaka intresserat sig för uppbyggnaden av en europeisk marknad för krigsmateriel. I mars 2003 antogs ett meddelande om en EU-politik för försvarsutrustning (KOM [2003] 113 slutlig). I september 2004 beslutade kommissionen en grönbok om försvarsupphandlingar (KOM [2004] 608 slutlig). I ett tolkningsmeddelande (KOM [2006] uttalade sig kommissionen i december 2006 om tillämpningen av artikel 346 i EUF-fördraget på försvarsupphandlingsområdet.

Därefter har kommissionen tagit initiativ till ett direktiv. Ett direktiv om överföring av försvarsrelaterade produkter antogs slutligen av Europaparlamentet och rådet den 6 maj 2009. Direktivet är den första unionsrättsliga rättsakten som innehåller bestämmelser om kontroll av överföring av krigsmateriel inom unionen.

Direktivet utgör en del av ett ”försvarspaket” som även omfattar ett direktiv om försvars- och säkerhetsupphandling (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordningen av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggentreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring i direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG [EUT L 216, 20.8.2009, s. 76, Celex 32009L0081]). Försvarspaketet omfattar också ett meddelande som gäller en strategi för en starkare och konkurrenskraftigare europeisk försvarsindustri (KOM [2007] 764 slutlig). Regeringen har den 3 februari i 2011 beslutat att till Lagrådet överlämna lagrådsremissen Upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

Bakgrund

Sverige har haft ett principiellt förbud mot utförelse av krigsmateriel sedan 1918. Tillståndskrav för tillverkning av krigsmateriel infördes 1935 medan tillståndskrav för tillhandahållande av krigsmateriel infördes 1949. Sedan 1993 regleras tillverkning, tillhandahållande och utförelse av krigsmateriel i lagen (1992:1300) om krigsmateriel och förordningen (1992:1303) om krigsmateriel.

Gällande rätt

I avsnitt 5 redogörs i samband med genomgången av direktivets och den gemensamma ståndpunktens artiklar ingående för gällande svensk rätt. I detta avsnitt görs därför endast en översiktlig genomgång.

Lagen om krigsmateriel föreskriver att krigsmateriel inte får tillverkas utan tillstånd. Enligt lagen får inte heller krigsmateriel föras ut ur landet utan tillstånd, om inte annat följer av lagen eller annan författning. Även all försvarsindustriell utlandssamverkan förutsätter tillstånd. Med utlandssamverkan förstås exportförsäljning eller annat tillhandahållande (bl.a. överlåtelse eller förmedling) av krigsmateriel. Vidare omfattar begreppet upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrättigheter, avtal med någon i utlandet om att gemensamt med denne eller för dennes räkning utveckla krigsmateriel eller metod för framställning av sådan materiel eller om att gemensamt tillverka krigsmateriel. Slutligen krävs tillstånd, med vissa undantag, för att bedriva militärt inriktad utbildning.

Från och med den 1 februari 1996 fattas beslut om tillstånd enligt lagen om krigsmateriel i första hand av Inspektionen för strategiska produkter, utom i sådana fall där ett ärende bedöms vara av principiell betydelse eller annars av särskild vikt. Ärendet ska i sådant fall överlämnas till regeringen för avgörande. Samråd ska ske med exportkontrollrådet innan beslut fattas i viktigare ärenden. I vissa fall prövar polismyndigheterna, enligt 11–13 §§ förordningen (1992:1303) om krigsmateriel, frågor om tillstånd för export av vapen som utgör krigsmateriel.

Enligt 1 § andra stycket lagen om krigsmateriel får tillstånd enligt lagen lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik. De närmare principerna för prövningen har lagts fast i regeringens praxis och kommit till uttryck i regeringens riktlinjer för krigsmaterielexport och annan utlandssamverkan (jfr. prop.1991/92:174 s. 41 f., prop.1995/96:31 s. 23 f. och bet. 1992/93:UU1). Sedan ett antal år tillbaka tillämpas i praxis – parallellt med de nämnda riktlinjerna – även de riktlinjer för export som 1998 antagits inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen, den s.k. uppförandekoden. Under 2008 antogs uppförandekoden som gemensam ståndpunkt (rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/GUSP av den 8 december 2008 om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av militär teknik och krigsmateriel).

Krigsmateriel indelas i två kategorier: krigsmateriel för strid (KS) och övrig krigsmateriel (ÖK). Bestämmelser om vilken materiel som innefattas i de två kategorierna återfinns i förordningen om krigsmateriel. Kategorin krigsmateriel för strid omfattar materiel med förstörelsebringande verkan, inklusive sikten för sådan materiel, samt materiel för elddledning. Kategorin övrig krigsmateriel omfattar delar och komponenter till krigsmateriel för strid samt materiel som ej har direkt förstörelsebringande verkan i en stridssituation, t.ex. spaningsradaranläggningar eller simulatorer för utbildningsändamål.

5 Överväganden och förslag

I detta avsnitt redovisas regeringens överväganden rörande direktivets och den gemensamma ståndpunktens krav på genomförandeåtgärder i svensk rätt.

5.1 Direktivet

Allmänt om genomförande av direktiv i svensk rätt

Enligt artikel 288 tredje stycket i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget, är ett EU-direktiv bindande för medlemsstaterna med avseende på det resultat som ska uppnås med direktivet. Hur själva genomförandet av direktivet i en medlemsstats rättsordning närmare ska gå till överlämnas emellertid åt varje stat att själv avgöra; dvs. form och tillvägagångssätt för genomförandet bestäms av medlemsstaten. En medlemsstat är alltså inte bunden av ett direktivs terminologi eller systematik, om det avsedda resultatet kan uppnås på något annat sätt. Det anförda innebär att ett EU-direktiv ska införlivas i svensk nationell rätt genom den lagstiftningsteknik som är ändamålsenlig. Ett införlivande av ett EU-direktiv i svensk rätt kräver inte att bestämmelserna i direktivet återges ordagrant i uttryckliga och specifika författningsbestämmelser. Varje medlemsstat har emellertid att i nationell rätt se till att direktivet tillämpas fullt ut på ett tillräckligt klart och precist sätt. Vidare ska enskilda ha möjlighet att identifiera sina rättigheter enligt direktivet och göra dessa rättigheter gällande i domstol.

Medlemsstaterna har också att verka för en enhetlig tolkning och tillämpning av EU-rätten. Detta är särskilt relevant när det gäller direktiv som syftar till att säkerställa en väl fungerande inre marknad, där likartad tolkning och tillämpning av reglerna bidrar till att erbjuda näringsidkare likartade konkurrensvillkor.

Endast EU-domstolen är slutligt behörig att fastställa innebörden av unionsrättsliga regler. Lagrådet har anförts att det framstår som naturligt och önskvärt att lagstiftaren har möjlighet att argumentera för varför en viss lösning till lagförslag har valts (Lagrådets yttrande i prop. 2001/02:121 s. 193). Detta är särskilt viktigt om en regel i ett EU-

direktiv förefaller oklar och lämnar utrymme för lagstiftaren att välja mellan skilda sätt för dess genomförande i svensk rätt. Det får sedan ankomma på de rättstillämpande myndigheterna att värdera dessa uttalanden. Därtill kommer att domstolarna alltid kan begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen, om det framstår som motiverat.

Allmänt om nu aktuellt direktiv

Genomgången av direktivet visar att svensk lagstiftning i viss utsträckning redan uppfyller direktivet krav. I vissa delar, framför allt i fråga om de nya tillståndsslagen, det nya certifieringssystemet och introduktionen av begreppet tekniskt bistånd, krävs dock författningsändringar.

Genomgången av direktivet följer dess kapitelindelning. Genomgången avslutas med ett avsnitt om överklagande.

Direktivet har relevans för Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). I förhållande till departementspromemorians lagförslag medför detta den justeringen i propositionens lagförslag att Europeiska unionen ersätts med Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Direktivets ingress

I direktivets ingress redovisas motiv till dels direktivet som sådant, dels de enskilda bestämmelserna i direktivet. Ingressen kan i vissa fall underlätta en tolkning av direktivet men kräver inte i sig några ändringar i de nationella reglerna.

5.1.1 Direktivets syfte, tillämpningsområde och definitioner (artiklarna 1–3)

Regeringens förslag: Direktivet ska genomföras genom lagen om krigsmateriel och genom förordning.

Lagens tillämpningsområde utökas till att omfatta tekniskt bistånd.

I den inledande bestämmelsen i lagen anges att den gäller dels materiel som är utformad för militärt bruk och som enligt regeringens föreskrifter utgör krigsmateriel, dels lämnande av tekniskt stöd avseende krigsmateriel som enligt regeringens föreskrifter utgör tekniskt bistånd.

Direktivets definitioner av begreppen överföring, överförings-tillstånd och transitering införs i lagen.

Regeringens bedömning: EU:s militära förteckning bör i huvudsak ersätta den nuvarande svenska förteckningen över vad som utgör krigsmateriel. Förteckningen bör emellertid vid behov kunna kompletteras med materiel som Sverige kan ha anledning att vilja kontrollera. Del C i den nuvarande svenska förteckningen – som anger kemiska ämnen för vilka deklarationsskyldighet föreligger enligt FN:s konvention om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt om deras förstöring – bör finnas kvar. Till förteckningen bör vidare fogas en förklaring över vilken

krigsmateriel som utgör krigsmateriel för strid eller övrig krigsmateriel enligt de svenska riktlinjerna för utförelse och annan utlandssamverkan av krigsmateriel.

Direktivets definition av begreppet försvarsrelaterade produkter bör genomföras genom att det i svensk författning etablerade begreppet krigsmateriel används i stället för direktivets begrepp, utom i de fall direktivets begrepp avser tekniskt bistånd. Direktivets definitioner av begreppen leverantör, mottagare och exporttillstånd bör genomföras i svensk rätt genom att de vid behov förklaras i sitt sammanhang i författningstexten.

Promemorians förslag och bedömning: Motsvarar i princip regeringens förslag och bedömning. Promemorian saknar dock bedömningen att den svenska förteckningen över krigsmateriel vid behov bör kunna kompletteras med materiel som Sverige kan ha anledning att vilja kontrollera. Vidare saknar promemorian bedömningen att det till förteckningen – till följd av att EU:s militära lista inte delar in krigsmaterielen i krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel – bör fogas en förklaring över vilken krigsmateriel enligt förteckningen som utgör krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel enligt de svenska riktlinjerna för utförelse och annan utlandssamverkan av krigsmateriel. I promemorian görs i stället bedömningen att Inspektionen för strategiska produkter i sin tillämpning av regelverket bör utgå från en tänkt indelning i krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel.

Promemorian föreslår att tekniskt bistånd ska definieras i 2 § lagen om krigsmateriel och föreslår inte att regeringen ska ges bemyndigande att meddela föreskrifter om vad som utgör tekniskt bistånd.

Promemorian föreslår inte att direktivets definitioner av begreppen överföring, överföringstillstånd och transitering ska definieras i lagen om krigsmateriel, utan i stället att dessa ska förklaras kontextuellt i författningstexten.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget och bedömningen i stort eller har inget att erinra. *Inspektionen för strategiska produkter* föreslår i första hand att begreppen krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel avskaffas och att ett känslighetskriterium i stället tillförs i grunderna för klassificering av krigsmateriel. I andra hand föreslår inspektionen att det till den svenska förteckningen över krigsmateriel fogas en förklaring över vilken krigsmateriel enligt EU:s militära lista som utgör krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel.

Strålsäkerhetsmyndigheten påpekar att EU:s militära lista, till skillnad från den nuvarande svenska förteckningen över krigsmateriel, inte omfattar kärnladdningar, speciella delar eller substanser till sådana. Det nuvarande förbudet enligt lagen om krigsmateriel mot tillverkning, tillhandahållande och utförelse av kärnladdningar riskerar därmed att gå förlorad om promemorians förslag antas.

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt *Kristna Fredsrörelsen* vänder sig mot promemorians bedömning att ISP ska avgöra hur en tänkt uppdelning mellan krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel ska se ut, utan vill i stället se en redovisning om detta som det sedan formellt

beslutas om. De, liksom *Sveriges Kristna Råd*, tillstyrker att begreppet krigsmateriel behålls.

Säkerhets- och försvarsföretagen, Saab AB och Nammo Sweden AB anser att uttrycket krigsmateriel bör ändras till försvarsrelaterade produkter. De anser vidare att definitionen av tekniskt bistånd bör harmoniseras med vad som utgör tekniskt bistånd enligt ML22 i EU:s gemensamma militära lista, eftersom det tycks vara så att den föreslagna definitionen av tekniskt bistånd är mer restriktiv än vad som avses med ML22, ”teknik”, definition inklusive dess undantag.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Artikel 1 Syfte

Direktivet

Artikeln behandlar syftet med direktivet. I *punkten 1* anges att syftet med direktivet är att förenkla de bestämmelser som tillämpas på överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen, i syfte att se till att den inre marknaden fungerar väl. I *punkten 2* anges att direktivet inte påverkar medlemsstaternas handlingsfrihet i fråga om politiken för export av försvarsrelaterade produkter. I *punkten 3* anges att direktivet ska tillämpas i enlighet med artiklarna 30 och 296 i fördraget. Avslutningsvis anges i *punkten 4* att direktivet inte påverkar medlemsstaternas möjlighet att fortsätta och vidareutveckla mellanstatligt samarbete, förutsatt att bestämmelserna i direktivet följs.

Överväganden

Det svenska begreppet utförsel enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel (nedan KML) innefattar såväl export av krigsmateriel till tredjeland som överföring av sådan materiel mellan EU:s medlemsstater. Begreppet krigsmateriel enligt KML motsvarar i stort det som i direktivet benämns försvarsrelaterade produkter.

I likhet med utredaren anser regeringen att artikeln inte i sig innehåller några krav på genomförandeåtgärder. När det gäller de begrepp som används i punkten 1 i direktivet kommer frågan om hur det svenska regelverket ska anpassas till dessa att tas upp i övervägandena avseende artikel 3.

Punkterna 2 och 3 signalerar att medlemsstaterna genom direktivet inte har fråntagits sin fördragsfästa rätt att införa restriktioner i eller vidta andra åtgärder mot handeln med försvarsrelaterade produkter på de grunder som anges i artiklarna 30 och 296 i EG-fördraget (efter Lissabonfördragets ikraftträdande motsvaras artikel 30 av artikel 36 i EUF-fördraget medan artikel 296 motsvaras av artikel 346), dvs. med hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet eller intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv, att bevara växter, att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde eller att skydda industriell och kommersiell äganderätt (artikel 30)

samt för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen (artikel 296). Det åligger den medlemsstat som hävdar att det är befogat att vidta åtgärder enligt artiklarna att bevisa att så är fallet.

Punkten 4 handlar om medlemsstaternas rätt att fortsätta och vidareutveckla mellanstatligt samarbete. Texten klargör att det står medlemsstaterna fritt att samarbeta kring mer långtgående åtgärder än direktivet föreskriver för att förenkla och underlätta utbytet av försvarsrelaterade produkter sinsemellan.

Artikel 2 Tillämpningsområde

Direktivet

Artikeln anger att direktivet ska tillämpas på de försvarsrelaterade produkter som förtecknas i bilagan. Av artikel 13.1 följer vidare att kommissionen ska uppdatera förteckningen i bilagan i strikt överensstämmelse med Europeiska unionens gemensamma militära förteckning.

Det bör påpekas att en uppdatering av förteckningen i bilagan redan har skett genom kommissionens direktiv 2010/80/EU av den 22 november 2010 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG vad gäller förteckningen över försvarsrelaterade produkter (EUT L 308 24.11.2010, s. 11–45, Celex 32010L0080).

Gällande rätt

Lagen om krigsmateriel är enligt 1 § tillämplig på sådant som enligt regeringens föreskrifter utgör krigsmateriel. Den materiel som därmed avses finns förtecknad i en bilaga till förordningen (1992:1303) om krigsmateriel (nedan KMF). Materielen i bilagan delas upp i kategorierna krigsmateriel för strid, övrig krigsmateriel och produkter/ämnen för vilka deklareringskyldighet föreligger enligt 25 § KMF.

Överväganden

Enligt KML krävs tillstånd för all utförelse av krigsmateriel. Det krävs därmed fler överväganden och förändringar än bara beträffande den svenska krigsmaterieförteckningen för att möta direktivets krav på administrativ förenkling vid just överföring av försvarsrelaterade produkter mellan medlemsstaterna. Regeringen gör, liksom utredaren, bedömningen att det är mest förmånligt att söka en lösning där direktivets bestämmelser om överföring arbetas in i lagen om krigsmateriel och i förordningen om krigsmateriel, utan att för den sakens skull begreppet utförelse utmönstras.

I samband med tillkomsten av KML redogjordes noggrant i propositionen (prop. 1991/92:174 s. 27 f.) för de principiella övervägandena för klassificeringen av sådan materiel för att dessa skulle ges en bred parlamentarisk förankring. Det var dock inte möjligt att i lagen införa sådana klara definitioner att svårigheterna vid

gränsdragningen mellan civil och militär materiel undanröjdes. Det konstaterades vidare att uppgiften att göra de tekniska bedömningar som leder fram till en krigsmaterieförteckning inte heller borde ankomma på riksdagen. I stället bemyndigades regeringen att fastställa vilka vapen, ammunition och annan för militärt bruk utformad materiel som skulle utgöra krigsmateriel. Den av regeringen sålunda fastställda krigsmaterieförteckningen finns som bilaga till KMF.

Klassificeringen av krigsmateriel sker i dag med utgångspunkt i materielens funktion och konstruktion. Produkter med såväl civil som militär användning klassificeras som krigsmateriel när de i sin militära funktion har en förstörelsebringande effekt. I krigsmaterieförteckningen delas dessutom materielen in i kategorierna krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel. I den förra ingår de förstörelsebringande vapnen och vapensystemen, deras omedelbara stödsystem samt krut, sprängmedel och kemiska och biologiska substanser som kan utgöra verksamsmedier för sådana vapen. Den senare kategorin omfattar resterande materiel som inte har förstörelsebringande egenskaper. Denna indelning motiveras, förutom av skillnaderna i materielens närhet till stridsförloppet, även av hänsyn till regeringens riktlinjer för utförelse och utlandssamverkan rörande krigsmateriel från år 1993. Enligt dessa riktlinjer finns en presumtion mot att lämna tillstånd beträffande krigsmateriel för strid och en presumtion för att lämna tillstånd beträffande övrig krigsmateriel.

Redan i samband med tillkomsten av KML konstaterades att klassificeringen av krigsmateriel hade beröring med den praxis som finns hos EU-länderna och att det finns stora fördelar med att enighet i huvudsak föreligger om vilka produktslag som ska omfattas av undantagsbestämmelserna enligt artikel 223 i Romfördraget (nu artikel 346 i EUF-fördraget; se prop. 1991/92:174 s. 30). I juni 2000 kom en sådan enighet till uttryck genom att medlemsstaterna i rådet antog EU:s gemensamma militära förteckning. Denna EU:s militära förteckning tillkom framför allt för att underlätta en enhetlig tillämpning av EU:s uppförandekod för vapenexport från 1998 och är identisk med den kontrollista för konventionella vapen som finns inom exportkontrollregimen Wassenaararrangemanget, där Sverige också är medlem. Den 8 december 2008 antog medlemsstaterna i EU rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/Gusp om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel. I ståndpunkten har både uppförandekoden för vapenexport och EU:s gemensamma militära förteckning tagits in och den ersätter följaktligen dessa dokument.

Den svenska krigsmaterieförteckningen och EU:s militära förteckning överensstämmer på många sätt och omfattar i allt väsentligt samma materiel. EU:s militära förteckning är dock mer omfattande och det finns flera produkter i den som inte ingår i den svenska krigsmaterieförteckningen. EU:s militära förteckning har vidare en delvis annan struktur än den svenska då materielen delas in i färre kategorier men i fler undergrupper, som i sin tur försetts med mer detaljerade specifikationer. Någon indelning i krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel görs inte. EU:s militära förteckning innehåller också, utöver materiel, ett avsnitt om teknik som krävs för utveckling, produktion eller användning av uppräknad materiel och detta även om

samma teknik tillämpas på produkter som inte är tillståndspliktiga. Enligt definitionerna i förteckningen omfattar detta tekniska uppgifter och teknisk assistans, t.ex. nedskrivna eller inspelade instruktioner, utbildning eller konsulttjänster. Enligt 10 § KML krävs det visserligen tillstånd för att i landet bedriva militärt inriktad utbildning av personer som inte är svenska medborgare. Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte heller utom landet bedriva sådan utbildning utan tillstånd. Härutöver upptar den svenska krigsmaterielförteckningen övningsmateriel, utrustning för tillverkning av krigsmateriel och programvara för utveckling, vilket kan anses täcka det som begreppet tekniska uppgifter omfattar. Den svenska krigsmaterielförteckningen nämner dock inte teknisk assistans som står i samband med de produkter som räknas upp i förteckningen och detta täcks inte heller av det svenska regelverket i övrigt. Detta innebär att Sverige i dag inte kan kontrollera allt som vi genom direktivet har åtagit oss att kontrollera (jfr artikel 4 som anger att överföring av försvarsrelaterade produkter mellan medlemsstaterna även i fortsättningen ska kräva tillstånd). Visserligen tillverkas alla de produkter som finns i EU:s förteckning inte i Sverige, varför de praktiska problemen är något mindre än de teoretiska, men detta ändrar inte på det förhållandet att vi inte uppfyller direktivet fullt ut.

I SOU 2005:9 KRUT Reformerat regelverk för handel med försvarsmateriel (KRUT-utredningen), föreslogs att den svenska krigsmaterielförteckningen skulle ersättas av EU:s militära förteckning. Det föreslogs dock att del C i den svenska förteckningen skulle finnas kvar för att den deklARATIONSSKYLDIGHET som gäller för sådana ämnen tydligt skulle framgå av förordningen. Förslaget gick därmed ut på att EU:s förteckning borde användas vid all utförsel och inte bara vid överföring, som primärt är aktuell här. De remissinstanser som yttrade sig hade i stort ingen erinran mot en sådan ordning.

Liksom utredaren konstaterar regeringen att efter KRUT-utredningen har såväl direktivet som den gemensamma ståndpunkten 2008/944/Gusp tillkommit. Genom direktivet har medlemsstaterna gjort ett juridiskt bindande åtagande att utgå från EU:s militära förteckning vid prövning av tillstånd till överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen. Genom den gemensamma ståndpunkten har de därutöver gjort ett folkrättsligt bindande åtagande att utgå från samma förteckning vid prövning av tillstånd till export till länder utanför EU (se mer om detta i avsnitt 5.2). Härutöver har EU:s medlemsstater i en rad gemensamma ståndpunkter om internationella sanktioner innehållande vapenembargon, åtagit sig att begränsa exporten av krigsmateriel till berörda tredje länder. Redan 2005 antog rådet särskilda riktlinjer för genomförande av internationella sanktioner. Den senaste versionen av dessa riktlinjer utfärdades den 15 december 2009 [Rådets dokument den 15 december 2009 nr 17464/09 PESC 1656 FIN 551, Riktlinjer för genomförande och utvärdering av restriktiva åtgärder (sanktioner) inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik]. I dessa anges bl.a. att om inte annat anges ska vapenembargon tolkas som omfattande åtminstone alla varor och all teknik på EU:s gemensamma förteckning över krigsmateriel (s. 19 punkten 54). Eftersom Sverige i dag

inte kan kontrollera allt detta finns det en risk att Sverige inte fullt ut kan uppfylla sina åtaganden enligt sanktionsregimer med vapenembargon.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen, i likhet med utredaren, att EU:s militära förteckning ska ersätta den nuvarande svenska krigsmaterieförteckningen. Huvudsakligen beror detta på att Sverige både enligt direktivet och enligt flera gemensamma ståndpunkter har åtagit sig att kontrollera alla de produkter och all den teknik som finns på EU:s militära förteckning. Härutöver finns det dock flera andra fördelar med en sådan lösning. Det skulle underlätta såväl klassificeringen av olika produkter som informationsutbytet med de andra medlemsstaterna samt leda till en ökad harmonisering vid tillämpningen av de kriterier för krigsmaterielexport som anges i ståndpunkten. Eftersom EU:s militära förteckning är mer detaljerad än den svenska krigsmaterieförteckningen skulle det också bli enklare för företag och enskilda att själva se om en produkt kräver tillstånd. Härutöver görs bedömningen att regelverket blir onödigt komplext om ansökningar om överföring respektive export måste prövas mot två olika förteckningar.

I likhet med utredaren anser dock regeringen att del C i den svenska förteckningen bör finnas kvar som en särskild bilaga till förordningen om krigsmateriel för att deklareringskyldigheten ska framgå tydligt. Skyldigheten att deklarerera ifrågavarande ämnen härrör från Förenta nationernas konvention om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt om deras förstöring (SÖ 1993:28, prop. 1992/93:181, bet. 1992/93:UU30, rskr.1992/93:409) och bedöms inte utgöra ett otillåtet hinder för den fria rörligheten inom EU.

Strålsäkerhetsmyndigheten har påpekat att EU:s militära lista, till skillnad från den nuvarande svenska förteckningen över krigsmateriel, inte omfattar kärnladdningar samt speciella delar och substanser till sådana. Regleringen om förbud mot tillverkning, tillhandahållande och utförelse av kärnladdningar riskerar därmed att gå förlorad om promemorians förslag antas.

Att kärnladdningar, speciella delar och substanser till sådana bör omfattas av KML:s bestämmelser om förbud mot tillverkning, tillhandahållande och utförelse kan mot bakgrund av materielens förstörelsebringande egenskaper tyckas uppenbart. Speciella delar och substanser till kärnladdningar omfattas dock av regelverket om kontroll av produkter med dubbla användningsområden. Färdiga kärnladdningar omfattas dock inte av det nämnda regelverket. Enligt regeringens bedömning bör därför kärnladdningar läggas till i förteckningen över vad som utgör krigsmateriel. Även efter det att EU:s militära lista har ersatt den nuvarande svenska förteckningen över krigsmateriel bör därför förteckningen vid behov kunna kompletteras med materiel som Sverige kan ha anledning att vilja kontrollera, t.ex. kärnladdningar. Det får från fall till fall avgöras om ett sådant tillägg anses utgöra ett otillåtet hinder för den fria rörligheten inom EU.

EU:s militära förteckning innehåller inte någon indelning i krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel. *Inspektionen för strategiska produkter* föreslår i första hand att begreppen krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel därför avskaffas och att ett känslighetskriterium i stället tillförs i grunderna för klassificering av krigsmateriel. I andra hand föreslår inspektionen att det till den svenska

förteckningen över krigsmateriel fogas en förklaring över vilken krigsmateriel enligt EU:s militära lista som utgör krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel.

När det gäller inspektionens förslag i första hand, ett införande av ett känslighetskriterium i grunderna för klassificering av krigsmateriel, anser regeringen att det saknas tillräckligt underlag för detta förslag.

När det gäller inspektionens förslag i andra hand anser regeringen att detta bör genomföras. De svenska riktlinjerna för utförelse av krigsmateriel och annan utlandssamverkan (se prop. 1991/92:174 s. 41–42) är inte föremål för ändring i detta lagstiftningsärende (se också avsnitt 5.2). Riktlinjerna är i sin konstruktion anpassade efter en indelning i krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel. Utredaren föreslår därför att Inspektionen för strategiska produkter i sin tillämpning av regelverket bör utgå från en tänkt indelning i krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel. Regeringen anser dock att en till förteckningen bifogad förklaring som anger vilken krigsmateriel enligt EU:s militära förteckning som utgör krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel enligt de svenska riktlinjerna för utförelse och annan utlandssamverkan generellt sett bör underlätta tillståndsprövningen för ISP och ansökningar om tillstånd för företag och andra enskilda. Till den svenska förteckningen över krigsmateriel bör därför fogas en sådan förklaring.

Förslaget kommer att kräva en viss anpassning av den nationella statistikredovisningen eftersom denna i dag avspeglar klassificeringssystemet med krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel. Om det inte anses alltför tekniskt komplicerat för ISP finns det dock i och för sig inget som hindrar att regeringen även fortsättningsvis ålägger ISP att redovisa statistik även avspeglande klassificeringssystemet krigsmateriel för strid och övrig krigsmateriel. En övergång till EU:s militära förteckning kommer även att få vissa konsekvenser för användningen och beskrivningen av de olika slutanvändarintygen.

Artikel 3 Definitioner

Direktivet

I artikeln definieras de i direktivet använda begreppen försvarsrelaterade produkter, överföring, leverantör, mottagare, överföringstillstånd, exporttillstånd och transitering.

Överväganden när det gäller begreppet försvarsrelaterade produkter

Försvarsrelaterade produkter anges vara de som förtecknas i bilagan till direktivet, dvs. de produkter och den teknik som finns i EU:s gemensamma militära förteckning.

I lagen och förordningen om krigsmateriel används i dag begreppet *krigsmateriel* i stället för direktivets begrepp *försvarsrelaterade produkter*, men då avses å andra sidan inte exakt den materiel som finns i EU:s gemensamma militära förteckning. I den svenska versionen av den

gemensamma ståndpunkten 2008/944/Gusp används däremot uttrycket *krigsmateriel och militär teknik* för att beskriva produkterna i EU:s militära förteckning. I den engelska används i stället *military technology and equipment*, vilket talar för att den svenska översättningen påverkats av befintlig svensk begreppsbildning. Ytterligare ett exempel finns i regelverket om produkter med dubbla användningsområden (PDA) där begreppet *militära produkter* används för att beteckna de produkter som i dag finns i den svenska krigsmaterielförteckningen.

KRUT-utredningen föreslog i sitt betänkande att det svenska begreppet krigsmateriel skulle utmönstras och ersättas av begreppet försvarsmateriel, som ansågs bättre spegla den terminologi som i dag förekommer på såväl nationell som internationell nivå. Försvarsmateriel är också den beteckning som ISP använder i sitt dagliga arbete. När KRUT-utredningen remitterades fick dess förslag om en övergång från bruket av krigsmateriel till försvarsmateriel följdriktigt medhåll från ISP. Sveriges Exportkontrollförening och Stockholms Handelskammare var också positiva. Samtidigt mötte förslaget kritik från flera håll. Amnesty International, Diakonia, Kristna Fredsrörelsen, Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, Svenska FN-förbundet och Svenska Röda Korset ställde sig avvisande till förslaget. De ansåg att begreppet krigsmateriel var mer relevant och logiskt än försvarsmateriel eftersom det inkluderar både försvar och anfall.

Utredaren anser att det riskerar att leda till missförstånd om olika begrepp används för att beteckna samma sak. Begreppet krigsmateriel är väletablerat och omfattar såväl defensiv som offensiv materiel. En övergång till ett annat begrepp skulle också kunna tolkas som ett försök att avdramatisera den typ av produkter det rör sig om. Utredaren bedömer vidare att det går att kombinera ett genomförande av direktivet med att begreppet krigsmateriel behålls. Mot denna bakgrund föreslår utredaren att så sker. *Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, Kristna Fredsrörelsen och Sveriges Kristna Råd* tillstyrker uttryckligen att begreppet krigsmateriel behålls medan *Säkerhets- och försvarsföretagen, Saab AB och Nammo Sweden AB* anser att begreppet krigsmateriel bör ändras till försvarsrelaterade produkter. Regeringen gör i denna fråga samma bedömning som utredaren och föreslår således att begreppet krigsmateriel behålls.

Av övervägandena avseende artikel 2 ovan framgår att regeringen föreslår att EU:s militära förteckning ska ersätta den svenska krigsmaterielförteckningen. På det sättet kommer begreppet krigsmateriel automatiskt att beteckna det som i direktivet benämns försvarsrelaterade produkter, utom i de fall det senare begreppet avser tekniskt bistånd.

Regeringen bedömer nämligen att det blir otydligt om betydelsen av begreppet krigsmateriel nu ska utvidgas till att omfatta även den militära teknik som ingår i EU:s militära förteckning. Regeringen anser därför, liksom utredaren, att 1 § lagen om krigsmateriel bör ändras så att det tydligt framgår att även tekniskt stöd (assistans) omfattas. Tekniskt stöd (assistans) ska kontrolleras även enligt flera andra EU-rättsliga akter, t.ex. EU-förordningar om internationella sanktioner, och benämns på lite olika sätt i dessa. Den vanligaste benämningen är dock *tekniskt bistånd*, ett begrepp som redan används i lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd

(PDA-lagen). Regeringen föreslår därför, i likhet med utredaren, att detta begrepp används även här.

Utredaren föreslår att begreppet tekniskt bistånd ska definieras och att detta sker i 2 § som redan innehåller andra definitioner. Utredaren föreslår att definitionen utformas i enlighet med den heltäckande definition av begreppet som finns i 3 § PDA-lagen. *Säkerhets- och försvarsföretagen, Saab AB och Nammo Sweden AB* anser att definitionen av tekniskt bistånd bör harmoniseras med vad som utgör tekniskt bistånd enligt ML22 i EU:s gemensamma militära lista, eftersom det tycks vara så att den föreslagna definitionen av tekniskt bistånd är mer restriktiv än vad som avses med ”teknik” med sammanhörande definitioner, inklusive dess undantag enligt ML22. Regeringen håller i och för sig inte med om att utredarens föreslagna definition av tekniskt bistånd, tillsammans med de undantag från tillståndskrav som utredaren föreslår i 6 § andra stycket (se regeringens överväganden avseende artikel 4.1, avsnitt 5.1.2), är mer restriktiv än vad som framgår av ML22 i EU:s gemensamma militära förteckning. I stället är det enligt regeringens bedömning på så sätt att de ur kontrollsynpunkt motsvarar varandra. För att det inte ska råda något tvivel om att Sverige fullt ut genomför direktivet och EU:s gemensamma militära lista bör dock den teknik med tillhörande definitioner etc. som omfattas av ML 22 i EU:s gemensamma militära lista ordagrant införas i svensk rätt. Regeringen föreslår därför att ett bemyndigande ges till regeringen att meddela föreskrifter om vad som utgör tekniskt bistånd. Det finns då inte något behov av att genomföra utredarens förslag att definiera begreppet tekniskt bistånd i 2 § KML.

Regeringen föreslår också, liksom utredaren, att ordalydelsen i 1 § KML förenklas något så att det anges att lagen gäller materiel som är utformad för militärt bruk och som enligt regeringens föreskrifter utgör krigsmateriel. Det förhållandet att omnämmandet av vapen och ammunition föreslås utgå innebär dock ingen ändring i sak.

Eftersom förslaget innebär att direktivets begrepp försvarsrelaterade produkter ska delas upp i krigsmateriel och tekniskt bistånd, bör begreppet tekniskt bistånd även introduceras i 6 § KML som handlar om utförseltillstånd samt i flera andra paragrafer i lagen (se vidare i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1).

Överväganden när det gäller övriga definitioner i artikel 3

Med begreppet *överföring* avses enligt artikel 3 en förflyttning eller rörelse av en försvarsrelaterad produkt från en leverantör till en mottagare i en annan medlemsstat.

Begreppet överföring används i olika betydelser i svenska författningar. I de författningar som rör krigsmateriel används i dag begreppet utförsel och där görs ingen distinktion mellan export och överföring. Ordet överföring används dock redan i en annan betydelse i KML, se 6 § första stycket. I bl.a. PDA-lagen används begreppet emellertid i den betydelse som det har enligt direktivet och begreppet är dessutom vedertaget i unionsrätten.

När det gäller begreppet överföring bedömer regeringen, liksom utredaren, att ett genomförande av direktivet kräver att en distinktion i vissa fall görs mellan export och överföring. Utredaren föreslår att begreppet utförsel kan behållas och att man, i de fall det enbart rör sig om överföring, kan specificera detta kontextuellt i författningstexten med orden *överföring inom unionen*. Som framgår av lagförslagen anser också regeringen att begreppet utförsel bör behållas men att begreppet *överföring* ändå bör definieras i KML. Eftersom ordet överföring redan används i en annan betydelse i KML, se 6 § första stycket, bör direktivets begrepp överföring i KML definieras som *överföring inom EES*. Detta underlättar förståelsen av lagtexten i flera av de i detta lagstiftningsärende föreslagna paragraferna. En definition av begreppet överföring inom EES bör därför införas i 2 § KML.

Begreppet *leverantör* definieras i artikel 3 som en juridisk eller fysisk person som är etablerad i gemenskapen och juridiskt ansvarig för en överföring. Med begreppet *mottagare* avses en juridisk eller fysisk person som är etablerad i gemenskapen och juridiskt ansvarig för mottagandet av en överföring.

Begreppen *leverantör* och *mottagare* används i flera svenska författningar, men begreppen är då inte begränsade till att avse personer i unionen på det sätt som gjorts i direktivet.

Utredaren anser att begreppen *leverantör* och *mottagare* inte behöver definieras särskilt utan att det i dessa avseenden bedöms vara tillräckligt att man vid eventuellt behov kontextuellt förklarar vad som avses, t.ex. ”i Sverige etablerade leverantörer”. Regeringen instämmer i utredarens bedömning.

Begreppet *överföringstillstånd* anges i artikel 3 vara ett tillstånd som utfärdats av en nationell myndighet i en medlemsstat vilket ger leverantörer rätt att överföra försvarsrelaterade produkter till en mottagare i en annan medlemsstat.

Begreppet *överföringstillstånd* används inte i någon svensk författning. Begreppet är även sällsynt förekommande i EU-rättsliga dokument. På det närliggande PDA-området talas det t.ex. i stället om tillstånd till överföring inom gemenskapen [Se artikel 22 i rådets förordning (EG) nr 428/2009 av den 5 maj 2009 om upprättande av en gemenskapsordning för kontroll av export, överföring, förmedling och transitering av produkter med dubbla användningsområden]. Som nämnts ovan används begreppet överföring även i en annan betydelse i KML, se 6 §.

Utredaren föreslår att begreppet *överföringstillstånd* bör förklaras kontextuellt i författningstexten. Regeringen anser dock att begreppet bör definieras i lagen. Detta underlättar nämligen förståelsen av lagtexten i flera av de i detta lagstiftningsärende föreslagna paragraferna. Definitionen av begreppet *överföringstillstånd* bör i stort sett motsvara direktivets definition av begreppet *överföringstillstånd* i artikel 3.5. I artikel 4.4 framgår dessutom att *överföringstillstånden* ska vara generella, globala eller individuella, vilket också bör föras in i definitionen. Av definitionen bör också framgå att begreppet i lagen används med den innebörden att en nationell myndighet i något annat EES-land än Sverige har utfärdat tillståndet. En definition av begreppet *överföringstillstånd* bör därför införas i 2 § KML.

Begreppet *exporttillstånd* avser ett tillstånd att leverera försvarsrelaterade produkter till en juridisk eller fysisk person i ett tredjeland.

Begreppet exporttillstånd används i dag i PDA-lagstiftningen och då huvudsakligen i samma betydelse som i direktivet. Begreppet används också flitigt i EU-rättsliga dokument där det har en vedertagen betydelse som överensstämmer med definitionen i direktivet.

Liksom utredaren anser regeringen att det beträffande begreppet exporttillstånd vid eventuellt behov i lagtexten torde vara tillräckligt med en kontextuell förklaring, t.ex. "tillstånd till export till ett land utanför EES".

Med begreppet *transitering* avses enligt artikel 3 transport av försvarsrelaterade produkter genom en eller flera medlemsstater utöver ursprungsmedlemsstaten och den mottagande medlemsstaten.

Begreppet transitering används i flera svenska författningar. Huvudsakligen används det därvid i den betydelse som anges i direktivet och som har sin förlaga i unionens tullkodex [Rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen], dvs. i en form där unionen betraktas som ett område genom vilken transitering sker. Det förekommer dock också i motsvarande betydelse, men där området endast utgör Sverige.

Utredaren anser att begreppet transitering kan förklaras kontextuellt genom tillägget "transitering inom unionen". Regeringen anser dock att förståelsen av lagtexten underlättas om begreppet transitering definieras i lagen. En sådan definition bör därför införas i 2 § KML.

5.1.2 Överföringstillstånd (artiklarna 4–7)

Regeringens förslag: Vissa tillståndskrav, uppgifts- och underrättelseskyldigheter som gäller tekniskt bistånd införs i lagen om krigsmateriel.

Tillståndskrav införs för verksamhet i Sverige som avser tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet, för lämnande av tekniskt bistånd utanför landet, för ingående av avtal med någon utom landet om att tillhandahålla tekniskt bistånd till någon i utlandet samt för avtal om tillägg till eller ändring av sådana avtal.

Skyldigheten att redovisa marknadsföring till någon i utlandet och underrättelseskyldigheten avseende lämnande av anbud utökas till att omfatta även tekniskt bistånd.

Uppgiftsskyldigheten om ägande i utländska rättssubjekt utökas till att omfatta även sådana utländska rättssubjekt som tillhandahåller tekniskt bistånd.

Regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om att den som har tillstånd till lämnande av tekniskt bistånd utanför landet ska lämna uppgifter om tekniskt bistånd som lämnats utanför landet.

Tre typer av tillstånd – generellt, globalt och individuellt – införs vid utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet. Ett generellt tillstånd får inte användas vid utförelse av krigsmateriel eller vid lämnande av tekniskt bistånd till ett

land utanför EES. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ges bemyndigande att meddela föreskrifter om de tre olika typerna av tillstånd.

Regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om vissa särskilt angivna undantag från tillståndskravet vid utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet till ett annat land inom EES.

Regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om att ett generellt tillstånd får förenas med villkor om registrering hos Inspektionen för strategiska produkter före den första användningen av tillståndet.

Om en mottagare i ett annat EES-land av komponenter till krigsmateriel eller tekniskt bistånd lämnat en försäkran om användning till Inspektionen för strategiska produkter får tillståndet till utförelse av komponenterna inte förenas med villkor om exportrestriktioner. Om en överföring inom EES är känslig, får dock inspektionen eller regeringen förena ett tillstånd med sådana villkor.

Återkallelse av tillstånd ska kunna ske slutligt eller för viss tid. Det får beslutas att den som för ut krigsmateriel ur landet eller lämnar tekniskt bistånd utanför landet slutligt eller för viss tid inte får utnyttja ett generellt tillstånd.

Promemorians förslag: Motsvarar i stora delar regeringens förslag i sak. Promemorian föreslår dock att regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om omfattande undantag till det principiella förbudet mot utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd enligt 6 § KML. Promemorian föreslår dessutom att vissa bestämmelser om generella, globala och individuella tillstånd ska införas i KML i stället för i KMF. Promemorian föreslår också att bestämmelserna om försäkran om användning regleras i förordning genom att regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter. Promemorian har inte tagit upp frågan om att det ska få beslutas att den som för ut krigsmateriel ur landet eller lämnar tekniskt bistånd utanför landet slutligt eller för viss tid inte får utnyttja ett generellt tillstånd.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget i stort eller har inget att erinra.

Säkerhets- och försvarsföretagen har påpekat att, under förutsättning att det krävs tillstånd för lämnande av tekniskt bistånd utanför landet och att all teknisk data framledes kommer att vara under kontroll, det förefaller onödigt att fortfarande behålla avtalsslutande enligt 8 § KML eller ändringar av avtal enligt 9 § KML under kontroll. Säkerhets- och försvarsföretagen har också påpekat att utredarens förslag att utöka uppgiftsskyldigheten om ägande i utländska rättssubjekt enligt 17 § lagen om krigsmateriel till att omfatta även sådana utländska rättssubjekt som tillhandahåller tekniskt bistånd innebär en ytterligare administrativ börda och vill därför att paragrafens relevans och applicering utreds.

Inspektionen för strategiska produkter har påpekat att med hänsyn till att kontroll av tekniskt bistånd införs i KML finns inte längre något behov av 10 § andra stycket KML. Bestämmelsen föreskriver att det

krävs tillstånd för yrkesmässigt bedrivande av militärt inriktad utbildning utom landet av personer som inte är svenska medborgare.

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt *Kristna Fredsrörelsen* tillstyrker utredarens förslag att generella tillstånd endast bör gälla inom EU men anser att även globala tillstånd är så pass generösa att de endast bör gälla inom EU. De anser vidare att det är olyckligt att utredaren inte föreslår en tidsbegränsning av generella överföringstillstånd.

Säkerhets- och försvarsföretagen, Saab AB och Nammo Sweden AB anser att lagen bör öppna för en framtida möjlighet att kunna använda generella tillstånd även till länder utanför EU, t.ex. till de länder, utöver medlemsstaterna i EU, som omfattas av det generella tillståndet enligt PDA-regelverket, nämligen Australien, USA, Japan, Kanada, Norge, Nya Zeeland och Schweiz. *Inspektionen för strategiska produkter* anser att generella tillstånd bör få användas vid export till ett begränsat antal länder utanför EU, nämligen Norge, Schweiz, USA, Kanada, Japan och Australien. Enligt ISP skulle möjligheten att använda generella tillstånd även till dessa länder medföra att ISP i ökad utsträckning kan omfördela sina resurser för att genomföra den ökade tillsyn som kommer att krävas genom direktivets införande.

Inspektionen för strategiska produkter delar utredarens uppfattning att undantagen enligt artikel 4.2 i nuläget inte är behövliga. *Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen* samt *Kristna Fredsrörelsen* tillstyrker utredarens bedömning att undantagen enligt artiklarna 4.2 och 4.3 inte är behövliga med hänsyn till att punkterna medger så enormt generösa undantag från tillståndsplikten att de på ett fundamentalt sätt skulle urholka möjligheterna för Sverige att bedriva en restriktiv krigsmaterielpolitik. De påpekar vidare att det är anmärkningsvärt att i lagen ge regeringen stora befogenheter att meddela föreskrifter om undantag från förbudet om utförsel i 6 § KML. Enligt Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen och Kristna Fredsrörelsen möjliggör utredarens föreslagna lagtext alltför stora möjligheter till undantag från förbudet. *Säkerhets- och försvarsföretagen, Saab AB och Nammo Sweden AB* anser att lagen om krigsmateriel bör öppna för en framtida möjlighet att använda sig av de undantag som finns i artikel 4.2. De anser att detta är en ”level playing field-fråga” gentemot den övriga EU-industrin (”level playing field” – en neutral arena som ger parterna lika förutsättningar; Norstedts).

Säkerhets- och försvarsföretagen anser – baserat på försvarsindustrins erfarenhet att alla följdleveranser inte ryms inom tidsperioden tre år – att ett globalt tillstånd bör beviljas för en tidsperiod om fem år i stället för tre år.

För att förhindra tolkningsproblematik kring om det enligt praxis bör finnas ett slutanvändarintyg före utförseln anser *Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen* samt *Kristna Fredsrörelsen* att det bör införas ett författningskrav på att det före en utförsel ska finnas ett sådant intyg.

Inspektionen för strategiska produkter har anmärkt att artiklarna 5.2 och 7 a)–d) – som pekar ut vissa situationer då ett generellt respektive ett individuellt tillstånd ska användas – endast är tvingande gentemot tillståndsmyndigheten. Det är inte fråga om handlingsregler som riktar sig till den enskilde. ISP anser därför att bestämmelserna – som utredaren

föreslår bör genomföras i lag – bör kunna regleras i förordning i stället för i lag.

Tullverket ifrågasätter utredarens förslag att Inspektionen för strategiska produkter bör offentliggöra meddelade generella tillstånd genom föreskrifter. Av 29 § författningssamlingsförordningen (1976:725) framgår vad som får tas in i en författningssamling. Tullverket finner att det råder viss oklarhet i om det är förenligt med 29 § författningssamlingsförordningen att offentliggöra och meddela generella tillstånd genom föreskrifter.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Artikel 4 Allmänna bestämmelser

Artikel 4.1

Direktivet

I *punkten 1* anges att det ska krävas föregående tillstånd för överföring av försvarsrelaterade produkter mellan medlemsstater. Utan att det påverkar tillämpningen av de bestämmelser som är nödvändiga för att skydda den allmänna säkerheten eller den allmänna ordningen, t.ex. transport-säkerheten, ska det dock inte krävas ytterligare överföringstillstånd av andra medlemsstater för transitering genom medlemsstater, eller för införsel i den medlemsstat där mottagaren finns, av försvarsrelaterade produkter.

Gällande rätt

Beträffande punkten 1 gäller enligt 6 § KML att krigsmateriel, med vissa undantag, inte får föras ut ur landet utan tillstånd. I fråga om programvara likställs med utförsel överföring till utlandet genom telekommunikation eller på annat liknande sätt. Något undantag från tillståndskravet vid transitering finns inte i dag. När det gäller införsel av krigsmateriel är det i dag, med undantag för skjutvapen och ammunition, inte tillståndspliktigt i Sverige. Att det krävs tillstånd för att föra in skjutvapen och viss ammunition till Sverige framgår av 2 kap. 1 § vapenlagen (1996:67), som också innehåller bestämmelser om undantag från tillståndskravet. Enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor krävs det vidare tillstånd för överföring och import av explosiva varor. All ammunition omfattas av begreppet explosiva varor enligt den nämnda lagen.

Överväganden

I övervägandena avseende artikel 2 har redan föreslagits att EU:s militära förteckning ska ersätta den svenska krigsmaterieförteckningen. I

överbägandena avseende artikel 3 har vidare föreslagits att ett förtydligande som innebär att tekniskt bistånd omfattas av tillståndskravet ska tas in i 6 § lagen om krigsmateriel. De krav som punkten 1 i artikeln ställer på föregående tillstånd för överföring av försvarsrelaterade produkter mellan medlemsstaterna bedöms därmed redan täckas in av ordalydelsen i 6 § lagen om krigsmateriel.

När det särskilt gäller tekniskt bistånd ställer direktivet krav på kontroll av sådant endast vid lämnande inom unionen. Våra åtaganden i den gemensamma ståndpunkten 2008/944/Gusp innebär dock att vi även måste kunna kontrollera lämnande av tekniskt bistånd till någon utanför unionen. Skrivningen bör alltså ge möjlighet till detta och inte begränsas till att avse EES-interna affärer (se avsnitt 5.2).

Införandet av begreppet tekniskt bistånd väcker även en annan fråga. Tillsynsbestämmelserna i lagen om krigsmateriel är kopplade till 3 och 4 §§ samma lag, dvs. till kravet på tillverknings- eller tillhandahållandetillstånd. Med hänsyn till hur dessa bestämmelser och definitionen av begreppet tillhandahållande är utformade, måste vidare den som för ut krigsmateriel ha både ett utförseltillstånd samt ett tillverknings- eller tillhandahållandetillstånd i botten. Den som för ut krigsmateriel står därmed under ISP:s tillsyn. När det gäller sådant tekniskt bistånd som ett företag tillhandahåller kommer detta antagligen att i de flesta fall avse materiel som samma företag säljer. Sådana företag står därmed under ISP:s tillsyn. Ett renodlat tjänsteföretag som tillhandahåller tekniskt bistånd skulle dock med nuvarande skrivningar endast i vissa fall stå under ISP:s tillsyn, nämligen i fråga om tjänster som avser uppfinningar och metoder för framställning av krigsmateriel (jfr 4 § första stycket lagen om krigsmateriel). Ett sådant företag skulle visserligen ändå – genom ändringar i 19 § KML, vilket regeringen också föreslår – kunna åläggas att lämna uppgifter om tekniskt bistånd som lämnats utanför landet. Företaget skulle dock inte i andra avseenden stå under ISP:s tillsyn. Enligt regeringens bedömning är det emellertid av kontrollskäl av vikt att sådana företag står under ISP:s tillsyn. Mot denna bakgrund anser regeringen, liksom utredaren, att ändringar bör göras som ställer krav även på dylika tjänsteföretag att ha ett tillhandahållandetillstånd i botten. Då syftet här endast är att genomföra direktivet och den gemensamma ståndpunkten 2008/944/Gusp, föreslås att ett krav på tillhandahållande av tekniskt bistånd begränsas till verksamhet som är inriktad på utlandet. I syfte att likställa renodlade tjänsteföretag som tillhandahåller tekniskt bistånd utomlands med tillverkare och tillhandahållare av krigsmateriel, föreslår utredaren mot denna bakgrund ändringar i 4 § KML, vilka föranleder följdändringar i flera andra bestämmelser, 8, 9, 11, 12, 17 och 19 §§, i KML, se genomgång nedan.

Utredaren föreslår att krav på tillstånd införs för att här i landet ingå avtal med någon utanför landet om att gemensamt med denne eller för hans eller hennes räkning tillhandahålla tekniskt bistånd till någon i utlandet. Utredaren föreslår också krav på tillstånd införs för att ingå avtal som innebär tillägg till eller ändring av avtal av det slag som kräver tillstånd enligt lagen om krigsmateriel, om tillägget eller ändringen avser tekniskt bistånd som omfattas av avtalet samt rätt att tillhandahålla tekniskt bistånd till mottagare som inte har angivits tidigare. Utredaren föreslår att detta sker genom tillägg i nuvarande 8 och 9 §§ KML.

Säkerhets- och försvarsföretagen har påpekat att, under förutsättning att det krävs tillstånd för lämnande av tekniskt bistånd utanför landet och att all teknisk data framledes kommer att vara under kontroll, det förefaller onödigt att fortfarande behålla avtalsslutande enligt 8 § KML eller ändringar av avtal enligt 9 § KML under kontroll. Regeringen gör bedömningen att, även om det framdeles kommer att krävas tillstånd för lämnande tekniskt bistånd utanför landet, det fortfarande kommer att vara av vikt att på ett tidigt stadium – i samband med avtalsslutandet eller ändringen av ett avtal – få kännedom om svenska företags eller svenska myndigheters planer på att lämna tekniskt bistånd till någon i utlandet. 8 och 9 §§ KML kommer således även framöver att vara viktiga för den effektiva kontroll som Sverige eftersträvar på krigsmaterielområdet. Regeringen gör därför, liksom utredaren, bedömningen att paragraferna bör behållas och att sådana krav som angetts ovan bör införas i 8 och 9 §§.

Lagrådet har noterat att 8 § förbjuder att någon, som inte har anknytning till Sverige, här i landet träffar avtal som avses i paragrafen med någon, som inte heller har anknytning till Sverige. Det innebär enligt *Lagrådet* att om någon från Indien träffar avtal med någon från Pakistan om att gemensamt tillverka krigsmateriel i något av dessa länder eller i ett tredje land åtminstone teoretisk kan straffas enligt 25 § KML. *Lagrådet* ifrågasätter om detta kan vara avsett och anser att om 8 § ändras bör motsvarande ändring göras i 7 §.

Regeringen konstaterar att när de paragrafer som motsvarar 7 och 8 §§ KML infördes i den dåvarande lagen om förbud mot utförelse av krigsmateriel m.m. genom lagstiftning 1988 var tillämpningen – på förslag av *Lagrådet* – begränsad till svensk myndighet, svenskt företag eller den som är bosatt eller stadigvarande vistas här i riket (prop. 1987/88:154 sid. 38, 69, 70, 132 och 133). Lagtexten i den paragraf (5 §) som motsvarar nuvarande 8 § KML hade följande lydelse: ”Avtal med någon utom riket om att för dennes räkning utveckla krigsmateriel eller metod för framställning av krigsmateriel får inte utan tillstånd av regeringen ingås här i riket och inte heller utom riket av svensk myndighet, svenskt företag eller den som är bosatt eller stadigvarande vistas här”. När paragrafen utökades och överfördes till den nya lagen, KML, kom sista delen av meningen att bli ett särskilt stycke, vilket gör att lydelsen blir en annan. Samma sak skedde med den paragraf (4 §) som motsvarar den nuvarande 7 § KML. Det går inte att utläsa av förarbetena till KML (prop. 1991/92:174 s. 75–77 och 102) att avsikten var att tillståndskravet enligt 7 och 8 §§ skulle utökas så att den även omfattar den situationen att två utländska medborgare, som inte har anknytning till Sverige, ingår ett avtal i Sverige. Mot denna bakgrund anser regeringen att lydelserna av 7 och 8 §§ KML således bör justeras. När det gäller 7 § bör utformningen av paragrafen innebära att den som omfattas av tillståndskravet är svensk myndighet, svenskt företag eller den som är bosatt eller stadigvarande vistas här och som här i landet eller utom landet ingår avtal som innebär upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrätt till någon i utlandet. När det gäller 8 § bör utformningen av paragrafen innebära att den som omfattas av tillståndskravet är svensk myndighet, svenskt företag eller den som är bosatt eller stadigvarande vistas här och som här i landet eller utom landet ingår avtal med någon

utom landet om att gemensamt med denne eller för hans räkning tillhandahålla tekniskt bistånd till någon i utlandet, utveckla krigsmateriel eller metod för framställning av sådan materiel eller om att gemensamt tillverka krigsmateriel.

Inspektionen för strategiska produkter har påpekat att det – med hänsyn till att kontroll av tekniskt bistånd införs i KML – inte längre finns något behov av 10 § andra stycket KML. Bestämmelsen föreskriver att det krävs tillstånd för yrkesmässigt bedrivande av militärt inriktad utbildning utom landet av personer som inte är svenska medborgare. Regeringen gör inte samma bedömning som ISP, utan anser att 10 § andra stycket KML bör finnas kvar. Andra stycket täcker nämligen in även utbildning i handhavande av krigsmateriel som har samband med en möjlig stridsinsats samt undervisning av sådant slag som ingår i en skola av militär art (prop. 1991/92:174 s. 104). Tillståndskravet enligt 10 § andra stycket är därför vidare än vad som omfattas av tillståndskravet när det gäller tekniskt bistånd. Av ML22 i EU:s gemensamma militära lista framgår nämligen att tillståndskravet när det gäller tekniskt bistånd i detta avseende endast omfattar utbildning som är nödvändig för användning (vilket enligt ML22 definieras som drift, installation, underhåll, reparation, översyn och renovering) av krigsmateriel.

Utredaren föreslår att skyldigheten att redovisa marknadsföring till någon i utlandet enligt 11 § lagen om krigsmateriel utökas till att omfatta även tekniskt bistånd. Regeringen gör samma bedömning som utredaren.

Utredaren föreslår att underrättelseskylldigheten avseende lämnande av anbud i enlighet med 12 § lagen om krigsmateriel utökas till att omfatta även tekniskt bistånd. Regeringen gör samma bedömning som utredaren.

Utredaren föreslår att uppgiftsskyldigheten om ägande i utländska rättssubjekt enligt 17 § lagen om krigsmateriel utökas till att omfatta även sådana utländska rättssubjekt som tillhandahåller tekniskt bistånd. *Säkerhets- och försvarsföretagen* har påpekat att utökandet av uppgiftsskyldigheten till att omfatta även tekniskt bistånd innebär en ytterligare administrativ börda och vill därför att paragrafens relevans och applicering utreds. Enligt regeringens bedömning är det av kontrollskäl av vikt att ISP får kännedom om uppgifter om ägande också i utländska rättssubjekt som tillhandahåller tekniskt bistånd. Det är nämligen av vikt att statsmakterna ges en bild av den svenska krigsmaterielindustrins engagemang i utlandet. Detta redovisas årligen av ISP till regeringen, som i sin tur redovisar detta i den skrivelse om strategisk exportkontroll som årligen överlämnas till riksdagen (se t.ex. skr. 2009/10:114 s. 14–15). Regeringen gör därför bedömningen att utökningen av paragrafens uppgiftsskyldighet är relevant och föreslår därför att 17 § ändras i enlighet med utredarens förslag.

Utredaren föreslår att regeringen ges möjlighet att enligt 19 § KML meddela föreskrifter om att den som har tillstånd enligt 6 § lagen om krigsmateriel ska lämna uppgifter om tekniskt bistånd som lämnats utanför landet. Regeringen gör samma bedömning som utredaren.

Frågan om tillsyn för sådana renodlade tjänsteföretag som tillhandahåller tekniskt bistånd sammanhänger indirekt också med reglerna om avgiftsskyldighet enligt KML, se kap. 7.

När det gäller transitering inom EES bör ett undantag från tillståndskravet göras. Ett bemyndigande för regeringen eller den

myndighet som regeringen bestämmer att meddela kompletterande bestämmelser till EU:s regelverk om transitering finns visserligen redan i 4 kap. 7 § tullagen (2000:1281). Det är dock inte anpassat till förhandenvarande situation. För att tydliggöra vad som gäller och för att bestämmelserna om krigsmateriel och tekniskt bistånd så långt som möjligt ska vara samlade i lagen om krigsmateriel, föreslår utredaren att ett bemyndigande tas in i 6 § KML. Bemyndigandet föreslås ge regeringen rätt att få meddela föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd vid överföring av krigsmateriel inom unionen och vid lämnande av tekniskt bistånd utanför landet. Enligt utredaren bör ändringen åtföljas av en bestämmelse i KMF, som vid överföring inom unionen undantar transitering genom Sverige från tillståndskravet. Samma bemyndigande bör enligt utredaren utnyttjas för att undanta viss teknik som inte anses kräva tillstånd till lämnande av tekniskt bistånd utanför landet. I EU:s militära förteckning finns nämligen några undantag avseende teknik, dvs. där listas viss teknik som faller utanför förteckningen (ML 22 not 2).

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt *Kristna Fredsrörelsen* har påpekat att det är anmärkningsvärt att i lagen ge regeringen stora befogenheter att meddela föreskrifter om undantag från förbudet om utförsel i 6 § KML. Enligt Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt Kristna Fredsrörelsen möjliggör utredarens föreslagna lagtext alltför stora möjligheter till undantag från förbudet.

Regeringen instämmer i denna synpunkt och lagförslaget bör därför omformuleras så att det tydligare framgår att syftet med bemyndigandet i detta avseende endast är att möjliggöra undantag från förbudet när det gäller transitering av krigsmateriel och tekniskt bistånd inom EES. Regeringen föreslår i övervägandena avseende artikel 3, se avsnitt 5.1.1, att regeringen bör ges bemyndigande att meddela föreskrifter om vad som utgör tekniskt bistånd. Genom utnyttjande av bemyndigandet kan regeringen således föreskriva vilken teknik som anses utgöra teknisk bistånd och ange viss teknik som faller utanför begreppet i enlighet med vad som anges i ML22 not 2 i EU:s gemensamma förteckning (Not 2 anger att ML22 inte gäller teknik som a) minimalt krävs för installation, drift, underhåll [kontroll] och reparation av produkter som inte omfattas eller för vilka exporttillstånd har beviljats, b) är allmänt tillgänglig, grundforskning eller de upplysningar som minimalt krävs för patentansökningar och c) för magnetisk induktion för kontinuerlig framdrivning av civila transportanordningar). Därmed finns inte något behov av ett bemyndigande som ger regeringen rätt att meddela föreskrifter om undantag från tillståndskrav när det gäller lämnande av tekniskt bistånd till länder utanför EES. Se mer om bemyndigandet under rubriken Artiklarna 4.2 och 4.3.

Artiklens krav på att det utöver ett överföringstillstånd inte ska krävas tillstånd för införsel av krigsmateriel innebär inget behov av författningsändringar, då det i Sverige inte krävs särskilt tillstånd för införsel av krigsmateriel. När det särskilt gäller skjutvapen och viss ammunition innehåller dock EU-rätten särskilda regler för överföring av sådana produkter mellan EU-medlemsstaterna (direktiv 91/477/EEG) vilka genomförts i den svenska vapenlagstiftningen. EU-rätten innehåller också särskilda regler för överföring av ammunition (direktiv 93/15/EEG), vilka genomförts i lagen (2010:1011) om brandfarliga och

explosiva varor. Dessa regler kan tyckas vara något motstridiga med det nu aktuella direktivet. Vapenlagen innehåller nämligen bestämmelser om tillståndskrav för införsel av skjutvapen och viss ammunition medan lagen om brandfarliga och explosiva varor innehåller bestämmelser om tillståndskrav för överföring och införsel av explosiva varor, däribland ammunition. Av skäl 14 och 15 i direktivets ingress framgår emellertid bl.a. att direktivet inte bör påverka tillämpningen av de bestämmelser som är nödvändiga för att skydda den allmänna ordningen eller den allmänna säkerheten eller tillämpningen av rådets direktiv 91/477/EEG av den 18 juni 1991 om kontroll av förvärv och innehav av vapen, särskilt inte formaliteterna för förflyttning av vapen inom gemenskapen eller tillämpningen av rådets direktiv 93/15/EEG av den 5 april 1993 om harmonisering av bestämmelserna om utsläppande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk, särskilt bestämmelserna om överföring av ammunition. Det nu aktuella direktivets bestämmelser påverkar följaktligen inte de bestämmelser om tillståndskrav för införsel och överföring som finns i vapenlagstiftningen eller i lagstiftningen om brandfarliga och explosiva varor. Av artikel 4 punkten 1 i direktivet framgår dessutom uttryckligen att direktivet inte ska påverka tillämpningen av bestämmelser som är nödvändiga för att skydda den allmänna säkerheten eller den allmänna ordningen. Både vapenlagstiftningen och lagstiftningen om brandfarliga och explosiva varor får i detta avseende anses innehålla bestämmelser som är nödvändiga för att skydda den allmänna säkerheten eller den allmänna ordningen.

Artiklarna 4.2 och 4.3

Direktivet

I artikel 4 *punkten 2* anges att medlemsstaterna, trots kravet på tillstånd i punkten 1, får undanta överföringar av försvarsrelaterade produkter från kravet på tillstånd i vissa uppräknade fall. Dessa är om: 1. leverantören eller mottagaren är ett statligt organ eller en del av försvarsmakten, 2. det är fråga om leveranser som Europeiska unionen, Nato, Internationella atomenergiorganet (IAEA) eller andra mellanstatliga organisationer gör i syfte att fullgöra sina uppdrag, 3. överföringen är nödvändig för genomförande av ett samverkande program för försvarsrelaterade produkter mellan medlemsstaterna, 4. överföringen är kopplad till humanitär hjälp vid en katastrof eller som gåva i en nödsituation, eller 5. överföringen är nödvändig för, eller efter, reparation, underhåll, utställning eller demonstration.

I *punkten 3* föreskrivs att kommissionen, på begäran av en medlemsstat eller på eget initiativ, får ändra punkten 2 och inkludera följande fall, nämligen om: a) överföringen sker under sådana förhållanden att den inte påverkar den allmänna ordningen eller den allmänna säkerheten, b) kravet på föregående tillstånd har blivit oförenligt med medlemsstaternas internationella åtaganden till följd av att detta direktiv antagits, eller c) det är nödvändigt för sådan mellanstatlig samverkan som avses i artikel 1.4. Härutöver anges att åtgärderna ska antas i enlighet med det

Gällande rätt

När det gäller punkterna 2 och 3 saknas motsvarighet till de angivna undantagen i svensk rätt. Det enda undantag som existerar finns i 9 § förordningen om krigsmateriel och avser utförsel av handeldvapen och ammunition för eget bruk. I den delen krävs dock i vissa fall tillstånd enligt vapenlagstiftningen.

Överväganden

När det gäller undantagsmöjligheterna i punkterna 2 och 3 ställer direktivet inga krav på genomförande. Ett genomförande i en medlemsstat av undantagen i punkten 3 kräver dessutom att kommissionen, efter begäran från medlemsstaten eller på eget initiativ, ändrar punkten 2 så att undantagen i punkten 3 inkluderas i punkten 2. Möjligen har bestämmelserna tagits med för att möjliggöra för medlemsstater som redan har dylika undantag i sin nationella lagstiftning att behålla dessa. Sverige har dock inga sådana undantag. Mot denna bakgrund föreslår utredaren att Sverige inte bör genomföra undantagen i punkterna 2 och 3. Utredaren konstaterar däremot att – om det framöver skulle finnas önskemål om att genomföra ett eller flera av undantagen – det bör vara möjligt att göra detta i förordning genom utnyttjande av det bemyndigande som utredaren föreslår ges till regeringen att meddela föreskrifter om undantag från tillståndskravet för utförsel av krigsmateriel enligt 6 § första stycket KML.

Inspektionen för strategiska produkter delar utredarens uppfattning att undantagen enligt artikel 4.2 i nuläget inte är behövliga. *Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen* samt *Kristna Fredsrörelsen* tillstyrker utredarens bedömning att undantagen enligt artiklarna 4.2 och 4.3 inte är behövliga med hänsyn till att punkterna medger så enormt generösa undantag från tillståndsplikten att de på ett fundamentalt sätt skulle urholka möjligheterna för Sverige att bedriva en restriktiv krigsmaterielpolitik. *Säkerhets- och försvarsföretagen, Saab AB* och *Nammo Sweden AB* anser att lagen om krigsmateriel bör öppna för en framtida möjlighet att använda sig av de undantag som finns i artikel 4.2. De anser att detta är en ”level playing field-fråga” gentemot den övriga EU-industrin (”level playing field” – en neutral arena som ger parterna lika förutsättningar).

Regeringen instämmer i utredarens bedömning att Sverige i nuläget inte bör genomföra undantagen i punkterna 2 och 3, eftersom det i dag inte finns något behov av detta. Som angetts ovan konstaterar utredaren att det bör vara möjligt för regeringen att genom förordning föreskriva om genomförande av undantagen. I övervägandena avseende artikel 4.1 gör regeringen bedömningen att det bemyndigande som utredaren föreslår för regeringen att meddela undantag från förbudet för utförsel enligt 6 § KML är alltför omfattande. Som anförs i det avsnittet föreslår regeringen i stället att lagförslaget bör omformuleras så att det tydligare

framgår att syftet med bemyndigandet i det avseendet endast är att möjliggöra undantag från förbudet när det gäller transitering av krigsmateriel eller tekniskt bistånd inom EES. Försvarsindustrin anser att KML bör öppna för en möjlighet att i framtiden kunna använda sig av de undantag som finns i artikel 4.2 så att den svenska försvarsindustrin ges lika förutsättningar i förhållande till den övriga försvarsindustrin i EU. Regeringen anser att det är viktigt att den svenska försvarsindustrin har lika förutsättningar i förhållande till övrig försvarsindustri inom EES. Det är i dag dock oklart hur många EES-länder som tänker utnyttja möjligheten till undantag enligt artikel 4.2 och i så fall vilka undantag de avser att utnyttja. Som Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt Kristna Fredsrörelsen har påpekat rör det sig också i vissa fall om ganska omfattande undantag i artiklarna 4.2 och 4.3.

Regeringen konstaterar att de undantag som anges i artikel 4.3 för det första kräver särskilt tillstånd av kommissionen och för det andra i princip aldrig bedöms bli aktuella att använda för Sverige. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att den ges bemyndigande att meddela föreskrifter om de undantag som anges i artikel 4.2, dock inte de som anges i artikel 4.3. Genom denna lösning skulle regeringen ges *möjlighet* att i framtiden genom bemyndigande utnyttja helt eller delvis vad direktivet medger i artikel 4.2, dock inte få mer omfattande undantag från tillståndsplikten än vad som anges i den artikeln. Efter direktivets ikraftträdande bör det i stället undersökas i vilken mån andra EES-länder har infört undantag i enlighet med artikel 4.2 och i så fall vilka. Om försvarsindustrin anser att den – med hänsyn till att vissa andra EES-länder har genomfört några eller samtliga undantag i artikel 4.2 – missgynnas i förhållande till övrig europeisk försvarsindustri bör den inkomma till regeringen med önskemål om och skäl för förordningsändring i detta avseende.

Artiklarna 4.4 och 4.5

Direktivet

I *punkten 4* föreskrivs att medlemsstaterna ska se till att leverantörer som vill överföra försvarsrelaterade produkter från deras territorium får använda generella överföringstillstånd eller ansöka om globala eller individuella överföringstillstånd i enlighet med artiklarna 5, 6 och 7.

I *punkten 5* anges att medlemsstaterna ska bestämma typ av överföringstillstånd för de försvarsrelaterade produkter eller de kategorier av försvarsrelaterade produkter som berörs i enlighet med bestämmelserna i denna artikel och i artiklarna 5, 6 och 7.

Gällande rätt

Att det krävs tillstånd för utförsel av krigsmateriel framgår av 6 § KML. Hur sådana tillstånd ska vara utformade är dock inte reglerat, även om förordningen om krigsmateriel innehåller anvisningar om vilka uppgifter en ansökan måste innehålla. Enligt 8 § KMF ska en ansökan om utförsel

innehålla uppgift om 1) den sökandes namn och hemvist, 2) materielens slag, mängd och värde, 3) köpare, mottagare och slutanvändare, 4) anledningen till utförelsen och 5) begärd giltighetstid för utförelsetillstånd och avsedd tidpunkt för utförelsen. Praxis är vidare att det före utförelsen bör finnas ett slutanvändarintyg. I övrigt har överlämnats till ISP att bestämma hur tillstånden ska utformas. ISP har i allt väsentligt endast använt sig av individuella tillstånd. Dessa förekommer dock i olika varianter, bl.a. i en form som liknar globala tillstånd och kallas för projekttillstånd. Något som liknar de generella tillstånden enligt direktivet har däremot hittills inte använts med avseende på krigsmateriel. Terminologin med generella, globala och individuella tillstånd förekommer dock redan i PDA-regelverket. (När det gäller generella tillstånd i PDA-regelverket, se bl.a. artikel 2.9 i rådets förordning [EG] nr 428/2009).

Sverige har dessutom år 2000 slutit ett avtal med de fem andra främsta producentländerna av krigsmateriel i EU, nämligen Storbritannien, Frankrike, Tyskland, Spanien och Italien (FA/LOI-avtalet). Som en följd av tillträdet till detta avtal ska Sverige kunna utfärda globala licenser, vilket definieras som det enda nödvändiga tillståndet för överföring av materiel inom ramen för ett samarbetsprojekt, utan begränsning i fråga om mängd och värde. En global licens ska, enligt avtalet, också medge leverans av det producerade systemet, innefattande reservdelar, teknisk dokumentation och underhåll till projektdeltagarnas väpnade styrkor. Utförelsens exakta omfattning och värde behöver inte anges i licensansökan, men ska framgå i den normala rapportering som företagen årligen lämnar till ISP.

Överväganden

Punkterna 4 och 5 tydliggör att det ska finnas tre typer av tillstånd; generella, globala och individuella samt att medlemsstaterna får, i enlighet med artiklarna 4–7, bestämma vilken typ av överföringstillstånd som ska användas i det enskilda fallet. Regelverket är utformat på det viset att den behöriga myndigheten vid tillståndsprövningen får göra en avvägning mellan vilket tillståndsslag som är lämpligt med hänsyn till det känsliga i en viss överföring och intresset av en okomplicerad affär.

För genomförande av direktivet krävs att de olika tillståndslagen anges i författningstext. Regeringen anser, liksom utredaren, därvid att definitioner av tillståndslagen bör tas in i lagen om krigsmateriel. Man kan då välja att begränsa definitionerna till att avse endast överföring inom unionen, vilket är det som direktivet kräver, eller att hålla definitionerna öppna för att tillståndslagen, åtminstone på sikt, ska bli möjliga att använda även vid export till länder utanför EU.

Utredaren konstaterar att ISP har uppgett att myndigheten redan har använt tillstånd som motsvarar direktivets beskrivning av globala tillstånd vid sådan export. ISP har till utredaren också uppgett att de tre angivna tillståndslagen är så vedertagna både till namn och utformning, att det inte skulle begränsa ISP:s möjligheter om tillstånden definieras så att de även blir möjliga att använda vid export till länder utanför EU. Utredaren konstaterar vidare att det härutöver måste vara en fördel om

tillstånd till överföring inom unionen respektive tillstånd till export till länder utanför EU benämns på samma sätt och att det dessutom skulle se lite konstigt ut att noggrant reglera hur tillstånd ska vara utformade vid överföring inom unionen, medan tillstånd till export till andra länder även i fortsättningen lämnas helt oreglerade. Mot denna bakgrund föreslår utredaren att definitionerna bör utformas så att tillståndsslagen inte begränsas till överföring inom unionen. Dessutom föreslår utredaren att tekniskt bistånd bör byggas in i definitionerna. Även om utredaren således inte föreslår att definitionerna ska begränsas till överföring inom unionen, använder ISP i dag inte något tillstånd som liknar direktivets generella tillstånd. För att sådana tillstånd ska kunna användas i förhållande till länder utanför EU krävs enligt utredaren vidare, då de är så generösa, att det finns ett starkt förtroende mellan de inblandade staterna. Enligt utredaren skulle det antagligen även krävas någon form av certifieringsförfarande motsvarande det som föreskrivs i direktivet. Mot denna bakgrund bedömer utredaren att det för närvarande saknas behov av att använda generella tillstånd för export till länder utanför EU. Utredaren anser att detta bör tydliggöras i författningstext och föreslår därför att en sådan begränsning tas in i en bestämmelse i KML.

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt *Kristna Fredsrörelsen* tillstyrker utredarens förslag att generella tillstånd endast bör gälla inom EU men anser att även globala tillstånd är så pass generösa att de endast bör gälla inom EU. *Säkerhets- och försvarsföretagen*, *Saab AB* och *Nammo Sweden AB* anser att lagen bör öppna för en framtida möjlighet att kunna använda generella tillstånd även till länder utanför EU, t.ex. till de länder, utöver medlemsstaterna i EU, som omfattas av det generella tillståndet enligt PDA-regelverket, nämligen Australien, USA, Japan, Kanada, Norge, Nya Zeeland och Schweiz. *Inspektionen för strategiska produkter* anser att generella tillstånd bör få användas vid export till ett begränsat antal länder utanför EU, nämligen Norge, Schweiz, USA, Kanada, Japan och Australien. Enligt ISP skulle möjligheten att använda generella tillstånd även till dessa länder medföra att ISP i ökad utsträckning kan omfördela sina resurser för att genomföra den ökade tillsyn som kommer att krävas genom direktivets införande.

Liksom utredaren gör regeringen bedömningen att definitionerna bör utformas så att tillståndsslagen inte begränsas till överföring inom unionen. Regeringen föreslår således, liksom utredaren, att en ny 6 a § införs i lagen om krigsmateriel, där det regleras att tillstånd enligt 6 § första stycket kan vara generellt, globalt eller individuellt. Härutöver föreslår utredaren att definitionerna anges i tre nya paragrafer efter 6 §. Regeringen anser dock att blir lagtekniskt tydligare och enklare om definitionerna av de olika tillståndsslagen i stället anges i 2 § KML, där alla andra definitioner i lagen är samlade.

Lagrådet har ifrågasatt om 6 a § första stycket behövs. Regeringen gör dock bedömningen att, utöver att detta framgår av definitionerna av generellt, globalt och individuellt tillstånd enligt 2 §, det av tydlighetsskäl har ett värde om det i 6 a § första stycket framgår att det finns tre olika tillståndsslag när det gäller utförelse och lämnande av tekniskt bistånd enligt 6 § första stycket.

När det gäller generella tillstånd instämmer regeringen i utredarens uppfattning att det för närvarande saknas behov av att använda generella

tillstånd för export till länder utanför EES och att detta bör tydliggöras genom en bestämmelse i KML. Det kan emellertid inte uteslutas att vissa länder utanför EES, som Sverige och svenska företag har ett nära samarbete med i krigsmaterielfrågor, om något eller några år anses ha ett så förtroendeingivande system för kontroll av krigsmateriel och tekniskt bistånd, t.ex. ett certifieringsförfarande motsvarande det som föreskrivs i direktivet, att en bedömning görs att generella tillstånd bör kunna användas även i förhållande till dessa länder. De länder som i första hand bör kunna bli aktuella för detta är de som, utöver EU:s medlemsstater, omfattas av det generella tillståndet på det närliggande PDA-området, nämligen Australien, USA, Japan, Kanada, Norge, Nya Zeeland och Schweiz. När det gäller Norge noterar regeringen att Norge automatiskt kommer att omfattas av generella tillstånd, eftersom Norge är ett land inom EES. Regeringen gör bedömningen att den – om och när den anser att det är aktuellt att kunna använda generella tillstånd för export till vissa länder utanför EES – bör återkomma till riksdagen med proposition om lagändring i det avseendet. På så sätt blir det riksdagen som får besluta om utvidgning av generella tillstånd så att de får användas även i förhållande till länder utanför EES.

Regeringen instämmer i utredarens bedömning att globala tillstånd, som redan i dag används av ISP i begränsad omfattning, inte bör begränsas till att användas endast inom EES.

Artikel 4.6

Direktivet

I *punkten 6* anges att medlemsstaterna ska fastställa alla villkor för överföringstillstånd, inklusive eventuella särskilda begränsningar av export av försvarsrelaterade produkter till juridiska eller fysiska personer i tredje länder, med hänsyn bland annat till de risker som överföringen medför för skyddet av de mänskliga rättigheterna, bevarandet av fred, säkerhet och stabilitet. Medlemsstaterna får också, under förutsättning att unionslagstiftningen respekteras, använda sig av möjligheten att begära försäkringar om slutanvändning, inklusive slutanvändarintyg.

Gällande rätt

I fråga om villkor i tillstånd regleras detta i 13–15 §§ KML. För utförselsituationer finns den tillämpliga regeln i 14 § och anger att tillstånd får förenas med andra villkor än som anges i 13 § samt med kontroll- och ordningsbestämmelser.

Överväganden

Möjligheten att föreskriva villkor i tillstånd är således redan inbyggd i KML. Punkten 1 klargör att det är upp till medlemsstaterna att föreskriva villkor, inklusive begränsningar av möjligheten till vidareexport samt krav på försäkringar om slutanvändning eller slutanvändarintyg.

Eftersom punktens lydelse inte uttryckligen begränsar medlemsstaternas möjligheter, utöver den självklara hänvisningen att villkoren inte får strida mot unionsrätten, bedömer regeringen, liksom utredaren, att punkten inte föranleder något behov av författningsändringar. Det får i stället ankomma på ISP och i förekommande fall regeringen att besluta vilka villkor som ett visst överföringstillstånd bör förenas med. *Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen* samt *Kristna Fredsrörelsen* anser att det – för att förhindra tolkningsproblematik kring om det enligt praxis bör finnas ett slutanvändarintyg före utförseln – bör införas ett författningskrav på att det före en utförsel ska finnas ett sådant intyg. Regeringen konstaterar att det av de svenska riktlinjerna för krigsmaterielexport och annan utlandssamverkan samt av den gemensamma ståndpunkten (se avsnitt 5.2) framgår att ett intyg, slutanvändarintyg eller bearbetningsintyg, bör finnas före en utförsel. Ordet ”bör” signalerar att det finns fall där man kan göra undantag från kravet på intyg. Den praxis som har utvecklats innebär att ISP regelmässigt begär intyg men att undantag görs i situationer där materiel förs ut temporärt. Exempel är utförsel i samband med testning, underhåll, reparation, demonstration samt vid transitering av materiel genom Sverige. Regeringen anser med hänsyn härtill att praxis är så pass klar att det inte finns något behov av att författningsreglera i vilka fall som ett slutanvändarintyg bör begäras.

I fråga om villkor bör vidare uppmärksammas en detalj beträffande generella tillstånd. Dessa ger ju direkt alla leverantörer i Sverige, som uppfyller villkoren i tillståndet, rätt att överföra i tillståndet specificerade försvarsrelaterade produkter till en kategori eller kategorier av mottagare i andra länder. För att få syssla med handel eller utförsel av krigsmateriel i Sverige krävs dock även att man i botten har antingen ett tillverknings- eller tillhandahållandetillstånd. Om ett företag skulle överföra försvarsrelaterade produkter enbart med stöd av ett generellt tillstånd, utan att ha ett tillverknings- eller tillhandahållandetillstånd avseende verksamheten i botten, skulle de ansvariga företrädarna för bolaget riskera ansvar enligt 25 § KML. För att undvika detta instämmer regeringen i utredarens bedömning att generella tillstånd regelmässigt bör kombineras med ett villkor om att leverantörerna ska ha ett tillverknings- eller tillhandahållandetillstånd i botten. På det sättet kan man försäkra sig om att ingen leverantör som åberopar sig på ett generellt tillstånd bryter mot bestämmelserna.

Artiklarna 4.7 och 4.8

Direktivet

Av *punkten 7* följer att medlemsstaterna ska fastställa villkoren för överföringstillstånd för komponenter på grundval av en bedömning av hur känslig överföringen är enligt, bland annat, följande kriterier: a) komponenternas beskaffenhet i förhållande till de produkter som de ska ingå i och i förhållande till varje slutanvändning av de färdiga produkterna som kan väcka farhågor, och b) komponenternas betydelse i förhållande till de produkter som de ska ingå i.

I *punkten 8* anges att medlemsstaterna, med undantag för de fall när de anser att överföringen av komponenter är känslig, inte ska belägga komponenter med exportrestriktioner om mottagaren i en försäkran om användning intygar att de komponenter som omfattas av överföringstillståndet ingår eller ska ingå i mottagarens egna produkter och därför inte i sig kan överföras eller exporteras i ett senare skede, utom när syftet är underhåll eller reparation.

Gällande rätt

I fråga om villkor i tillstånd regleras detta i 13–15 §§ KML. För utförselsituationer finns den tillämpliga regeln i 14 § och anger att tillstånd får förenas med andra villkor än som anges i 13 § samt med kontroll- och ordningsbestämmelser. Några särskilda bestämmelser som gäller komponenter finns inte.

Överväganden

I bilagan till direktivet (EU:s gemensamma militära förteckning) listas i flera fall komponenter till viss specifik materiel utan närmare angivelse. Punkterna 7 och 8, och då särskilt punkten 8, innehåller vissa begränsningar av medlemsstaternas möjligheter att föreskriva villkor i överföringstillstånd beträffande just komponenter. Regeringen gör, liksom utredaren, bedömningen att begränsningarna i punkten 8 bör tydliggöras i författningstext och inte helt överlämnas åt tillämpningen. Utredaren föreslår att ett bemyndigande i lag ges till regeringen och att författningstexten därefter införs i KMF. Regeringen anser dock att bestämmelsen – som ju innehåller en regel om att en enskild får lämna en försäkran om användning till den behöriga myndigheten – är av sådan vikt att den bör föras in i KML. Bestämmelsen bör i allt väsentligt utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag.

När det gäller punkten 7 så riktar den sig endast till medlemsstaten och dess behöriga myndighet. Detta gör att bestämmelserna inte bör framgå i lag, utan i förordning. Kriterierna i punkten 7 är dessutom inte uttömmande, vilket framgår av att det i punkten anges att ”bland annat” de angivna kriterierna ska användas vid bedömningen av vilka villkor som krävs. Liksom utredaren anser regeringen därför att kriterierna i punkten 7 bör föras in i förordning. Regeringen föreslår av detta och andra skäl som redogörs för nedan under övervägandena avseende artiklarna 5.1, 5.2, 6 och 7, att ett bemyndigande ges till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om generella, globala och individuella tillstånd.

Artikel 4.9

Direktivet

När det avslutningsvis gäller *punkten 9* föreskrivs att medlemsstaterna får återkalla eller tillfälligt upphäva ett överföringstillstånd som de har

utfärdat eller begränsa dess användning för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen, den allmänna ordningen eller säkerheten, eller på grund av bristande efterlevnad av de villkor som gäller för överföringstillståndet.

Gällande rätt

När det gäller återkallelse av ett tillstånd följer av 16 § KML att tillstånd enligt 3–10 §§ kan återkallas, om tillståndshavaren åsidosatt en föreskrift i lagen eller föreskrift, villkor eller bestämmelse som ha meddelats med stöd av lagen eller om det finns andra särskilda skäl till återkallelse. Där anges också att en återkallelse gäller med omedelbar verkan, om inte något annat beslutas.

Överväganden

När det gäller punkten 9 bedömer regeringen att den öppna skrivningen i 16 § lagen om krigsmateriel redan täcker de flesta fall som räknas upp i direktivet. Ordalydelsen i direktivet är visserligen mer begränsad och innehåller därutöver en möjlighet att tillfälligt upphäva ett tillstånd i stället för att återkalla det. Liksom utredaren kan regeringen inte se att det är nödvändigt att särreglera återkallelser av tillstånd till överföring av krigsmateriel och lämnande av tekniskt bistånd inom EES. Det är nämligen svårt att föreställa sig en situation där ISP eller regeringen skulle överväga att återkalla ett tillstånd p.g.a. andra omständigheter än de som räknas upp i punkten 9. Bestämmelsen i 16 § lagen om krigsmateriel är vidare så löst formulerad att den torde möjliggöra även ett tillfälligt upphävande av ett tillstånd. Möjligheten till tillfälligt upphävande nämns dock även på ett annat ställe i direktivet avseende certifikat (se artikel 9.4.b), som enligt regeringens mening – efter bemyndigande till regeringen i KML – bör genomföras i förordning. Mot denna bakgrund gör regeringen, liksom utredaren, bedömningen att det även i det förevarande fallet är önskvärt att tydliggöra möjligheten att tillfälligt upphäva ett tillstånd. Utredaren föreslår därvid ett tillägg i 16 § KML att tillstånd kan återkallas ”helt eller för viss tid”. Enligt regeringens bedömning är dock orden ”helt” och ”för viss tid” i detta sammanhang något motsägelsefulla i förhållande till varandra. Ordet ”helt” för tankarna till att ett tillstånd får återkallas i en viss del men gälla i en annan del, vilket det inte är fråga om här, medan orden ”för viss tid” har ett klart tidssamband. Regeringen anser därför att ett lämpligare ord i stället för ”helt” är ”slutligt”. Tillägget i 16 § bör därför bli att ett tillstånd kan återkallas ”slutligt eller för viss tid”.

De tillstånd enligt 6 § som kommer att kunna återkallas genom beslut enligt 16 § första stycket är globala och individuella tillstånd.

I övervägandena under rubriken Artikel 5.1 gör regeringen bedömningen att ett generellt tillstånd bör anses vara ett normbeslut, dvs. generella föreskrifter. Regeringen anser därför att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör ges ett bemyndigande att meddela föreskrifter om generella tillstånd. En författning kan inte återkallas på det sätt som avses i 16 § första stycket första meningen

KML, utan en författning slutar i stället att gälla när den upphävs. För att möjliggöra att beslut kan fattas om att även den som använder ett generellt tillstånd inte ska få utnyttja tillståndet behövs således ett tillägg göras KML, lämpligen i 16 § första stycket genom en ny andra mening. Tillägget bör föreskriva att den som för ut krigsmateriel ur landet eller lämnar tekniskt bistånd utanför landet slutligt eller för viss tid inte får utnyttja ett generellt tillstånd. Förutsättningarna för bedömningen av om ett sådant beslut bör fattas bör vara desamma som anges för återkallelse enligt första stycket första meningen.

Liksom beslut om återkallelse bör även ett beslut att inte få utnyttja ett generellt tillstånd gälla med omedelbar verkan, om inte något annat beslutas.

När det gäller överklagande av beslut om återkallelse och beslut om att inte få utnyttja ett generellt tillstånd, se avsnitt 5.1.7.

Artikel 5 Generella överföringstillstånd

Artikel 5.1

Direktivet

I *punkten 1* anges att medlemsstaterna ska offentliggöra generella överföringstillstånd vilka direkt ger leverantörer som är etablerade på medlemsstaternas territorier och vilka uppfyller villkoren i det generella överföringstillståndet, tillstånd att genomföra överföringar inom gemenskapen av försvarsrelaterade produkter, vilka ska specificeras i det generella överföringstillståndet, till en kategori eller kategorier av mottagare i en annan medlemsstat.

Överväganden

Enligt punkten 1 ska generella tillstånd offentliggöras, men hur detta ska ske anges inte. Det innebär att svenska bestämmelser om offentliggörande bör användas. Av definitionen av ett generellt tillstånd framgår att det riktar sig till alla potentiella svenska leverantörer av krigsmateriel och tekniskt bistånd. Utredaren gör därför bedömningen att ett generellt tillstånd utgör en handlingsregel som i första hand hör hemma i en författningssamling. Utredaren konstaterar att i PDA-regelverket har, genom 6 § PDA-lagen och 4 § PDA-förordningen, en liknande situation lösts genom att ISP fått ett bemyndigande att meddela föreskrifter om generella tillstånd. ISP har också meddelat sådana föreskrifter i Tullverkets författningssamling (2000:24). Utredaren konstaterar också att de företag som har med ISP att göra redan är vana att söka information i Tullverkets författningssamling. Utredaren föreslår därför att samma ordning ska införas på krigsmaterielområdet. Utredaren föreslår, genom en ny paragraf i KML, ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som kompletterar bestämmelserna om utförelse- och lämnandetillstånd.

Bestämmelsen bör enligt utredaren åtföljas av ett bemyndigande i KMF för ISP att meddela föreskrifter om generellt tillstånd. ISP får sedan i föreskriftsform ange vilka produkter m.m. som omfattas av det generella tillståndet.

Tullverket ifrågasätter utredarens förslag att Inspektionen för strategiska produkter bör offentliggöra meddelade generella tillstånd genom föreskrifter. Av 29 § författningssamlingsförordningen (1976:725) framgår vad som får tas in i en författningssamling. *Tullverket* finner att det råder viss oklarhet i om det är förenligt med 29 § författningssamlingsförordningen att offentliggöra och meddela generella tillstånd genom föreskrifter.

Regeringen konstaterar att gränsen mellan vad som är normbeslut, dvs. generella föreskrifter, och rättskipnings- eller förvaltningsavgöranden, dvs. förvaltningsbeslut i enskilda fall, inte kan anges exakt i generella termer utan får bedömas under hänsynstagande till samtliga föreliggande omständigheter (se prop. 1975/76:112 s. 68). Det brukar sägas att en lag måste ha generell giltighet, dvs. den ska inte kunna beslutas med avseende på bara ett enda konkret fall. Samma krav anses gälla även andra typer av författningar. Av förarbetena till regeringsformen framgår att kravet på generell giltighet är uppfyllt, om lagen avser situationer av ett visst slag eller vissa typer av handlingssätt eller om den riktar sig till eller på annat sätt berör en i allmänna termer bestämd krets av personer (prop. 1973:90 s. 204).

I förevarande fall torde kravet på generell giltighet vara uppfyllt. En författning om generellt tillstånd skulle komma att avse ett visst slags situation, nämligen utförelse av viss specificerad krigsmateriel ur Sverige eller lämnande av tekniskt bistånd utanför Sverige till en kategori eller kategorier av mottagare i ett annat land inom EES. En författning om generellt tillstånd skulle också rikta sig till en i allmänna termer bestämd krets av personer, nämligen leverantörer – som i och för kan vara svenska myndigheter, svenska företag eller andra enskilda – som för ut krigsmateriel ur Sverige eller lämnar tekniskt bistånd utanför Sverige till ett annat land inom EES och som uppfyller de villkor som anges i tillståndet. Även i andra avseenden skulle ett generellt tillstånd mer vara att likna vid ett normbeslut än ett förvaltningsbeslut i ett enskilt fall. Det kommer nämligen inte att finnas några leverantörer som ansöker till ISP om att få ett generellt tillstånd, utan ett sådant kommer automatiskt att omfatta alla leverantörer som uppfyller de villkor som anges i det generella tillståndet.

Enligt regeringens bedömning bör således ett generellt tillstånd anses vara ett normbeslut, dvs. generella föreskrifter. Liksom utredaren anser därför regeringen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör ges ett bemyndigande att meddela föreskrifter om generella tillstånd. Detta bemyndigande införs genom den föreslagna 6 a § andra stycket KML. Som utredaren föreslår bör bestämmelsen åtföljas av ett bemyndigande i KMF för ISP att meddela föreskrifter om generellt tillstånd. ISP får sedan i föreskriftsform ange vilken krigsmateriel och vilket tekniskt bistånd m.m. som omfattas av det generella tillståndet.

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt *Kristna Fredsrörelsen* anser att det är olyckligt att utredaren inte föreslår en tidsbegränsning av generella överföringstillstånd. Regeringen konstaterar att direktivet inte

innehåller någon bestämmelse som anger hur lång tid ett sådant tillstånd ska gälla. Svensk krigsmateriellagstiftning innehåller inte heller någon bestämmelse om hur lång tid ett utförseltillstånd ska gälla (när det gäller tillstånd till tillverkning eller tillhandahållande föreskriver dock 16 § KML att sådana tillstånd får meddelas för viss tid eller tills vidare). Detta bestäms därför efter bedömning i varje enskilt fall av ISP. Liksom hittills när det gäller utförseltillstånden bör det enligt regeringens bedömning ankomma på ISP att i varje enskilt fall bestämma hur lång tid ett generellt tillstånd bör gälla.

Artikel 5.2

Direktivet

I *punkten 2* föreskrivs att generella överföringstillstånd ska offentliggöras åtminstone i följande fall, dock utan att det påverkar sådana undantag som medlemsstaterna meddelat med stöd av artikel 4.2: a) om mottagaren är en del av en medlemsstats försvarsmakt, eller en avtalsslutande myndighet på försvarsområdet som köper för exklusiv användning av en medlemsstats försvarsmakt, b) om mottagaren är ett företag som certifierats i enlighet med artikel 9, c) om överföringen sker för demonstrations-, utvärderings- och utställningssyften, eller d) om överföringen sker för underhålls och reparationssyften, om mottagaren är den ursprungliga leverantören av den försvarsrelaterade produkten.

Överväganden

Punkten 2 pekar ut vissa situationer då ett generellt tillstånd ska användas. Eftersom regeln är tvingande bedömer utredaren att den bör regleras i författning och att så bör ske i lagen om krigsmateriel. *Inspektionen för strategiska produkter* har anmärkt att regeln endast är tvingande gentemot tillståndsmyndigheten, det är inte fråga om en handlingsregel som riktar sig till den enskilde. ISP anser därför att bestämmelsen bör kunna regleras i förordning i stället för i lag. Regeringen ansluter sig till ISP:s bedömning. Det bemyndigande som föreslås i övervägandena avseende artiklarna 4.8 och 5.1 för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om generella, globala och individuella tillstånd bör utnyttjas för att i förordning införa de bestämmelser som anges i punkten 2.

Artikel 5.3

Direktivet

I *punkten 3* anges att medlemsstater som deltar i ett mellanstatligt samarbetsprogram om utveckling, tillverkning och användning av en eller flera försvarsrelaterade produkter, får offentliggöra ett generellt överföringstillstånd för de överföringar till övriga i programmet

deltagande medlemsstater som är nödvändiga för programmens Prop. 2010/11:112 genomförande.

Överväganden

Liksom utredaren gör regeringen bedömningen att bestämmelsen inte föranleder några författningsändringar.

Artikel 5.4

Direktivet

I *punkten 4* anges avslutningsvis att medlemsstaterna får fastställa villkor för registrering före första användningen av ett generellt överföringstillstånd, utan att det påverkar andra bestämmelser i detta direktiv.

Överväganden

Lagrådet har anfört att även om innebörden av artikel 5.4 i direktivet inte är helt klar – där talas om att fastställa villkor för registrering – måste antas att avsikten är att medlemsstaterna får föreskriva att ett generellt tillstånd förutsätter att registrering har skett.

Syftet med en sådan registrering skulle vara att den behöriga myndigheten – ISP – kan kontrollera att företag har de rutiner som krävs för att myndigheten ska kunna få in den information som behövs, bl.a. leveransdeklarationer och underlag till statistikrapportering. Regeringen föreslår av denna anledning, liksom utredaren, att regeringen ges bemyndigande att föreskriva sådana villkor om registrering. Bemyndigandet som genomför punkten 4 bör lämpligen placeras i ett egen paragraf, 14 b §, och bör utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Artikel 6 Globala överföringstillstånd

Direktivet

I *punkten 1* anges att medlemsstaterna på begäran ska bevilja en enskild leverantör globala överföringstillstånd för överföring av försvarsrelaterade produkter till mottagare i en eller flera andra medlemsstater.

I *punkten 2* föreskrivs att medlemsstaterna i varje globalt överföringstillstånd ska ange vilka försvarsrelaterade produkter eller vilka kategorier av sådana produkter som omfattas av tillståndet och vilka mottagare eller kategorier av mottagare som är godkända. Avslutningsvis anges att ett globalt överföringstillstånd ska beviljas för en period om tre år, vilken får förnyas av medlemsstaterna.

Under rubriken artiklarna 4.4 och 4.5 har föreslagits att lagen om krigsmateriel ska innehålla definitioner av de olika tillståndsslagen och att definitionerna inte ska begränsas till överföring av krigsmateriel och lämnande av tekniskt bistånd inom EES. Utredaren föreslår att definitionen av globalt tillstånd och bestämmelsen om att dessa ska beviljas för en period om tre år bör tas in i en egen paragraf i KML. Regeringen anser dock att definitionen av globalt tillstånd, liksom definitionerna av generellt tillstånd och individuellt tillstånd, bör tas in i den paragraf i KML som innehåller övriga definitioner i lagen, nämligen 2 §. Bestämmelsen om att ett globalt tillstånd ska beviljas för en period om tre år är av sådan karaktär att den, med stöd av det bemyndigande som föreslås för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om de tre olika tillståndsslagen, bör införas genom förordning. *Säkerhets- och försvarsföretagen* anser – baserat på försvarsindustrins erfarenhet att alla följdleveranser inte ryms inom tidsperioden tre år – att ett globalt tillstånd bör beviljas för en tidsperiod om fem år i stället för tre år. Regeringen konstaterar att direktivet i detta avseende inte ger utrymme för medlemsstaterna att bestämma en annan tidsperiod än just tre år, varför någon ändring till fem år inte är möjlig. Några ytterligare författningsändringar bedöms inte vara nödvändiga.

Artikel 7 Individuella överföringstillstånd

Direktivet

Artikeln innehåller fyra punkter som anger när ett individuellt överföringstillstånd ska meddelas enligt följande. För det första när ansökan avser endast en överföring. För det andra när det är nödvändigt för att skydda medlemsstaternas väsentliga säkerhetsintressen eller för att skydda den allmänna ordningen. För det tredje när det är nödvändigt för efterlevnad av medlemsstaternas internationella skyldigheter och åtaganden. För det fjärde när en medlemsstat har tungt vägande skäl att tro att leverantören inte kommer att kunna följa alla de villkor som är nödvändiga för att bevilja ett globalt överföringstillstånd.

Överväganden

I artikel 4.5 anges att det ankommer på medlemsstaterna att bestämma typ av överföringstillstånd, men samtidigt att det ska ske enligt artiklarna 5–7. I artikel 7 anges när ett individuellt tillstånd ska meddelas. Artikeln ger i sig medlemsstaterna ganska generösa möjligheter att välja individuella tillstånd baserat på den behöriga myndighetens bedömningar. Samtidigt innehåller artikeln inget uttryckligt förbud mot att meddela ett individuellt tillstånd även i andra fall, t.ex. om det begärs av sökanden. I likhet med vad som har föreslagits vid genomgången av artiklarna 5 och 6 ovan föreslår regeringen att begreppet individuellt tillstånd definieras i 2 § KML samt att definitionen inte begränsas till

överföring av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd inom EES. Härutöver kräver direktivet, i likhet med vad som gäller för generella tillstånd, en författningsreglering av i vilka fall individuella tillstånd ska användas i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 7. *Inspektionen för strategiska produkter* har anmärkt att artikel 7 endast är tvingande gentemot tillståndsmyndigheten, det är inte fråga om en handlingsregel som riktar sig till den enskilde. ISP anser därför att bestämmelsen bör kunna regleras i förordning i stället för i lag. Av samma skäl och med stöd av samma bemyndigande som behandlats under rubrikerna till Artikel 4.8, Artikel 5.1 och artikel 6 anser regeringen att de fyra punkter i artikel 7 som anger när ett individuellt överföringstillstånd ska användas bör införas genom förordning.

5.1.3 Information, certifiering och export efter överföring (artiklarna 8–10)

Artikel 8 Information från leverantörerna

Regeringens förslag: Den som har tillstånd till utförsel av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till en viss mottagare i ett annat land inom EES, ska lämna uppgift till den mottagaren om de villkor om slutanvändning, utförsel och lämnande utanför EES av krigsmaterielen eller det tekniska biståndet som gäller för tillståndet. Regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten.

Den som för första gången avser att använda ett generellt tillstånd ska underrätta *Inspektionen för strategiska produkter* om det.

Den som har tillstånd som avser utförsel av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till ett land inom EES ska föra detaljerade och fullständiga register över sina överföringar inom EES. Ett sådant register ska omfatta kommersiella dokument som innehåller uppgifter som närmare anges i lagen. Handlingarna och uppgifterna ska bevaras fram till och med det sjunde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades eller den längre tid som för vissa uppgifter eller handlingar kan vara föreskriven i lag eller annan författning. Uppgifterna ska bevaras i Sverige, i ordnat skick och på ett betryggande och överskådligt sätt.

Promemorians förslag: Motsvarar i princip regeringens förslag. Promemorian föreslår dock att artikel 8 i sin helhet genomförs genom att regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om att leverantörer som har tillstånd enligt 6 § att överföra krigsmateriel eller lämna tekniskt bistånd inom unionen ska lämna uppgifter därom samt föra register över sina överföringar. Promemorian föreslår att dessa bestämmelser införs i KMF. Promemorian föreslår vidare att den registerskyldige bör bevara de uppgifter som anges i artikel 8.3 fram till och med det tionde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget i stort eller har inget att erinra.

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt *Kristna Fredsrörelsen* anser i och för sig att det är bra att utredaren går längre än direktivet genom att föreslå registerföringsplikt i tio år i stället för direktivets miniminivå om tre år. De anser dock – med hänsyn till att vapenaffärer många gånger handlar om åtaganden som spänner över en mycket lång tidsperiod – att det hade varit bäst att inte tidsbegränsa registerföringen. De anser vidare att dessa register bör finnas tillgängliga hos ISP. De anser också att det är olyckligt att utredaren stannar vid att föreslå registerföringsskyldighet endast vid överföring inom EU. Att reglera detta även i förhållande till export utanför EU skulle nämligen utgöra ett viktigt steg för att motverka risker för otillåten avledning eller vidareexport av krigsmateriel.

Skälen för regeringens förslag

Som rubriken antyder innehåller artikel 8 olika bestämmelser om vilken information leverantörer av försvarsrelaterade produkter ska lämna till mottagarna respektive medlemsstaternas behöriga myndigheter samt att leverantörerna ska föra och bevara register över vissa kommersiella dokument.

Utredaren föreslår att artikel 8 i sin helhet genomförs genom att regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om att leverantörer som har tillstånd enligt 6 § att överföra krigsmateriel eller lämna tekniskt bistånd inom unionen ska lämna uppgifter därom samt föra register över sina överföringar. Regeringen gör bedömningen att artikel 8 innehåller sådana åligganden för enskilda som, även om det är fråga om ett område där delegering i och för sig är tillåten enligt 8 kap. regeringsformen, helst bör framgå i lag. Detta motsvarar också bättre krigsmateriel-lagstiftningens nuvarande struktur, där de flesta skyldigheter av liknande slag framgår i lagen. Regeringen föreslår därför att bestämmelserna i artikel 8 i princip genomförs direkt i KML. Regeringen bör dock ges möjlighet att meddela kompletterande föreskrifter om uppgiftsskyldigheten i artikel 8.1.

Artikel 8.1

Direktivet

I *punkten 1* anges att medlemsstaterna ska se till att leverantörerna av försvarsrelaterade produkter upplyser mottagarna om de villkor, inklusive begränsningar, angående slutanvändning eller export av försvarsrelaterade produkter som ingår i överföringstillståndet.

Gällande rätt

Någon författningsreglerad skyldighet att, som föreskrivs i *punkten 1* i direktivet, upplysa mottagarna av krigsmateriel och tekniskt bistånd om

villkor och begränsningar i tillståndet finns inte i krigsmateriel- lagstiftningen i dag. Prop. 2010/11:112

Överväganden

Av de skäl som anges ovan i det inledande stycket bör enligt regeringens bedömning punkten 1 genomföras i lag genom att en ny paragraf, 15 a §, som innehåller de skyldigheter som framgår av punkten, införs i KML. Paragrafen bör i allt väsentligt utformas på det sätt *Lagrådet* föreslår. Regeringen bör ges bemyndigande att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten. Genom sådana föreskrifter kan regeringen ange på vilket sätt och när uppgifterna ska lämnas.

Artikel 8.2

Direktivet

Enligt *punkten 2* ska medlemsstaterna se till att leverantörerna inom en rimlig tidsfrist underrättar de behöriga myndigheterna i den medlemsstat från vars territorium de önskar överföra försvarsrelaterade produkter, när de avser att använda ett generellt överföringstillstånd för första gången. Härutöver anges att medlemsstaterna får bestämma vilka ytterligare uppgifter som kan krävas avseende försvarsrelaterade produkter som överförs med ett generellt överföringstillstånd.

Överväganden

Punkten 2 är specifik för generella tillstånd, som hittills inte funnits på krigsmaterielområdet. En snarlik bestämmelse för PDA återfinns i del 3.1 i bilaga II till rådets förordning (EG) nr 428/2009, men där ställs uttryckligen krav på att underrättelse ska ske först 30 dagar efter den dag då den första exporten ägde rum.

Av de skäl som anges ovan i det inledande stycket bör enligt regeringens bedömning punkten 2 genomföras i lag genom att en ny paragraf, 20 b §, som innehåller de skyldigheter som framgår av punkten, införs i KML.

När det gäller den rimliga tidsfrist för underrättelser som medlemsstaterna ska fastställa föreslår utredaren fyra veckor med hänsyn till att en sådan tidsfrist redan gäller enligt 17 § KMF, som avser bl.a. underrättelse om anbud. Regeringen har i och för sig inget emot en tidsfrist om fyra veckor och noterar att ingen remissinstans har haft någon erinran mot en sådan tidsfrist men gör bedömningen att en sådan tidsfrist vid behov bör kunna ändras relativt enkelt. Regeringen bör därför, enligt den s.k. restkompetensen, meddela föreskrifter om senaste tidpunkt för underrättelse.

Direktivet

I *punkten 3* anges att medlemsstaterna regelbundet ska se till och kontrollera att leverantörer för detaljerade och fullständiga register över sina överföringar, i enlighet med den gällande lagstiftningen i respektive medlemsstat. Medlemsstaterna ska även besluta om rapporteringskraven för användningen av de olika tillståndslagen. Härutöver anges att registren ska innefatta kommersiella dokument som innehåller följande information. a) En beskrivning av den försvarsrelaterade produkten och dess referens i förteckningen i bilagan. b) Den försvarsrelaterade produktens mängd och värde. c) Tidpunkterna för överföring. d) Leverantörens och mottagarens namn och adress. e) Slut användning och slutanvändare av den försvarsrelaterade produkten, om detta är känt. f) Bevis för att information om en exportrestriktion i ett överföringstillstånd har vidarebefordrats till mottagaren av den försvarsrelaterade produkten.

I *punkten 4* föreskrivs att medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörerna bevarar de register som avses i *punkten 3* under åtminstone samma tidsperiod som fastställs i den relevanta medlemsstatens nationella lagstiftning om krav för bevarande av register för ekonomiska aktörer, och i varje fall minst tre år från utgången av det kalenderår då överföringen ägde rum. Det anges också att registren på begäran ska visas upp för de behöriga myndigheterna i den medlemsstat från vars territorium leverantören överförde de försvarsrelaterade produkterna.

Gällande rätt

Kraven på registerföring i *punkten 3* har sin närmaste svenska motsvarighet i bokföringslagen (1990:1078), som gäller för alla som bedriver näringsverksamhet. 4 kap. 1 § bokföringslagen anger vad bokföringsskyldigheten innefattar och innebär långtgående skyldigheter att bokföra affärshändelser och spara underlag. Med affärshändelser avses alla förändringar i storleken och sammansättningen av ett företags förmögenhet som beror på företagets ekonomiska relationer med omvärlden, såsom in- och utbetalningar, uppkomna fordringar och skulder samt egna tillskott till och uttag ur verksamheten av pengar, varor eller annat.

I 19 § tredje stycket KML finns vidare ett bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter om att den som har utförelsetillstånd ska lämna uppgifter om krigsmateriel som förts ut ur landet. Bemyndigandet har utnyttjats i 21 § KMF, som ställer krav på att alla som har tillverknings- eller tillhandahållandetillstånd till ISP ska ge in deklARATIONER som redovisar materielens slag, kvantitet och fakturerade värde. När det särskilt gäller utförelsesituationer ska deklARATIONEN även innehålla uppgift om tillståndet och slutligt mottagarland. Enligt 22 § KMF ska deklARATIONERNA lämnas halvårsvis av företag med tillverkningsstillstånd och helårsvis av företag med tillhandahållande-tillstånd.

När det gäller punkten 4 framgår av 7 kap. 2 § bokföringslagen att dokument m.m. som används för att bevara räkenskapsinformation ska vara varaktiga och lätt åtkomliga. De ska vidare bevaras fram till och med det sjunde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades. De ska härutöver förvaras i Sverige, i ordnat skick och på betryggande och överskådligt sätt.

Överväganden

I punkten 3 anges i en bisats att medlemsstaterna ska besluta om rapporteringskraven för användningen av ett generellt, ett globalt och ett individuellt tillstånd. Nationella bestämmelser om tillsyn och uppgiftsskyldighet avseende utförelse finns redan i 19 § KML och 21 § KMF. Regeringen föreslår i detta lagstiftningsärende dessutom att bestämmelserna ska ändras så att tekniskt bistånd omfattas av tillsynen och uppgiftsskyldigheten. Någon skillnad mellan de olika tillståndsslagen görs däremot inte i bestämmelserna och det är i dag svårt att säga om det behövs. Utredaren lämnar därför inget förslag till differentiering av rapporteringskraven. Regeringen instämmer i utredarens bedömning och i stället bör ISP, i samband med att arbetet med det nya regelverket fortskrider, anmäla till Regeringskansliet om ytterligare ändringar behövs.

De skyldigheter som anges i artikel 8.3 b) och c) i direktivet – att föra register över kommersiella dokument om överföringar inom EU som innehåller information om den försvarsrelaterade produktens mängd och värde och tidpunkterna för överföring – är sådana som i och för sig torde omfattas av bokföringslagens skyldighet att bokföra affärshändelser. De skyldigheter som anges i artikel 8.3 a) och d)–f) – att föra register över kommersiella dokument om överföringar inom EU som innehåller information som rör en beskrivning av den försvarsrelaterade produkten och dess referens i förteckningen i bilagan, leverantörens och mottagarens namn och adress, slutanvändning och slutanvändaren av den försvarsrelaterade produkten samt bevis för att information om en exportrestriktion i ett överföringstillstånd har vidarebefordrats till mottagaren av den försvarsrelaterade produkten – är sådana som däremot inte torde omfattas av bokföringslagens skyldighet att bokföra affärshändelser.

De skyldigheter som anges i artikel 8.3 a) och b) får – åtminstone till viss del – anses omfattas av deklARATIONSSKYLDIGHETEN enligt 21 och 22 §§ KMF. Någon skyldighet att bevara de kommersiella dokumenten på sätt som förutsätts i artikel 8.3 och 8.4 föreskriver dock inte 21 eller 22 § KMF.

De skyldigheter som följer av artikel 8.3 d)–f) samt artikel 8.4 i de delar som gäller registerföring enligt artikel 8.3 a) och d)–f) bör därför under alla omständigheter genomföras genom att en ny paragraf införs i KML, eftersom dessa skyldigheter inte torde omfattas av nuvarande svensk rätt. Även om det i och för sig är möjligt att de skyldigheter som följer av artikel 8.3 a)–c) samt artikel 8.4 i de delar som gäller registerföring enligt artikel 8.3 b) och c) redan omfattas av gällande svensk rätt (KML, KMF eller bokföringslagen) är det inte helt klart att så

är fallet. För att det inte bör råda något tvivel om att Sverige fullt ut genomför direktivet bör därför även dessa skyldigheter framgå av den föreslagna nya bestämmelsen i KML.

Utredaren har föreslagit att den registerskyldige bör bevara de uppgifter som anges i artikel 8.3 fram till och med det tionde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades. Detta motsvarar enligt utredaren den tid som föreskrivs i bokföringslagen. *Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen* samt *Kristna Fredsrörelsen* anser i och för sig att det är bra att utredaren går längre än direktivets miniminivå om tre år och i stället föreslår registerföringsplikt i tio år. De anser dock – med hänsyn till att vapenaffärer många gånger handlar om åtaganden som spänner över en mycket lång tidsperiod – att det hade varit bäst att inte tidsbegränsa registerföringen. Regeringen anser att tidsperioden för bevarande av uppgifter bör bestämmas till sju år. Skälet är att direktivet i artikel 8.4 föreskriver att medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörerna bevarar de register som avses i artikel 8.3 under åtminstone samma tidsperiod som fastställs i den relevanta medlemsstatens nationella lagstiftning om krav för bevarande av register för ekonomiska aktörer. Tidsperioden för bevarande av handlingar enligt bokföringslagen är numera, efter en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2011 (SFS 2010:1514), nämligen sju år i stället för tio år. Enligt regeringens bedömning kan det dock inte uteslutas att det finns andra bestämmelser som anger längre bevarandetid för vissa av de uppgifter som omfattas av artikel 8.3. I den nya paragrafen bör det därför – utöver skyldigheten att bevara handlingar och uppgifter i sju år – föreskrivas att dessa bör bevaras den längre tid som för vissa handlingar eller uppgifter kan vara föreskriven i lag eller annan författning.

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt *Kristna Fredsrörelsen* anser att registren enligt artiklarna 8.3 och 8.4 bör finnas tillgängliga hos ISP. Regeringen konstaterar att artikel 8.4 föreskriver att medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörerna bevarar de register som avses i punkten 3 och att registren på begäran ska visas upp för de behöriga myndigheterna i den medlemsstat från vars territorium leverantören överförde de försvarsrelaterade produkterna. Direktivet ställer därmed inga krav på att registren i sig ska finnas hos den behöriga myndigheten. Regeringen anser därför att detta inte heller bör vara fallet. Direktivet föreskriver dock att den registerskyldige på begäran ska visa upp uppgifterna för de behöriga myndigheterna. En sådan rätt har redan ISP genom 20 § KML, som föreskriver att den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § efter anmodan av ISP ska lämna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen samt lämna inspektionen tillträde till de lokaler där verksamheten bedrivs. Inspektionen har rätt att anlita biträde från andra statliga myndigheter i sin tillsyn.

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt *Kristna Fredsrörelsen* anser också att det är olyckligt att utredaren stannar vid att föreslå registerföringsskyldighet endast vid överföring inom EU. Att reglera detta även i förhållande till export utanför EU skulle enligt *Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen* samt *Kristna Fredsrörelsen* nämligen utgöra ett viktigt steg för att motverka risker för otillåten avledning eller vidareexport av krigsmateriel. Regeringen konstaterar att direktivet endast gäller överföring av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt

bistånd inom EES. Enligt regeringens bedömning är den omfattande registerföringsskyldighet som föreskrivs i direktivet i viss mån en följd av det faktum att direktivet förutses leda till att individuella förhandskontroller successivt byts ut mot generella efterhandskontroller i den medlemsstat där krigsmaterielen eller det tekniska biståndet har sitt ursprung (jfr skäl 29 i direktivets ingress). Av detta skäl är det enligt regeringens bedömning också naturligt att registerföringsskyldigheten är något mer omfattande för sådan överföring av krigsmateriel eller tekniskt bistånd som sker inom EES än för sådan export som sker utanför EES. Regeringen vill understryka att dagens registerföringsskyldighet och uppgiftsskyldighet till ISP inte på något sätt är undermålig. Som angetts ovan under rubriken Gällande rätt anger 4 kap. 1 § bokföringslagen vad bokföringsskyldigheten innefattar och innebär långtgående skyldigheter att bokföra affärshändelser och att spara underlag. I 21 § KMF, finns vidare krav på att alla som har tillverknings- eller tillhandahållandestillstånd till ISP ska ge in deklARATIONER som redovisar materielens slag, kvantitet och fakturerade värde. När det särskilt gäller utförselsituationer ska deklARATIONEN även innehålla uppgift om tillståndet och slutligt mottagarland. Enligt 22 § KMF ska deklARATIONERNA lämnas halvårsvis av företag med tillverkningsstillstånd och helårsvis av företag med tillhandahållandestillstånd. Att utöka registerföringsskyldigheten till att gälla även vid sådan export som inte omfattas av direktivets bestämmelser är därför enligt regeringens bedömning inte påkallat.

Artikel 9 Certifiering

Regeringens förslag: En mottagare av krigsmateriel eller tekniskt bistånd här i landet ska efter ansökan få certifieras. En beviljad certifiering ger en mottagare rätt att ta emot krigsmateriel eller tekniskt bistånd som överförs till Sverige från ett EES-land enligt ett generellt överföringstillstånd som har offentliggjorts av ett EES-land.

Inspektionen för strategiska produkter ska pröva frågor om certifiering. Ärenden om certifiering ska inte kunna överlämnas till regeringens prövning. Regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka villkor som en certifiering får förenas med och vilken giltighetstid som ska gälla vid en certifiering.

En certifiering får beviljas om sökanden anses tillförlitlig. Vid bedömningen av tillförlitligheten ska Inspektionen för strategiska produkter särskilt beakta sökandens förmåga att följa villkor i ett överföringstillstånd som innebär begränsningar av export av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd till ett land utanför EES. Regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om kriterier för bedömning av tillförlitligheten vid prövning av certifiering.

Ett certifikat ska godtas i Sverige om det har utfärdats i ett annat land inom EES i enlighet med bestämmelserna i direktiv 2009/43/EG.

En certifiering ska, om vissa i lagen angivna förutsättningar föreligger, kunna återkallas slutligt eller för viss tid.

Den som är certifierad ska efter begäran av Inspektionen för strategiska produkter lämna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen. Inspektionen har rätt att få tillträde till de

lokaler där verksamheten bedrivs och att anlita biträde från andra statliga myndigheter i sin tillsyn.

Regeringens bedömning: Inspektionen för strategiska produkter bör genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar och på sin elektroniska hemsida offentliggöra mottagare som har certifierats enligt lagen om krigsmateriel. Inspektionen bör vidare, antingen genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar eller på sin elektroniska hemsida, föra en förteckning över certifierade mottagare.

Promemorians förslag och bedömning: Motsvarar i princip regeringens förslag. Promemorian föreslår dock att regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om certifieringen samt att i stort sett samtliga bestämmelser som rör certifiering, utom den som föreskriver att certifikat som har utfärdats med stöd av direktiv 2009/43/EG inom andra medlemsstater i EU ska godkännas här i landet, bör införas i KMF.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget i stort eller har inget att erinra.

Inspektionen för strategiska produkter har påpekat att även om det av konstitutionella skäl är nödvändigt att offentliggöra certifierade mottagare i POIT har detta dock den begränsningen att de som söker information om certifierade mottagare inte i första hand är svenska fysiska eller juridiska personer utan utländska rättssubjekt. Dessa är kanske inte bekanta med det svenska kungörelseförfarandet. En publicering på ISP:s hemsida är därför nödvändigt utöver den publicering som avses genomföras på EU-nivå.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Artikel 9 innehåller ramverket till det certifieringsförfarande som ska möjliggöra för mottagare av krigsmateriel och av tekniskt bistånd att komma i fråga för leveranser som omfattas av ett generellt tillstånd.

Medlemsstaterna och kommissionen samråder härutöver angående de närmare förutsättningarna för certifiering och utformningen av själva certifikaten. För Sveriges räkning deltar ISP i detta samråd. Kommissionen har, baserat på detta arbete, i januari 2011 antagit rekommendationer om certifiering av försvarsindustriföretag (Kommissionens rekommendation av den 11.1.2011 om certifiering av försvarsindustriföretag enligt artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen).

Utredaren föreslår att regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om certifieringen samt att i stort sett samtliga bestämmelser som rör certifiering, utom den som föreskriver att certifikat som har utfärdats med stöd av direktiv 2009/43/EG inom andra medlemsstater i EU ska godkännas här i landet, bör införas i KMF. Regeringen gör delvis en annan bedömning. Visserligen bör regeringen få ganska omfattande bemyndiganden att meddela föreskrifter om certifieringen. De grundläggande bestämmelserna om certifieringen bör dock framgå i lag.

I Sverige finns i dag ingen reglering när det gäller certifiering av juridiska eller fysiska personer som ägnar sig åt verksamhet som omfattas av KML:s tillämpningsområde. Frågan om certifiering av mottagare här i landet som tar emot krigsmateriel eller tekniskt bistånd från en leverantör inom EES sammanhänger till viss del med frågan om införselkrav när det gäller sådan materiel eller sådant tekniskt bistånd. Som utvecklats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1 finns i dag inget krav på tillstånd enligt KML för att föra in krigsmateriel eller tekniskt bistånd till Sverige. Det innebär att en mottagare här i landet av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd i dag inte behöver något tillstånd enligt krigsmateriellagstiftningen för att föra in sådan materiel eller sådant tekniskt bistånd.

Artikel 9.1

Direktivet

I *punkten 1* anges att medlemsstaterna ska utse behöriga myndigheter för certifiering av mottagare som är etablerade på deras territorium av försvarsrelaterade produkter enligt överföringstillstånd som offentliggjorts av andra medlemsstater enligt artikel 5.2.b.

Överväganden

Regeringen gör, liksom utredaren, bedömningen att ISP bör pröva frågor om certifiering. Med hänsyn till att regeringen anser att de grundläggande bestämmelserna om certifiering bör framgå i lag, bör detta därför framgå av 1 a § KML, som reglerar vilka frågor som ISP prövar enligt lagen. Av paragrafens andra stycke framgår att ISP med eget yttrade ska lämna över ett ärende till regeringens prövning, om ärendet har principiell betydelse eller annars är av särskild vikt. Som framgår nedan under artikel 9.2 och som utvecklas ytterligare i avsnitt 5.1.7 skiljer sig bedömningsgrunderna när det gäller beviljande av certifiering – som är inriktade på den enskildes tillförlitlighet – avsevärt från övriga frågor som ISP prövar enligt KML, där ingen hänsyn alls tas till omständigheter som rör den enskilde. Enligt 1 § andra stycket KML får tillstånd nämligen lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik. Frågor om beviljande eller vägran av certifiering är inte av sådan politisk art att de är lämpliga för regeringen att pröva. Det bör därför framgå av 1 a § KML att bestämmelsen om överlämnande av ärenden till regeringens prövning inte ska gälla ärenden om certifiering.

En definition av begreppet certifiering bör införas i 2 § KML. Av definitionen bör framgå vilken rätt som en certifiering ger en i Sverige etablerad mottagare, nämligen att i Sverige motta krigsmateriel eller tekniskt bistånd, som överförs till Sverige från ett annat land inom EES enligt ett generellt tillstånd till överföring inom EES vilket har offentliggjorts av ett annat land inom EES.

Det bör införas ett nytt kapitel i KML som behandlar frågor om certifiering. Av den inledande paragrafen i kapitlet bör framgå att en i Sverige etablerad mottagare av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd efter ansökan får certifieras. Regeringen bör ges bemyndigande att meddela föreskrifter om förfarandet vid en certifiering. Ett sådant bemyndigande möjliggör för regeringen att meddela föreskrifter om t.ex. vilka uppgifter som en ansökan om certifiering ska innehålla.

Artikel 9.2

Direktivet

Av *punkten 2* följer att certifieringen ska fastställa mottagarföretagets tillförlitlighet, särskilt vad avser dess förmåga att iakttä exportrestriktioner för försvarsrelaterade produkter som mottagits från en annan medlemsstat med stöd av ett överföringstillstånd. Vidare anges att mottagarföretagets tillförlitlighet ska bedömas enligt följande kriterier. a) Dokumenterad erfarenhet av försvarsverksamhet, där särskild hänsyn tas till företagets uppgifter om överensstämmelse med exportrestriktioner, domstolsbeslut på området, tillstånd att tillverka eller sälja försvarsrelaterade produkter samt genom anlitan av erfaren ledningspersonal. b) Relevant industriverksamhet på området för försvarsrelaterade produkter i gemenskapen, särskilt förmåga att integrera system och delsystem. c) Utnämning av en chefstjänsteman som personligt ansvarig för överföring och export. d) Ett skriftligt åtagande från företaget, undertecknat av den chefstjänsteman som avses i led c, om att det kommer att vidta alla nödvändiga åtgärder för att följa och garantera efterlevnaden av de specifika villkoren för slutanvändning och export till tredje land av varje mottagen komponent eller produkt. e) Ett skriftligt åtagande från företaget, undertecknat av den chefstjänsteman som avses i led c, om att det skyndsamt ska lämna detaljerad information som svar på förfrågningar om slutanvändare eller slutanvändning av alla produkter som företaget exporterat, överfört eller mottagit från en annan medlemsstat med stöd av ett överföringstillstånd. f) En beskrivning, kontrasierad av den chefstjänsteman som avses i led c, av det interna efterlevnadsprogrammet eller av företagets system för hantering av överföring och export. Denna beskrivning ska innehålla detaljer om de organisatoriska, mänskliga och tekniska resurser som avsatts för att hantera överföringar och export, ansvarskedjan i företaget, interna revisionsförfaranden, medvetandegörande och personalutbildning, fysiska och tekniska säkerhetsarrangemang, registerföring samt spårbarhet för överföringar och export.

Överväganden

Regeringen gör bedömningen att det i en ny paragraf, 10 b §, i KML bör anges att certifiering får beviljas om sökanden anses tillförlitlig. Av paragrafen bör, i enlighet med *Lagrådets* förslag, framgå att vid bedömningen av tillförlitligheten ska Inspektionen för strategiska

produkter särskilt beakta sökandens förmåga att efterleva ett villkor i ett överföringstillstånd, som innebär begränsningar av export av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd till ett land utanför EES. Regeringen bör ges bemyndigande att meddela föreskrifter om kriterier för bedömning av tillförlitligheten vid prövning av certifiering. Därigenom kan det som föreskrivs i artikel 9.2 a)–f), inklusive vilka uppgifter som ett skriftligt åtagande och en beskrivning ska innehålla och vem som ska underteckna åtagandet och beskrivningen, genomföras i förordning.

Artikel 9.3

Direktivet

I *punkten 3* anges vilken information certifikaten ska innehålla enligt följande. a) Namn på den behöriga myndighet som utfärdar certifikaten. b) Mottagarens namn och adress. c) En försäkran om att mottagaren uppfyller kriterierna i *punkten 2*. d) Utfärdandedatum och giltighetstid för certifikatet. Det föreskrivs att certifikatens giltighetstid inte i något fall får överskrida fem år.

Överväganden

Regeringen bör ges bemyndigande att meddela föreskrifter om vilken giltighetstid som ska gälla vid en certifiering. Ett sådant bemyndigande bör lämpligen införas i den tidigare nämnda paragrafen, 10 a §, i KML. *Punkten 3* kan därmed föreskrivas i förordning.

Artikel 9.4

Direktivet

Av *punkten 4* följer att certifikat får innehålla ytterligare villkor om a) tillhandahållande av information som är nödvändig för kontroll av att de kriterier som avses i *punkten 2* uppfylls, och b) tillfälligt upphävande eller återkallande av certifikatet.

Överväganden

Regeringen bör ges bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka villkor som en certifiering får förenas med. Ett sådant bemyndigande bör lämpligen införas i den tidigare nämnda paragrafen, 10 a §, i KML. *Punkten 4* kan därmed föreskrivas i förordning.

Direktivet

I *punkten 5* föreskrivs att de behöriga myndigheterna ska kontrollera att mottagaren uppfyller dels kriterierna i punkten 2, vilket ska ske minst vart tredje år, dels sådana villkor i certifikaten som föreskrivits med stöd av punkten 4.

Överväganden

Punkten 5 rör de behöriga myndigheternas kontroll och tillsyn. ISP:s kontrollmöjligheter gentemot tillverkare eller tillhandahållare av krigsmateriel framgår av 20 § KML, vari föreskrivs att dessa efter anmodan av ISP ska lämna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen samt lämna ISP tillträde till de lokaler där verksamheten bedrivs. ISP har vidare rätt att anlita biträde från andra statliga myndigheter i sin tillsyn. ISP bör ges samma kontrollmöjligheter gentemot den som redan är certifierad. Regeringen föreslår därför att 20 § KML ändras på så sätt att även den som är certifierad enligt KML efter begäran av ISP ska lämna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen samt lämna inspektionen tillträde till de lokaler där verksamheten bedrivs.

Artikel 9.6*Direktivet*

I *punkten 6* anges att medlemsstaterna ska godkänna certifikat som har utfärdats i enlighet med detta direktiv i en annan medlemsstat.

Överväganden

Liksom utredaren bedömer regeringen att punkten 6 bör framgå genom en ny paragraf, 10 c §, i KML som bör utformas i enlighet med *Lagrådets* förslag. Direktivet använder ordet ”godkänna”, vilket också utredaren föreslår. Ordet godkänna kan dock i svensk rätt leda tankarna till ett särskilt godkännandeförfarande innan ett certifikat godtas här. Avsikten med direktivet är dock att ett certifikat som har utfärdats i ett EES-land utan ett särskilt förfarande ska godtas i andra EES-länder. Enligt regeringens bedömning bör därför ordet ”godkänna” i den nya paragrafen ersättas med ordet ”godta”.

Direktivet

Punkten 7 ger en medlemsstat möjlighet att vidta åtgärder om en behörig myndighet konstaterar att en certifikatsinnehavare som är etablerad i medlemsstaten inte längre uppfyller kriterierna i punkten 2 eller villkoren i punkten 4. Åtgärderna får omfatta återkallande av certifikatet. Vidare anges att den behöriga myndigheten ska underrätta kommissionen och de andra medlemsstaterna om sitt beslut.

Överväganden

I KML bör 16 §, som innehåller bestämmelser om återkallelse av tillstånd, justeras så att även återkallelse av certifiering omfattas av paragrafen. Innebörden av detta blir att en certifiering ska kunna återkallas slutligt eller för viss tid om den certifierade mottagaren har åsidosatt en föreskrift i lagen om krigsmateriel eller föreskrift, villkor eller bestämmelse som har meddelats med stöd av lagen eller om det finns andra särskilda skäl till återkallelse.

Underrättelseskyldigheten till kommissionen och de andra medlemsstaterna vid beslut om återkallelse bör kunna framgå genom förordning. När det gäller överklagande av beslut om återkallelse av certifiering, se avsnitt 5.1.7.

Artikel 9.8*Direktivet*

I *punkten 8* anges att medlemsstaterna ska offentliggöra en förteckning över certifierade mottagare, vilken ska uppdateras regelbundet. Medlemsstaterna ska även underrätta Europeiska gemenskapernas kommission, Europaparlamentet och de andra medlemsstaterna om detta. Härutöver anges att kommissionen på sin webbplats ska göra tillgängligt för allmänheten ett centralt register över mottagare som certifierats av medlemsstaterna.

Överväganden

När det särskilt gäller kravet på offentliggörande i punkten 8 konstaterar utredaren att intresserade personer, företag, organisationer och myndigheter torde både vara få och vara väl förtrogna med ISP:s roll som behörig myndighet. Den förteckning som ska offentliggöras lämpar sig enligt utredaren vidare inte riktigt att placera i en författningssamling (jfr 29 § författningssamlingsförordningen [1976:725]). Utredaren föreslår mot denna bakgrund att offentliggörandet ska ske genom att ISP i Post- och Inrikes Tidningar (POIT) offentliggör certifierade mottagare. Myndigheten ska också, antingen genom kungörelse i POIT eller på sin hemsida föra en förteckning över alla certifierade mottagare, vilken ska

uppdateras så snart behov finns, dvs. när ett nytt företag certifierats eller ett certifikat återkallats. Utredaren föreslår en bestämmelse som reglerar detta i KMF.

Inspektionen för strategiska produkter har påpekat att även om det av konstitutionella skäl är nödvändigt att offentliggöra certifierade mottagare i POIT har detta dock den begränsningen att de som söker information om certifierade mottagare inte i första hand är svenska fysiska eller juridiska personer utan utländska rättssubjekt. Dessa är kanske inte bekanta med det svenska kungörelseförfarandet. En publicering på ISP:s hemsida är därför nödvändigt utöver den publicering som avses genomföras på EU-nivå.

Regeringen instämmer med ISP och gör därför bedömningen att offentliggörande av certifierade mottagare bör ske både i POIT och på ISP:s hemsida. Som utredaren förslagit bör myndigheten också, antingen genom kungörelse i POIT eller på sin hemsida föra en förteckning över alla certifierade mottagare, vilken ska uppdateras så snart behov finns, dvs. när ett nytt företag certifierats eller ett certifikat återkallats. Liksom utredaren anser regeringen att detta bör regleras i förordning.

Artikel 10 Exportrestriktioner

Regeringens förslag: Den som ansöker om tillstånd till utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till ett land utanför EES ska, när det gäller sådan materiel eller sådant bistånd som denne har mottagit från ett annat land inom EES med stöd av ett överföringstillstånd, lämna uppgift till Inspektionen för strategiska produkter om att han eller hon har iakttagit de villkor i överföringstillståndet som innebär begränsningar när det gäller export av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd till ett land utanför EES.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag eller lämnar förslagen utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag

Direktivet

Artikel 10 anger att medlemsstaterna ska se till att mottagare av försvarsrelaterade produkter, vilka ansöker om exporttillstånd, uppger för sina behöriga myndigheter, i de fall den försvarsrelaterade produkt som mottagits från en annan medlemsstat med stöd av ett överföringstillstånd är belagd med exportrestriktioner, att de har iakttagit villkoren för dessa restriktioner, inklusive att de i tillämpliga fall fått det erforderade överföringstillståndet från ursprungsmedlemsstaten.

Någon uppgiftsskyldighet för mottagare av krigsmateriel på det sätt som föreskrivs i artikel 10 finns inte i krigsmateriellagstiftningen i dag.

Överväganden

Liksom utredaren anser regeringen att den uppgiftsskyldighet som följer av artikeln bör författningsregleras. Utredaren föreslår att detta görs genom att regeringen ges ett bemyndigande att meddela föreskrifter om sådan uppgiftsskyldighet och att bestämmelsen i sak tas in i KMF. Regeringen gör bedömningen att artikel 10 innehåller ett sådant åliggande för enskilda som, även om det är fråga om ett område där delegering i och för sig är tillåten enligt 8 kap. regeringsformen, i enlighet med krigsmateriellagstiftningens struktur helst bör framgå i lag. Regeringen föreslår därför att en ny bestämmelse som avser sådan uppgiftsskyldighet införs i KML.

5.1.4 Tullförfaranden och administrativt samarbete (artiklarna 11 och 12)

Regeringens bedömning: Kapitlet om tullförfaranden och administrativt samarbete föranleder inte någon reglering i lagen om krigsmateriel.

En sekretessbrytande bestämmelse som ger Inspektionen för strategiska produkter rätt att för vissa ändamål lämna uppgifter som omfattas av sekretess till en myndighet i en annan medlemsstat i EU bör införas i förordning.

Promemorians bedömning: Utredaren föreslår att en bestämmelse införs i KML som genomför artikel 11.2 i direktivet.

Remissinstanserna: *Inspektionen för strategiska produkter* anser dels att det är en fråga för Tullverket att avbryta ett tullförfarande för export (artikel 11.2 i direktivet), dels att en bestämmelse om detta inte hör hemma i krigsmateriellagstiftningen, utan i tullagstiftningen.

Skälen för regeringens bedömning

Artikel 11 Tullförfaranden

Artikel 11.1

Direktivet

I *punkten 1* anges att medlemsstaterna ska se till att exportören, vid fullgörande av formaliteterna för export av försvarsrelaterade produkter vid det tullkontor som ansvarar för handläggningen av exportdeklarationen, styrker att nödvändigt exporttillstånd har erhållits.

I 6 § KML anges att krigsmateriel, om inte annat följer av lagen eller annan författning, inte får föras ut ur landet utan tillstånd. Av 15 § KMF följer vidare att utförsel av krigsmateriel, som inte omfattas av förordningens särskilda regler om handeldvapen med tillhörande ammunition, ska anmälas till Tullverket i förväg på visst sätt. Där anges också att Tullverket får medge undantag om det finns särskilda skäl. I 15 a § KMF finns ytterligare undantag. I Tullverkets föreskrifter och allmänna råd (TFS 1997:35) om anmälan till Tullverket vid utförsel m.m. av krigsmateriel finns ytterligare bestämmelser. I 4 § föreskrifterna, som handlar om export till tredje land, föreskrivs att vid utförsel till tredje land ska anmälan om utförsel lämnas i tulldeklarationen för export som då också ska innehålla vissa särskilt angivna uppgifter. Det föreskrivs också att utförseltillståndet ska visas upp i original för tullkontoret, om inte annat framgår av tillståndet. Fakturakopia ska avlämnas.

Överväganden

När det gäller punkten 1 följer redan av TFS 1997:35 att en exportör ska styrka att nödvändigt exporttillstånd finns. I praktiken fungerar detta så att ISP, så snart ett tillstånd beviljats, översänder detta till Tullverket på elektronisk väg. Liksom utredaren bedömer regeringen vidare att införandet av begreppet tekniskt bistånd inte föranleder några ändringar av tullbestämmelserna, som ju endast rör varor. Regeringen anser att Sverige därigenom redan uppfyller punktens krav på genomförandeåtgärder.

Artikel 11.2

Direktivet

I *punkten 2* anges att en medlemsstat även får, utan att det påverkar tillämpningen av gemenskapens tullkodex (Rådets förordning (EG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen), för en period som inte överstiger 30 arbetsdagar, avbryta förfarandet för export från dess territorium eller vid behov på annat sätt förhindra att försvarsrelaterade produkter som mottagits från en annan medlemsstat med stöd av ett överföringstillstånd och integrerats med en annan försvarsrelaterad produkt eller vid behov på ett annat sätt förhindra att den lämnar gemenskapen från dess territorium, om den anser a) att relevant information inte beaktades när exporttillståndet beviljades, eller b) att omständigheterna har ändrats väsentligt sedan exporttillståndet beviljades.

Gällande rätt

Beräffande punkten 2 finns ingen motsvarande möjlighet i dag i svensk rätt.

Den möjlighet som punkten 2 erbjuder medlemsstaterna att tillfälligt avbryta förfarandet för export under en tid av maximalt 30 dagar, utgör ett verktyg som kan användas när det gäller exportkontroll av krigsmateriel. Utredaren konstaterar att under den angivna tidsperioden kan förhållandena kring exporten utredas samt ges tid att ta ställning till om tillståndet bör återkallas eller ytterligare garantier inhämtas. Utredaren föreslår mot denna bakgrund att en bestämmelse införs i KML som genomför artikel 11.2 genom att ge den myndighet eller regeringen som utfärdat tillståndet rätt att avbryta tullförfarandet under maximalt 30 arbetsdagar.

Inspektionen för strategiska produkter anser dels att det är en fråga för Tullverket att avbryta ett tullförfarande för export, dels att en bestämmelse om detta inte hör hemma i krigsmateriellagstiftningen, utan i tullagstiftningen.

Regeringen konstaterar att en liknande bestämmelse finns i den EU-förordning som styr PDA-regelverket (se artiklarna 16.3 och 16.4 i rådets förordning [EG] nr 428/2009). Denna liknande bestämmelse har – genom att även ingå de EU-förordningar som föregick rådets förordning (EG) nr 428/2009 – för Sveriges del varit gällande sedan Sveriges inträde i EU 1995. Såvitt känt har emellertid denna bestämmelse i PDA-regelverket aldrig utnyttjats av någon svensk myndighet. Regeringen ifrågasätter mot denna bakgrund om det verkligen finns ett praktiskt behov av att införa en bestämmelse som utnyttjar den möjlighet som direktivet ger i punkten 2. Regeringen gör bedömningen att det i nuläget inte bör införas en sådan bestämmelse.

Artikel 11.3

Direktivet

I *punkten 3* anges att medlemsstaterna får besluta att tullformalitetserna för export av försvarsrelaterade produkter endast får fullgöras vid vissa tullkontor.

Gällande rätt

I 9 § i Tullverkets föreskrifter och allmänna råd (TFS 1997:35) finns en bestämmelse om vid vilket tullkontor som anmälan om utförsel ska lämnas. Där anges att anmälan, om inte annat sägs i föreskrifterna, ska lämnas till det tullkontor som är ansvarigt för övervakningen av den plats där avsändaren/exportören är etablerad. Om varorna packas eller lastas på annan plats för att avsändas till ett annat EU-land eller på export, ska anmälan lämnas till tullkontoret som ansvarar för övervakningen av den platsen.

Det bedöms inte finnas något behov av ytterligare reglering av vid vilka tullkontor tullformaliteterna för export av krigsmateriel får fullgöras.

Artikel 12 Informationsutbyte

Direktivet

I artikeln föreskrivs att medlemsstaterna i samarbete med kommissionen ska vidta alla lämpliga åtgärder för att upprätta direkt samarbete och utbyte av information mellan de behöriga nationella myndigheterna.

Gällande bestämmelser om informationsutbyte

Enligt 2 § förordningen (2010:1101) med instruktion för Inspektionen för strategiska produkter ska inspektionen förmedla sådan information om kontroll av bl.a. krigsmateriel som Sverige har åtagit sig att tillhandahålla som medlem i EU och de multilaterala exportkontrollregimerna, ha ett informations- och erfarenhetsutbyte med motsvarande organ i andra länder samt delta i det europeiska samarbetet, bl.a. genom att bevaka andra länders avslag på tillståndsansökningar, informera Europeiska kommissionen, Europeiska unionens råd och övriga medlemsstater i EU samt berörda internationella organ om avslag på svenska ansökningar om tillstånd samt genomföra konsultationer enligt rådets gemensamma standpunkt 2008/944/Gusp av den 8 december 2008 om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel och uppfylla de åtaganden inom sitt verksamhetsområde som i övrigt följer av Sveriges samarbete inom EU och följa de tillämpningsbestämmelser som överenskommit mellan EU:s medlemsstater.

Överväganden

Liksom utredaren bedömer regeringen att den skyldighet att samarbeta och utbyta information som följer av artikeln redan bedöms vara täckt av de generösa skrivningarna i 2 § förordningen med instruktion för ISP. Det saknas dock en sekretessbrytande bestämmelse som är särskilt anpassad för detta. Frågan är om det finns ett behov av en sådan sekretessbrytande bestämmelse.

De uppgifter som ISP inhämtar inom ramen för sitt uppdrag under direktivet, dvs. enligt de bestämmelser som införlivar detsamma, och som sedermera kan bli föremål för informationsutbyte enligt artikel 12, faller i huvudsak under 30 kap. 23 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400; nedan benämnd OSL). Av 30 kap. 23 § första stycket 1 OSL jämförd med 9 § första stycket 1 offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) och punkt 19 i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen framgår – såvitt nu är i fråga – att sekretess gäller i statliga myndigheters verksamhet som består i

tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om krigsmateriel för uppgifter om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, uppfinningar eller forskningsresultat, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgifterna röjs.

Vissa uppgifter som ISP inhämtar enligt samma bestämmelser, och som sedermera kan bli föremål för informationsutbyte enligt artikel 12, kan även falla under 15 kap. 1 § OSL, den s.k. utrikessekretessen. Paragrafen föreskriver att sekretess gäller för uppgift som angår Sveriges förbindelser med annan stat eller i övrigt rör annan stat, mellanfolklig organisation, medborgare eller juridisk person i annan stat eller statslös, om det kan antas att det stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet om uppgiften röjs.

Enligt 8 kap. 3 § samma lag får en uppgift som omfattas av sekretess inte röjas för utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation annat än om utlämnande sker i enlighet med särskild föreskrift därom i lag eller förordning eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få utlämnas till svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller den mellanfolkliga organisationen.

Anledningen till att det i dag saknas en sekretessbrytande bestämmelse är sannolikt att den information som lämnas oftast inte är sekretesskyddad. ISP kan i de flesta fall sannolikt också begränsa den information som lämnas så att uppgifter som omfattas av sekretess inte behöver lämnas ut. Vid bedömningen av om det kan antas att enskilda lider skada om uppgifterna lämnas ut bör vidare beaktas att uppgifterna enligt artikel 12 ska lämnas till myndigheter i andra EU-medlemsstater och inte till enskilda konkurrerande företag. Härutöver bör också nämnas att regeringen, genom stadgandet i 30 kap. 26 § OSL, har möjlighet att besluta om undantag från sekretessen enligt 30 kap. 23 § första stycket i enskilda fall, om den finner det vara av vikt att uppgiften lämnas.

Med hänsyn till hur öppen skrivningen i artikel 12 är bedömer regeringen, liksom utredaren, ändå att det i vissa fall kan komma i fråga att uppgifter som omfattas av sekretess enligt 30 kap. 23 § första stycket OSL behöver delas med en utländsk myndighet. Ett sådant behov kan sannolikt finnas redan i dag och accentueras ytterligare av bestämmelsen om informationsutbyte i artikel 12. Det är vidare inte rimligt att regeringen ska behöva blandas in och besluta om undantag varje gång en dylik fråga uppkommer. Liksom utredaren anser därför regeringen att en sekretessbrytande bestämmelse bör införas. Med hänsyn till att bestämmelserna om ISP:s skyldigheter att dela information finns i myndighetsinstruktionen, föreslås att en sådan bestämmelse införs i instruktionen. Liksom utredaren gör regeringen bedömningen att en sådan bestämmelsen bedöms behövas även för genomförandet av artikel 4 i den gemensamma ståndpunkten (se avsnitt 5.2).

5.1.5 Uppdatering av förteckningen över försvarsrelaterade produkter (artiklarna 13 och 14)

Prop. 2010/11:112

Regeringens bedömning: Den svenska förteckningen över vad som utgör krigsmateriel bör i förordning uppdateras så snart som möjligt efter det att kommissionen har uppdaterat förteckningen över försvarsrelaterade produkter i bilagan till direktivet.

Promemorians bedömning: Utredaren föreslår att den svenska förteckningen över vad som utgör krigsmateriel bör följa omedelbart på ändringar i EU:s gemensamma militära förteckning snarare än att man ska avvakta en ändring av bilagan till direktivet.

Remissinstanserna: *Inspektionen för strategiska produkter* anser att utredarens förslag – att de svenska ändringarna av förteckningen bör följa omedelbart på ändringar i EU:s gemensamma militära förteckning snarare än att man ska avvakta en ändring av bilagan till direktivet – möjligen strider mot direktivet. Skälet till detta är att utredarens förslag innebär att den svenska förteckningen kommer att ändras innan så sker i EU-direktivet. Enligt inspektionen kan den tillståndsgivande myndigheten då t.ex. komma att begränsa en överföring som ännu inte hamnat under kontroll i det fall den militära förteckningen utökas med en produkt. Alternativt kan, enligt inspektionen, en produkt komma att överföras utan tillstånd trots att produkten återfinns i den förteckning som är bilaga till direktivet i de fall då en produkt tas bort från den svenska förteckningen men där så ännu inte skett i direktivets förteckning.

Skälen för regeringens bedömning

Artikel 13 Anpassning av bilagan

Direktivet

I *punkten 1* anges att kommissionen ska uppdatera förteckningen över försvarsrelaterade produkter i bilagan i strikt överensstämmelse med Europeiska unionens gemensamma militära förteckning.

I *punkten 2* anges att dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar av direktivet, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 14.2.

Gällande rätt

Lagen om krigsmateriel är enligt 1 § tillämplig på sådant som enligt regeringens föreskrifter utgör krigsmateriel. Den materiel som därmed avses finns förtecknad i en bilaga till KMF. Materielen i bilagan delas upp i kategorierna krigsmateriel för strid, övrig krigsmateriel och produkter/ämnen för vilka deklARATIONSSKYLDIGHET föreligger enligt 25 § KMF.

Artikel 1 innehåller bestämmelser om hur bilagan till direktivet ska uppdateras och föranleder inget behov av författningsändringar i det här lagstiftningsärendet.

Bilagan till direktivet kommer att behöva uppdateras genom det angivna kommittéförfarandet varje gång EU:s gemensamma militära förteckning ändras. På samma sätt kommer det då att behöva göras en svensk förordningsändring, eftersom regeringen gör bedömningen att den svenska krigsmaterielförteckningen ska ersättas av EU:s gemensamma militära förteckning.

Det bör påpekas att en uppdatering av förteckningen i bilagan redan har skett genom kommissionens direktiv 2010/80/EU av den 22 november 2010 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG vad gäller förteckningen över försvarsrelaterade produkter (EUT L 308 24.11.2010, s. 11–45, Celex 32010L0080).

När det gäller de svenska ändringarna anser utredaren att dessa, som bör göras i bilagan till KMF, bör följa omedelbart på ändringar i EU:s gemensamma militära förteckning snarare än att man ska avvakta en ändring av bilagan till direktivet. *Inspektionen för strategiska produkter* anser att en sådan ordning möjligen skulle strida mot direktivet, eftersom utredarens förslag innebär att den svenska förteckningen kommer att ändras innan så sker i EU-direktivet. Enligt inspektionen kan den tillståndsgivande myndigheten då t.ex. komma att begränsa en överföring som ännu inte hamnat under kontroll i det fall den militära förteckningen utökas med en produkt. Alternativt kan, enligt inspektionen, en produkt komma att överföras utan tillstånd trots att produkten återfinns i den förteckning som är bilaga till direktivet i de fall då en produkt tas bort från den svenska förteckningen men där så ännu inte skett i direktivets förteckning. Regeringen instämmer i inspektionens bedömning. Regeringen anser därmed att den svenska förteckningen över vad som utgör krigsmateriel i KMF bör uppdateras i så snart som möjligt efter det att kommissionen har uppdaterat förteckningen över försvarsrelaterade produkter i bilagan till direktivet.

Artikel 14 Kommittéförfarande

Direktivet

Enligt *punkten 1* ska kommissionen biträdas av en kommitté.

Av *punkten 2* följer att artiklarna 5a.1–5a.4 och 7 i beslut 1999/468/EG ska tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet, när det hänvisas till denna punkt (jfr artikel 13.2).

Överväganden

Artikel 14 tillskapar en kommitté med företrädare för medlemsstaterna och anger att den ska arbeta enligt det föreskrivande förfarande med kontroll som anges i det angivna rådsbeslutet. Den enda hänvisning till kommittén som direktivet innehåller rör uppdateringen av bilagan

(artikel 13.2) vilket är en närmast automatisk ändringsprocess som måste ske så snart EU:s gemensamma militära förteckning ändras. Artikeln föranleder inga författningsändringar.

5.1.6 Slutbestämmelser (artiklarna 15–20)

Artikel 15 Skyddsåtgärder

Regeringens förslag: En bestämmelse införs i lagen om krigsmateriel som, om vissa i lagen angivna förutsättningar föreligger, ger Inspektionen för strategiska produkter rätt att besluta att utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet till ett annat land inom EES enligt ett generellt tillstånd tills vidare inte får ske till en viss certifierad mottagare. Beslutet ska upphävas när det inte längre behövs.

Promemorians förslag: Motsvarar i sak regeringens förslag. Promemorian föreslår dock att regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om skyddsåtgärder.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag eller lämnar förslagen utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag

Direktivet

I *punkten 1* föreskrivs att om en tillståndsgivande medlemsstat anser att det finns en allvarlig risk för att en mottagare som certifierats i enlighet med artikel 9 i en annan medlemsstat inte kommer att iaktta villkoren för ett generellt överföringstillstånd eller om en tillståndsgivande medlemsstat anser att den allmänna ordningen, den allmänna säkerheten eller dess väsentliga säkerhetsintressen skulle kunna påverkas, ska den underrätta den andra medlemsstaten om detta och begära en utvärdering av situationen.

I *punkten 2* anges att om de tvivel som anges i punkt 1 fortfarande råder får den tillståndsgivande medlemsstaten tillfälligt upphäva verkan av det generella överföringstillståndet för sådana mottagare. Medlemsstaten ska underrätta de andra medlemsstaterna och kommissionen och ange skälen till skyddsåtgärden. Den medlemsstat som vidtog skyddsåtgärden får upphäva skyddsåtgärden om den anser att den inte längre är motiverad.

Överväganden

I likhet med utredaren anser regeringen att den möjlighet artikeln erbjuder att vidta skyddsåtgärder mot mottagare som certifierats av andra länder i EES bör utnyttjas i syfte att säkerställa en välfungerande kontroll

av krigsmateriel och av tekniskt bistånd som förs ut eller lämnas inom EES med stöd av ett generellt tillstånd. Utredaren föreslår att ett bemyndigande ges för regeringen att meddela föreskrifter om skyddsåtgärder som anges i artikel 15. Regeringen föreslår i stället att en ny bestämmelse, 16 a §, som reglerar detta införs i lagen om krigsmateriel. Regeringen gör nämligen bedömningen att de åtgärder som föreskrivs i artikel 15 är av sådan vikt för en enskild att dessa, även om det i och för sig är möjligt att delegera inom detta område enligt 8 kap. regeringsformen, i första hand bör anges i lag. Detta skulle också stämma bättre överens med krigsmateriellagstiftningens struktur. För att bättre stämma överens med svensk förvaltningsrätt bör bestämmelsen utformas på ett något annorlunda sätt än ordalydelsen i artikel 15. Bestämmelsens innebörd överensstämmer dock med innebörden av artikel 15.

Lagrådet har anfört att det i den nya bestämmelsen bör anges vem som ska svara för den underrättelse som enligt artikel 15 ska ske till övriga medlemsstater i EU och till Europeiska kommissionen som samt till vem i de övriga medlemsstaterna som underrättelsen ska lämnas. Enligt regeringens bedömning talar i och för sig mycket för att Inspektionen för strategiska produkter bör få till uppgift att underrätta de andra EES-länderna samt kommissionen. Det finns också fog för att anta att det är behöriga myndigheter i de andra EES-länderna som ska underrättas. Innan det bestäms vem i Sverige som ska underrätta och till vem underrättelsen ska ske anser dock regeringen att Sverige bör kontrollera hur de andra EES-länderna tolkar den här bestämmelsen. Det är också möjligt att regeringen med stöd av Regeringskansliet (UD) i vissa fall bör sköta en sådan underrättelse. Enligt regeringens uppfattning är det därför bättre om det regleras i förordning i stället för i lag vem som ska underrätta de övriga EES-länderna och kommissionen och till vem underrättelsen ska ske i de övriga EES-länderna.

När det gäller överklagande av ett beslut som fattas enligt den nya bestämmelsen i KML, se avsnitt 5.1.7.

Artikel 16 Sanktioner

Regeringens förslag: Nya straffbestämmelser ska införas i lagen om krigsmateriel.

Straffansvaret ska omfatta den som bryter mot tillståndskravet för lämnande av tekniskt bistånd till någon utanför landet.

Straffansvaret ska omfatta den som bryter mot underrättelsekravet för den som för första gången ska använda ett generellt tillstånd.

Straffansvaret ska omfatta den som bryter mot uppgiftsskyldighet till mottagare för den som har tillstånd enligt 6 § att till en mottagare i ett annat EES-land föra ut krigsmateriel eller lämna tekniskt bistånd.

Straffansvaret ska omfatta den som bryter mot registerföring och bevarande av handlingar och uppgifter.

Straffansvaret ska omfatta den som bryter mot uppgiftsskyldighet för den som ansöker om tillstånd enligt 6 § att till ett land utanför EES

föra ut sådan krigsmateriel eller lämna sådant tekniskt bistånd som denne har mottagit här i landet med stöd av ett överföringstillstånd.

Straffansvaret ska omfatta den som bryter mot ett skriftligt åtagande som har getts in till Inspektionen för strategiska produkter.

Tekniskt bistånd som varit föremål för brott enligt 25 eller 26 § eller dess värde samt utbyte av sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Promemorians förslag: När det gäller straffbestämmelser motsvarar promemorians förslag regeringens förslag när det gäller vilka överträdelse som ska straffsanktioneras. Promemorian föreslår dock att överträdelse av tillståndskravet enligt 6 § såvitt avser lämnande av tekniskt bistånd utanför landet, straffsanktioneras i en egen paragraf. Promemorian föreslår också i flera fall att regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om sådant som regeringen i detta lagstiftningsärende i stället föreslår bör införas direkt i lag. Promemorian föreslår därför att flera bestämmelser straffsanktioneras genom 27 § första stycket 4 KML, som föreskriver att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet åsidosätter ett villkor eller bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av KML döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Remissinstanserna: *Inspektionen för strategiska produkter* anser att det gällande straffsanktionssystemet inte upplevs som vare sig effektivt eller avskräckande och inte kan anses uppfylla de krav som fastställs i direktivet. Inspektionen anser att den är i behov av möjligheten att som ett komplement till straffsanktionen kunna besluta om administrativa sanktionsavgifter. Inspektionen påminner om att den tidigare har gjort en framställan till regeringen med detta syfte.

Skälen för regeringens förslag

Direktivet

Artikel 16 föreskriver att medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om sanktioner vid överträdelse av de föreskrifter som införts för genomförande av detta direktiv, särskilt om den information som krävs enligt artikel 8.1 eller artikel 10 om efterlevande av exportrestriktionerna för ett överföringstillstånd är falsk eller ofullständig. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Vidare anges att medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att dessa bestämmelser genomförs.

Gällande bestämmelser om ansvar och förverkande

Bestämmelser om ansvar m.m. för den som bryter mot bestämmelserna i lagen om krigsmateriel eller mot förbud, villkor eller kontroll- och ordningsbestämmelser som meddelats med stöd av lagen om krigsmateriel, finns i 24–30 §§ i lagen.

I fråga om olovlig utförelse hänvisas i 24 § till lagen (2000:1225) om straff för smuggling (nedan smugglingslagen), som alltså är tillämplig även vid olovlig utförelse av krigsmateriel.

För den som bryter mot KML:s tillståndskrav för tillverkning, tillhandahållande, tillverkningsrätt och militärt inriktad utbildning, eller mot ett meddelat förbud mot att lämna anbud eller ingå avtal, finns en särskild ansvarsbestämmelse i 25 §. Bestämmelsen innehåller skilda straffskalor för uppsåtliga respektive oaktsamma brott. Samma lagrum innehåller också en bestämmelse om ansvar för den som vilseleder ISP eller regeringen att lämna sådant tillstånd, om det inneburit att ett avtal fullföljts eller ett tillhandahållande kommit till stånd. Även denna bestämmelse innehåller skilda straffskalor för uppsåtliga respektive oaktsamma brott. Lagrummet föreskriver också ansvarsfrihet i ringa fall. I 26 § anges att för brott enligt 25 §, som är att bedöma som grova ska dömas enligt en strängare straffskala. Där anges att vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om brottet avsett betydande värde, varit av stor omfattning eller varaktighet eller om gärningen annars varit av särskilt allvarlig art.

I 27 § föreskrivs ansvar för den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot vissa föreskrifter i lagen om skyldighet att lämna underrättelse (12 §), uppgifter (17 §) eller att göra anmälan (21 §). I samma lagrum föreskrivs ansvar för den som, i annat fall än som avses i 25 och 26 §§, lämnar en oriktig uppgift i ansökan om tillstånd eller i annan handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende enligt denna lag eller som annars ges in till tillsynsmyndigheten. Ansvarsbestämmelsen är också tillämplig om någon åsidosätter ett villkor eller bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av lagen. Även denna bestämmelse föreskriver ansvarsfrihet i ringa fall.

I 28 § anges att ansvarsbestämmelserna i lagen är subsidiära till bestämmelserna i brottsbalken. I 29 § anges att utbyte av brott som avses i 25 eller 26 §§ ska förklaras förverkat om det inte är uppenbart oskäligt. Avslutningsvis anges i 30 § att allmänt åtal för brott mot tillståndskravet avseende tillverkning eller tillhandahållande (3 och 4 §§) får väckas endast efter medgivande av tillsynsmyndigheten, dvs. ISP.

Val av sanktion

Vid en genomgång av direktivet anser regeringen, liksom utredaren, att följande bestämmelser innehåller sådana skyldigheter för enskilda som det enligt artikeln är nödvändigt att sanktionera överträdelse av. Artikel 4.1 (tillståndskrav), artikel 4.6 och 4.7 (föreskrivna villkor), artikel 4.8 (försäkran om användning), artikel 5.4 (föreskrivna villkor) artikel 8.1 (upplysningsplikt), artikel 8.2 (underrättelseskyldighet), artikel 8.3 (registerföring), artikel 8.4 (skyldighet att bevara register), artikel 9.2 (om någon lämnar oriktiga uppgifter i ett företags ansökan om certifiering eller bryter mot företagets skriftliga åtagande), artikel 9.4 (föreskrivna villkor i certifikat) samt artikel 10 (uppgiftsskyldighet).

Direktivet lämnar öppet om sanktionerna ska vara straffrättsliga eller av annat slag, t.ex. administrativa. Direktivet anger inte heller om annat än uppsåtliga överträdelse behöver beivras eller om det man inom

straffrätten kallar osjälvständiga brottsformer, dvs. försök, förberedelse, stämpling och medverkan, bör kriminaliseras.

En första fråga blir därför vilken slags sanktion som bör väljas för överträdelse av direktivets bestämmelser. Eftersom överträdelser av nuvarande krav och skyldigheter etc. enligt KML – tillståndskrav, underrättelseskyldigheter, uppgiftsskyldigheter, lämnande av oriktiga uppgifter i ansökan om tillstånd eller i annan handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende eller som annars ges in till tillsynsmyndigheten, åsidosättande av ett villkor eller brytande mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av lagen – beivras med straffrättslig reglering talar mycket för att även överträdelser av sådana krav och skyldigheter etc. som följer av direktivet bör beivras straffrättsligt.

Lämnande av tekniskt bistånd är i allmänhet, med hänsyn till krigsmaterielens ofta högteknologiska karaktär, av avgörande betydelse för materielens effektiva användning och kräver därför, liksom själva materielen, noggrann kontroll. Med hänsyn till den potentiella förstörelsebringande verkan som krigsmateriel eller tekniskt bistånd avseende krigsmateriel kan bidra till om regelverket inte efterlevs och om materielen eller det tekniska biståndet hamnar hos fel mottagare gör regeringen bedömningen att överträdelser av direktivets bestämmelser om tillståndskrav är gärningar av sådant allvar att straffsanktioner krävs.

Direktivets syfte är att förenkla överföringar av krigsmateriel och av tekniskt bistånd inom unionen, vilket bl.a. förväntas leda till att individuella förhandskontroller successivt byts ut mot generella efterhandskontroller (jfr skäl 29 i direktivets ingress). Mot denna bakgrund är det av vikt av att den kontrollerande myndigheten verkligen får del av de uppgifter som behövs för kontrollen och som direktivet föreskriver. Med hänsyn härtill samt med beaktande av krigsmaterielens och det tekniska biståndets potentiella förstörelsebringande verkan kan åsidosättande av de skyldigheter att lämna uppgifter och underrättelser, att efterleva föreskrivna villkor, att lämna riktiga uppgifter i ansökningar och andra handlingar eller att föra och bevara register som följer av direktivet leda till påtaglig fara eller skada. Även överträdelser av de skyldigheter för enskilda som, utöver tillståndskrav, följer av direktivet bör därför straffsanktioneras.

Inspektionen för strategiska produkter anser att det gällande straffsanktionssystemet inte upplevs som vare sig effektivt eller avskräckande och inte kan anses uppfylla de krav som fastställs i direktivet. Inspektionen anser att den är i behov av möjligheten att som ett komplement till straffsanktionen kunna besluta om administrativa sanktionsavgifter. Inspektionen påminner om att den tidigare har gjort en framställan till regeringen med detta syfte. Regeringen konstaterar att utredaren inte har tagit upp frågan om administrativa sanktionsavgifter och det saknas därför i nuläget tillräckligt underlag för att här lämna sådana förslag. ISP:s framställning till regeringen om införande av administrativa sanktionsavgifter bereds i Regeringskansliet.

De sanktioner som direktivet kräver bör således genomföras genom straffrättsliga sanktioner.

När det gäller de osjälvständiga brottsformerna finns ingen reglering av dessa i KML. Bestämmelserna om anstiftan eller medhjälp till brott

enligt 23 kap. 4 § brottsbalken gäller emellertid även för dessa brott. Det går inte generellt att säga att den ena tillståndsförpliktelsen enligt KML är viktigare än någon annan och på ett bättre sätt garanterar icke-spridningen av krigsmateriel eller kunskap om hur krigsmaterielen framställs och används. Bestämmelserna om ansvar för överträdelse av tillståndskraven i KML bör därför vara enhetliga. Smugglingslagens straffbestämmelser, som alltså är tillämpliga vid olovlig utförelse av krigsmateriel, avviker i viss mån från KML:s straffbestämmelser. Smugglingslagen innehåller nämligen bestämmelser som, i olika mån beroende av om smugglingsbrottet anses vara av normalgraden eller grovt, föreskriver ansvar för försök, förberedelse och stämpling till brott. Dessutom är maxstraffet för grovt smugglingsbrott fängelse i högst sex år medan maxstraffet för grovt brott enligt KML är fängelse i högst fyra år. Den nya kriminalisering som avser brott mot tillståndskravet för lämnande av tekniskt bistånd utanför landet bör dock regleras i KML. De osjälvständiga brottsformerna försök, förberedelse och stämpling bör därför inte kriminaliseras, och maxstraffet för grovt brott bör vara fängelse i högst fyra år.

I vilka fall behövs ny straffrättslig reglering?

När det till att börja med gäller tillståndskravet i artikel 4.1 bedömer regeringen, i likhet med utredaren, att det befintliga regelverket, genom bestämmelserna i smugglingslagen, uppfyller kraven med avseende på all fysisk krigsmateriel som betraktas som varor i smugglingslagens mening. När det gäller tekniskt bistånd föreslås i detta lagstiftningsärende att tillståndskrav införs enligt 4 § för verksamhet i Sverige som avser tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet, enligt 8 § för ingående av avtal med någon utom landet om att tillhandahålla tekniskt bistånd till någon i utlandet samt enligt 9 § för avtal om tillägg till eller ändring av avtal av det slag som kräver tillstånd enligt 8 §. Överträdelse av dessa tillståndskrav kommer att omfattas av straffansvar enligt 25 § KML. Eftersom smugglingslagen endast omfattar fysiska varor anser regeringen, liksom utredaren, att det dock behövs ny straffrättslig reglering som kriminaliserar överträdelse av tillståndskrav enligt 6 § för lämnande av tekniskt bistånd utanför landet. Utredaren föreslår att en ny straffbestämmelse som reglerar detta införs i en ny paragraf i KML och att den bestämmelsen utformas på samma sätt som 25 § KML. Som en konsekvens av den nya bestämmelsen föreslår utredaren också ändringar i 26 § (grovt brott) och 27 § (bland undantagen i första stycket tredje punkten) genom att den nya straffbestämmelsen upptas där. Regeringen anser dock att det finns lagtekniska fördelar av att i stället föra in den nya straffrättsliga regleringen i den befintliga 25 § KML. Ändringar behöver då inte ske i 26 § eller 27 § på sätt som utredaren föreslår enligt ovan, eftersom 25 § redan är angiven i dessa bestämmelser.

Lagrådet har anfört att 25 § första stycket KML straffbelägger vissa åtgärder som uppsåtligen eller av oaktsamhet sker utan erforderligt tillstånd medan straffbestämmelsen i andra stycket avser den som uppsåtligen eller av oaktsamhet genom vilseledande förmår Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen att lämna sådana tillstånd som

avses i första stycket. Enligt Lagrådets mening skiljer sig utformningen av lagtexten i de två styckena åt på ett omotiverat sätt. Lagrådet har därför föreslagit en ny lydelse av 25 §. Regeringen har samma uppfattning som Lagrådet och föreslår därför att lydelsen av 25 § i allt väsentligt bör utformas på sätt Lagrådet föreslår.

Lagrådet har även noterat att i 27 § första stycket 3 KML föreskrivs straff för den som lämnar en oriktig uppgift i en handling som ges in till tillsynsmyndigheten, även om uppgiften inte har någon betydelse för prövningen av ärendet. Lagrådet ifrågasätter om detta kan vara avsett.

Regeringen konstaterar att när den straffbestämmelse (18 §) som föregick och som i detta avseende till viss del motsvarar 27 § första stycket 3 KML infördes i den dåvarande lagen om förbud mot utförelse av krigsmateriel m.m. genom lagstiftning 1988 föreskrev lagtexten inte att den oriktiga uppgiften skulle vara av betydelse för prövningen av ärendet eller av betydelse i något annat avseende (prop. 1987/88:154 sid. 76 och 77). När straffbestämmelsen (18 §) utökades och överfördes till den nya lagen, KML, infördes den nuvarande lydelsen av 27 § första stycket 3. Som Lagrådet har påpekat föreskrivs i 27 § första stycket 3 bl.a. straff för den som lämnar en oriktig uppgift i en handling som ges in till tillsynsmyndigheten, även om uppgiften inte har någon betydelse för prövningen av ärendet. Enligt regeringens uppfattning bör en oriktig uppgift i en handling som ges in till tillsynsmyndigheten omfattas av straffansvar enligt 27 § första stycket 3 endast om uppgiften lämnas i ansökan om tillstånd eller i annan handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende enligt KML eller om uppgiften är av betydelse ur kontrollsynpunkt. Det finns därför enligt regeringens uppfattning skäl att ändra 27 § första stycket 3 på så sätt att straffansvaret omfattar den som ”i annat fall än som avses i 25 eller 26 § lämnar en oriktig uppgift i ansökan om tillstånd eller i annan handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende enligt denna lag eller som är av betydelse ur kontrollsynpunkt och som annars ges in till tillsynsmyndigheten”.

Utredaren föreslår också att 29 § KML, som reglerar förverkande, ändras genom att den nya straffbestämmelsen som kriminaliserar överträdelse av tillståndskrav enligt 6 § för lämnande av tekniskt bistånd utanför landet upptas där. Regeringens förslag enligt ovan innebär att det inte längre finns något sådant behov, eftersom 25 § KML redan är angiven i 29 §. När det gäller frågan om även tekniskt bistånd bör kunna förverkas konstaterar regeringen följande. Teknisk assistans i form av t.ex. muntlig utbildning eller förevisning i handhavande avseende krigsmateriel kan i och för sig utgöra tekniskt bistånd, och detta är naturligtvis inte något som kan förverkas, eftersom det inte är fråga om konkret egendom. Emellertid kan även tekniska uppgifter i form av t.ex. planer, diagram, modeller, formler, tabeller, ritningar, manualer och instruktioner, skrivna eller inspelade på andra medier eller enheter såsom disketter, band eller ROM-minnen, utgöra tekniskt bistånd. Detta är konkret egendom som med hänsyn till dess relevans för användningen av krigsmateriel också bör kunna förverkas. Det bör även vara möjligt att, i stället för den konkreta egendomen, förverka värdet av tekniskt bistånd som varit föremål för brott samt att förverka utbytet av sådant brott. När det gäller 29 § bör riksdagen uppmärksammas på att regeringen till följd av Sveriges tillträde till FN:s vapenprotokoll och ändringar i

vapendirektivet i ett annat lagstiftningsärende, prop. 2010/11:72, föreslår ändringar i den paragrafen samt föreslår att dessa bör träda i kraft den 1 juli 2011. Som angetts ovan under rubriken ”Gällande straffrättslig reglering” innebär den gällande lydelsen av 29 § att utbyte av brott som avses i 25 eller 26 §§ ska förklaras förverkat om det inte är uppenbart oskäligt. Ändringarna i den nämnda propositionen innebär att krigsmateriel som varit föremål för brott enligt 25 eller 26 § eller dess värde samt utbyte av sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt. Regeringen anser att även tekniskt bistånd som varit föremål för brott enligt 25 eller 26 § eller dess värde samt utbyte av sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

När det gäller villkoren i artiklarna 4.6 och 4.7 följer av straffbestämmelsen i 3 § tredje stycket fjärde punkten smugglingslagen att den som uppsåtligen förfogar över en vara i strid med villkor som uppställts för eller i samband med utförelsen döms för smuggling till böter eller fängelse i högst två år. I 7 § samma lag föreskrivs vidare att den som av grov oaktsamhet begår en gärning som avses i 3 § kan dömas till ansvar för, i detta fall, olovlig utförelse till böter eller fängelse i högst två år. Härutöver föreskrivs i 27 § första stycket fjärde punkten KML att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter ett villkor som har meddelats med stöd av lagen, kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Mot denna bakgrund bedömer regeringen, i likhet med utredaren, att det befintliga regelverket redan innehåller tillräckliga ansvarsbestämmelser för dem som bryter mot villkoren enligt de angivna bestämmelserna. Eftersom det nu även föreslås att ett krav på tillstånd för lämnande av tekniskt bistånd ska införas i 6 § lagen om krigsmateriel, kommer 27 § samma lag att bli tillämplig på eventuella villkor som meddelas i den delen. När det gäller överträdelse av de villkor som regleras i artiklarna 4.6 och 4.7 krävs således inte några straffrättsliga lagstiftningsåtgärder.

När det gäller en sådan försäkran om användning som en mottagare kan lämna enligt artikel 4.8, som föreslås genomföras i svensk rätt genom 2 och 14 a §§ KML, bör lämnandet av oriktiga uppgifter vara sanktionerat. Liksom utredaren bedömer regeringen att så redan är fallet då 27 § första stycket tredje punkten lagen om krigsmateriel bl.a. föreskriver att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet, i annat fall än som avses i 25 eller 26 §§ samma lag, lämnar en oriktig uppgift i en handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende enligt denna lag eller som annars ges in till tillsynsmyndigheten, kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. När det gäller en sådan försäkran om användning som en mottagare kan lämna enligt artikel 4.8 krävs således inte några straffrättsliga lagstiftningsåtgärder.

När det gäller sådana villkor som medlemsstaterna enligt artikel 5.4 får fastställa för registrering före första användandet av ett generellt överföringstillstånd, föreslår regeringen, liksom utredaren att artikeln genomförs genom att regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om sådana villkor. Regeringen anser vidare, liksom utredaren, att överträdelse av en bestämmelse som utnyttjar bemyndigandet därmed är straffsanktionerat genom 27 § första stycket fjärde punkten KML, som föreskriver ansvar för den som åsidosätter ett villkor eller bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har

meddelats med stöd av denna lag. När det gäller överträdelse av sådana villkor som medlemsstaterna enligt artikel 5.4 får fastställa för registrering före första användandet av ett generellt överföringstillstånd krävs således inte några straffrättsliga lagstiftningsåtgärder.

Beträffande kravet i artikel 8.1, att leverantörer av försvarsrelaterade produkter ska upplysa mottagarna om de villkor, inklusive begränsningar, angående slutanvändning eller export av försvarsrelaterade produkter som ingår i överföringstillståndet, föreslår utredaren att bemyndigande ges till regeringen att meddela föreskrifter om detta. Utredaren föreslår en paragraf som reglerar skyldigheten i KMF. Utredaren bedömer att en sådan bestämmelse är sanktionerad genom stadgandet i 27 § första stycket fjärde punkten KML, som föreskriver ansvar för den som bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av denna lag. Som anförts i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 8.1 föreslår regeringen i stället att artikel 8.1 genomförs i svensk rätt genom att en ny paragraf, 15 a §, införs i KML. Ett tillägg bör därför göras i 27 § KML med innebörden att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att lämna uppgift enligt 15 a § döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

När det gäller skyldigheten i artikel 8.2, enligt vilken leverantörer inom en rimlig tidsfrist ska underrätta de behöriga myndigheterna i den medlemsstat från vars territorium de önskar överföra försvarsrelaterade produkter, när de avser att använda ett generellt överföringstillstånd för första gången samt enligt vilken medlemsstaterna kan föreskriva att ytterligare uppgifter ska lämnas, föreslår utredaren att bemyndigande ges till regeringen att meddela föreskrifter om detta. Utredaren föreslår att det införs en särskild bestämmelse som reglerar denna skyldighet i KMF. Utredaren bedömer att en sådan bestämmelse är sanktionerad genom stadgandet i 27 § första stycket fjärde punkten KML, som föreskriver ansvar för den som bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av denna lag. Som anförts i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 8.2 föreslår regeringen i stället att artikel 8.2 genomförs i svensk rätt genom att en ny bestämmelse, 20 b §, införs i KML. Ett tillägg bör därför göras i 27 § KML med innebörden att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att lämna underrättelse enligt 20 b § döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Beträffande skyldigheterna enligt artikel 8.3 och 8.4, att föra och bevara register på visst sätt föreslår utredaren att bemyndigande ges till regeringen att meddela föreskrifter om detta. Utredaren föreslår en bestämmelse som reglerar skyldigheten i KMF. Utredaren bedömer att en sådan bestämmelse är sanktionerad genom stadgandet i 27 § första stycket fjärde punkten KML, som föreskriver ansvar för den som bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av denna lag. Som anförts i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artiklarna 8.3 och 8.4 föreslår regeringen i stället att de nämnda artiklarna genomförs i svensk rätt genom att en ny bestämmelse, 20 a §, införs i KML. Ett tillägg bör därför göras i 27 § KML med innebörden att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 20 a § döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

När det gäller sådana uppgifter, skriftliga åtaganden och beskrivningar, som enligt artikel 9.2 a)–f) ska läggas till grund för bedömningen av ett

mottagarföretags tillförlitlighet inom ramen för certifieringsprocessen, föreslås att bestämmelserna genomförs genom nya paragrafer, 10 a och 10 b §§, i KML och genom tillägg i nuvarande 20 § KML. Det som ska beivras här är om någon lämnar oriktiga uppgifter eller om företaget bryter mot ett sådant skriftligt åtagande som ett företag har gett in till Inspektionen för strategiska produkter enligt föreskrift som har meddelats med stöd av 10 b § andra stycket. I likhet med utredaren anser regeringen att den nya bestämmelsen bedöms vara delvis sanktionerad genom 27 § första stycket tredje punkten KML, som föreskriver att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet, i annat fall än som avses i 25 eller 26 §§ samma lag, lämnar en oriktig uppgift i en handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende enligt denna lag eller som annars ges in till tillsynsmyndigheten, kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Härutöver föreslås, i fråga om ett sådant skriftligt åtagande som ett företag har gett in till Inspektionen för strategiska produkter enligt föreskrift som har meddelats med stöd av 10 b § andra stycket, att ett tillägg görs till 27 § KML med den innebörden att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett sådant skriftligt åtagande döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Beträffande sådana villkor som enligt artikel 9.4 får förenas med certifikaten föreslås bestämmelserna genomföras genom att regeringen i en ny paragraf, 10 a § KML, ges bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka villkor som ett certifikat får förenas med. Liksom utredaren bedömer regeringen att en föreskrift som meddelas med stöd av ett sådant bemyndigande är sanktionerad genom stadgandet i 27 § första stycket fjärde punkten KML, som föreskriver ansvar bl.a. för den som åsidosätter ett villkor som har meddelats med stöd av denna lag. Beträffande sådana villkor som enligt artikel 9.4 får förenas med certifikaten krävs således inte några straffrättsliga lagstiftningsåtgärder.

När det avslutningsvis gäller den uppgiftsskyldighet som mottagare av försvarsrelaterade produkter åläggs genom artikel 10 i direktivet, föreslår utredaren att ett bemyndigande ges till regeringen att meddela föreskrifter om detta. Utredaren föreslår en bestämmelse som reglerar skyldigheten i KMF. Utredaren bedömer att en sådan bestämmelse är sanktionerad genom stadgandet i 27 § första stycket fjärde punkten KML, som föreskriver ansvar för den som bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av denna lag. Som anförts i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 10 Exportrestriktioner föreslår regeringen i stället att artikel 10 genomförs i svensk rätt genom att en ny bestämmelse, 20 c §, införs i KML. Ett tillägg bör därför göras i 27 § KML med innebörden att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att lämna underrättelse enligt 20 c § döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen till uppfyllande av de krav som direktivet uppställer att straffrättslig reglering införs enligt följande. Straffansvar ska omfatta den som bryter mot tillståndskrav enligt 6 § för lämnande av tekniskt bistånd utanför landet. En sådan bestämmelse tas in i 25 § KML. Straffansvar ska omfatta den som bryter mot underrättelsekravet för den som för första gången ska använda ett generellt tillstånd. En sådan bestämmelse tas in i 27 § första stycket punkten 1 KML. Straffansvar ska omfatta den som bryter mot uppgiftsskyldighet till

mottagare för den som har tillstånd enligt 6 § att till en mottagare i ett annat EES-land föra ut krigsmateriel eller lämna tekniskt bistånd. En sådan bestämmelse tas in i 27 § första stycket punkten 1 KML. Straffansvar ska omfatta den som bryter mot uppgiftsskyldighet för den som ansöker om tillstånd enligt 6 § att till ett land utanför EES föra ut sådan krigsmateriel eller lämna sådant tekniskt bistånd som denne har mottagit här i landet med stöd av ett överföringstillstånd. En sådan bestämmelse tas in i 27 § första stycket punkten 1 KML. Straffansvar ska omfatta den som bryter mot registerföring och bevarande av handlingar och uppgifter. En sådan bestämmelse tas in i 27 § första stycket punkten 5 KML. Straffansvar ska omfatta den som bryter mot ett skriftligt åtagande som har getts in till Inspektionen för strategiska produkter. En sådan bestämmelse tas in i 27 § första stycket 6 punkten KML. Tekniskt bistånd som varit föremål för brott enligt 25 eller 26 § eller dess värde samt utbyte av sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt. En sådan bestämmelse tas in i 29 § KML.

Artikel 17 Översyn och rapportering

Regeringens bedömning: Artikel 17 i direktivet föranleder inte några svenska författningsändringar.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag eller lämnar förslagen utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag

Direktivet

I *punkten 1* anges att kommissionen senast den 30 juni 2012 ska rapportera om de åtgärder som medlemsstaterna vidtagit för att införliva direktivet, särskilt artiklarna 9–12 och 15.

I *punkten 2* anges att kommissionen, med början senast den 30 juni 2016, ska se över genomförandet av direktivet och rapportera om detta till Europaparlamentet och rådet. Kommissionen ska då särskilt utvärdera om och i vilken omfattning målsättningarna i direktivet uppnåtts, bland annat med avseende på om den interna marknaden fungerar tillfredsställande. Kommissionen ska vidare i sin rapport se över tillämpningen av artiklarna 9–12 och 15 och utvärdera direktivets inverkan på utvecklingen av den europeiska marknaden för försvarsrelaterade produkter och det europeiska försvarets industriella och tekniska bas, bland annat med beaktande av situationen för små och medelstora företag. Rapporten ska vid behov åtföljas av ett lagstiftningsförslag.

Artikeln handlar endast om kommissionens uppföljning av EU-medlemsstaternas införlivande av direktivet och liksom utredaren anser regeringen att den inte föranleder några författningsändringar eller andra åtgärder.

Artikel 18 Införlivande

Regeringens bedömning: Artikel 18 i direktivet föranleder inte några svenska författningsändringar.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag eller lämnar förslagen utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag

Direktivet

I *punkten 1* anges att medlemsstaterna senast den 30 juni 2011 ska anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. De ska dessutom genast underrätta kommissionen om detta. Bestämmelserna ska vidare tillämpas från och med den 30 juni 2012. Det anges också att medlemsstaternas bestämmelser ska innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska dock varje medlemsstat själv utfärda.

I *punkten 2* anges att medlemsstaterna till kommissionen ska överlämna texten till de centrala bestämmelserna i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Överväganden

Berörda svenska författningar bör anpassas till direktivet senast den 30 juni 2011 och delas med kommissionen (se mer om detta i kapitel 6 Ikraftträdande m.m.).

Beträffande kravet på en hänvisning till direktivet vid offentliggörandet av de svenska bestämmelserna anges i 18 a § författningssamlingsförordningen (1976:725) att det, om en ny eller ändrad författning helt eller delvis genomför ett direktiv, ska göras en hänvisning till direktivet i den författningssamling där författningen kungörs. En dylik hänvisning kommer alltså att göras i SFS. Artikeln föranleder i övrigt inga författningsändringar eller andra åtgärder.

Artikel 19 Ikraftträdande och artikel 20 Adressater

Regeringens bedömning: Artiklarna 19 och 20 i direktivet föranleder inte några svenska författningsändringar.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag eller lämnar förslagen utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag

Direktivet

Artikel 19 anger att direktivet träder i kraft den tjugonde dagen efter att det har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, dvs. den 30 juni 2009.

Artikel 20 anger endast att direktivet riktar sig till medlemsstaterna.

Överväganden

Artiklarna föranleder inga författningsändringar eller andra åtgärder.

5.1.7 Överklagande

Regeringens förslag: Beslut av Inspektionen för strategiska produkter att vägra certifiering, att återkalla en certifiering, att inte få utnyttja ett generellt tillstånd och att utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet enligt ett generellt tillstånd tills vidare inte får ske till en viss certifierad mottagare ska kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Regeringens bedömning: Beslut om tillstånd enligt 4, 6, 8, och 9 §§ lagen om krigsmateriel som gäller tekniskt bistånd bör inte kunna överklagas. Beslut om återkallelse av tillstånd som gäller tekniskt bistånd bör kunna överklagas.

Promemorians förslag och bedömning: Motsvarar regeringens när det gäller överklagandemöjlighet vid beslut om återkallande av certifiering och beslut om att tillfälligt upphäva verkan av ett generellt tillstånd i förhållande till en viss certifierad mottagare. När det gäller överklagande av beslut att vägra certifiering föreslår promemorian dock – utan närmare motivering – att sådana inte ska kunna överklagas. Utredaren har inte tagit upp frågan om överklagande av beslut om tillstånd enligt KML som gäller tekniskt bistånd, beslut om återkallelse av tillstånd som gäller tekniskt bistånd eller beslut att inte få utnyttja ett generellt tillstånd.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag eller lämnar förslagen utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Enligt 23 a § KML får beslut av Inspektionen för strategiska produkter att återkalla ett tillstånd enligt 16 § eller att bestämma en avgift enligt 22 § överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Andra förvaltningsbeslut enligt KML får inte överklagas.

Beslut om vägran av certifiering bör kunna överklagas

Frågan om den enskilde ska anses ha rätt att överklaga ett beslut om vägran att bevilja certifiering är främst förknippat med huruvida saken kan anses angå hans eller hennes civila rättigheter eller skyldigheter enligt artikel 6 i Europakonventionen.

Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna avvisade i ett beslut den 27 juni 2000 ett klagomål mot att ett beslut av Inspektionen för strategiska produkter enligt lagen om krigsmateriel att vägra tillhandahållandetillstånd inte får överklagas till domstol (mål nr 35178/97). Domstolen skiljer mellan det fall att en rättighet är relaterad till kriterier i en lag och det fall att ett beviljande av en förmån beror av en diskretionär prövning utan att någon egentlig rättighet är erkänd i lagen. Enligt Europadomstolen innebär tillståndsprovningens karaktär, där i princip endast säkerhetspolitiska och utrikespolitiska faktorer beaktas och ingen hänsyn alls tas till omständigheter som rör den enskilde och dennes eventuella behov av tillstånd, att någon civil rättighet i den mening som avses i artikel 6 inte kan anses föreligga.

Certifiering av en mottagare får beviljas om en mottagare anses tillförlitlig, särskilt när det gäller att följa exportrestriktioner i ett överföringstillstånd. Kriterierna – bedömningsgrunderna – för om en mottagare ska anses vara tillförlitlig framgår av direktivet och får anses uttömmande. Regeringen har i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 9.2 föreslagit att inriktningen av prövningen bör författningsregleras i lag och att regeringen ges bemyndigande att föreskriva om de kriterier för prövningen som anges i direktivet.

KML och KMF kommer därför att innehålla särskilda kriterier – bedömningsgrunder – en omständighet som Europadomstolen tycks fästa särskilt avseende vid enligt det ovan anmärkta rättsfallet.

Avgörande för om ett beslut om certifiering bör få överklagas – och om någon civil rättighet som avses i artikel 6 kan anses föreligga – bör dock vara prövningens karaktär. Som framgått i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 9.2 kommer enligt kriterierna i princip endast att beaktas i vad mån en mottagare är tillförlitlig när det gäller att efterleva exportrestriktioner. En viktig del i prövningen av tillförlitligheten är företagets dokumenterade erfarenhet av försvarsverksamhet, där bl.a. särskilt ska kontrolleras om företaget har eller tidigare har haft tillstånd att tillverka eller att tillhandahålla krigsmateriel samt företagets tidigare efterlevnad av exportrestriktioner och om efterlevnaden varit föremål för domstolsbeslut. Detta är omständigheter som rör den enskilde och dennes förmåga att klara av att anförtros den rätt som en beviljad certifiering ger. Vidare ska vid prövningen av tillförlitligheten beaktas om företaget har relevant industriverksamhet på området krigsmateriel och tekniskt

bistånd inom EES, särskilt förmåga att integrera system och delsystem. Detta är också omständigheter som rör den enskilde och dennes förmåga att bedriva industriverksamhet med krigsmateriel och tekniskt bistånd. De övriga faktorerna som ska beaktas vid prövningen handlar om skriftliga åtaganden och om beskrivningar som en chefstjänsteman inom företaget får underteckna och lämna in till tillsynsmyndigheten. Genomgången av vilka faktorer som ska beaktas vid prövningen av certifiering visar således att ISP inte i första hand ska beakta säkerhetspolitiska eller utrikespolitiska faktorer utan i stället beakta omständigheter som rör den enskilde och dennes tillförlitlighet, vilken ska prövas med hänsyn till den enskildes förmågor i olika avseenden. Omständigheterna vid prövningen rör i och för sig inte i vilken mån den enskilde i sig har ett behov av certifiering. Enligt regeringens bedömning är det ändå på så sätt att prövningens karaktär är helt inriktad på den enskilde och dennes tillförlitlighet.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att det faktum att särskilda kriterier vid prövningen kommer att anges i lag och förordning och att prövningens karaktär är helt inriktad på den enskildes förmågor i olika avseenden innebär att en civil rättighet i den mening som avses i artikel 6 får anses föreligga. Vägrat beslut om certifiering bör därmed kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. 23 a § KML bör ändras i enlighet med detta.

Prövningstillstånd bör krävas vid överklagande till kammarrätten.

Vissa beslut bör kunna överklagas

När det gäller beslut att utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet enligt ett generellt tillstånd tills vidare inte får ske till en viss certifierad mottagare, att inte få utnyttja ett generellt tillstånd och att återkalla en certifiering förhåller det sig så att den enskilde redan har förvärvat en rättighet i form av ett tillstånd och en certifiering. Regeringen gör bedömningen att detta därför angår en civil rättighet enligt artikel 6 Europakonventionen. Liksom utredaren föreslår därför regeringen att dessa beslut bör kunna överklagas vid allmän förvaltningsdomstol. 23 a § KML bör ändras i enlighet med detta.

När det gäller 23 a § har *Lagrådet* föreslagit att ordet ”tillståndshavaren” infogas först i punkt 3. Regeringen håller med Lagrådet om att det i paragrafen bör anges vem som genom beslut inte får utnyttja ett generellt tillstånd. Regeringen väljer dock ett annat uttryck än Lagrådet, nämligen ”en leverantör”, eftersom det i fråga om generella tillstånd inte finns någon tillståndshavare. Det generella tillståndet får användas av varje leverantör som uppfyller de villkor som följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen (se avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 5.1, s. 53).

Prövningstillstånd bör krävas vid överklagande till kammarrätten.

Beslut om tillstånd som gäller tekniskt bistånd bör inte kunna överklagas

Enligt gällande rätt får andra förvaltningsbeslut enligt KML än sådana som rör återkallelse enligt 16 § eller avgift enligt 22 § inte överklagas. I

detta lagstiftningsärende föreslås att KML:s tillämpningsområde utökas till att omfatta tekniskt bistånd. Det föreslås således tillståndskrav enligt 4 § för verksamhet i Sverige som avser tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet, enligt 6 § för lämnande av tekniskt bistånd utanför landet, enligt 8 § för ingående av avtal med någon utom landet om att tillhandahålla tekniskt bistånd till någon i utlandet samt enligt 9 § för avtal om tillägg till eller ändring av avtal av det slag som kräver tillstånd enligt 8 §.

Tillstånd enligt KML får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik (1 § andra stycket). Vid prövningen av tillståndsfrågan tas således inte i något avseende hänsyn till omständigheter som rör den enskilde och dennes eventuella behov av tillstånd. Med hänsyn härtill och med beaktande av Europadomstolens ovan nämnda beslut bör således beslut om tillstånd enligt KML som gäller tekniskt bistånd inte kunna överklagas.

Beslut om återkallelse av tillstånd som gäller tekniskt bistånd bör kunna överklagas

Återkallelse av beslut om tillstånd enligt 16 § får enligt gällande rätt överklagas. Anledningen till detta är att den enskilde redan har förvärvat en rättighet i form av ett tillstånd. Regeringen gör bedömningen att detta därför angår en civil rättighet enligt artikel 6 Europakonventionen. Regeringen anser därför att beslut om återkallelse av tillstånd som gäller tekniskt bistånd bör kunna överklagas vid allmän förvaltningsdomstol. Detta får redan anses framgå av 23 a § KML och någon ändring av paragrafen behövs därför inte. Prövningstillstånd bör krävas vid överklagande till kammarrätten.

5.2 Den gemensamma ståndpunkten

Regeringens förslag: Den gemensamma ståndpunkten föranleder den lagändringen att tillämpningsområdet för lagen om krigsmateriel utökas till att omfatta tekniskt bistånd som lämnas till länder utanför EES.

Regeringens bedömning: Den gemensamma ståndpunktens kriterier för export av krigsmateriel och av tekniskt bistånd bör vid tillståndsprövningen enligt lagen om krigsmateriel även fortsättningsvis tillämpas parallellt med de svenska riktlinjerna för utförsel och annan utlandssamverkan. EU:s militära förteckning bör i huvudsak ersätta den nuvarande svenska förteckningen över vad som utgör krigsmateriel och gälla även vid utförsel till ett land utanför EES.

Promemorians förslag och bedömningar: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt Kristina Fredsrörelsen anser att det ur ett demokratiskt perspektiv är problematiskt att närmare principer för prövningen av tillstånd enligt KML utvecklas genom praxis, eftersom detta lämnar alltför stort utrymme för godtycke. De avfärdar därför utredningens förslag att inte ge kriterierna i den gemensamma ståndpunkten författningsstatus och rekommenderar i stället en djupare analys.

Skälen för regeringens förslag och bedömning:

I detta avsnitt redovisas regeringens överväganden rörande den gemensamma ståndpunktens 2008/944/Gusp krav på genomförandeåtgärder i svensk rätt.

Den gemensamma ståndpunkten har antagits av rådet enligt EU-fördragets bestämmelser om en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik, dvs. inom ramen för EU:s dåvarande mellanstatliga samarbete i andra pelaren. Till skillnad från gemenskapsrättsliga akter, dvs. rättsakter som antogs i dåvarande första pelaren, är gemensamma ståndpunkter inte direkt tillämpliga i medlemsstaterna och de kan inte bli föremål för EU-domstolens prövning. Medlemsstaterna är visserligen folkrättsligt bundna av ståndpunkten. De förväntas vidare stödja den överenskomna politiken i en anda av lojalitet och ömsesidig solidaritet, men det finns inga rättsligt reglerade sanktioner att ta till om någon medlemsstat inte skulle följa en gemensam ståndpunkt. Ståndpunkten har därmed inte samma starka rättsliga underbyggnad som förordningar, direktiv och beslut.

Genomgången av ståndpunkten visar att det befintliga svenska regelverket i stor utsträckning uppfyller den gemensamma ståndpunktens krav, men att Sverige i dag inte uppfyller kravet på kontroll av alla de produkter och tjänster som finns på EU:s gemensamma militära förteckning. Frågan om vårt förhållningssätt till EU:s militära förteckning har även avhandlats i avsnitt 5.1.1 under rubriken Artikel 2 Tillämpningsområde och analysen i båda avsnitten talar för att förteckningen i stort sett helt bör ersätta den nuvarande krigsmaterieförteckningen. Detta föranleder vissa författningsändringar. En annan särskild fråga är om Sverige uppfyller kravet på att ansökningar om utförseltillstånd ska prövas enligt kriterierna i artikel 2 i ståndpunkten. Regeringens, liksom utredarens, uppfattning i den delen är att Sverige uppfyller ståndpunktens krav då det i praxis redan i dag framgår att kriterierna ska tillämpas.

Ståndpunktens ingress

I ståndpunktens ingress redovisas i huvudsak motiv till ståndpunkten som sådan samt andra internationella åtgärder på området. Den aktuella ingressen bedöms dock inte innehålla några tydliga motiv till de olika artiklarna och kan därmed endast i begränsad omfattning underlätta en tolkning av ståndpunkten. Ingressen påkallar vidare inte i sig några ändringar i de nationella reglerna.

Ståndpunkten

I *artikel 1 punkten 1* anges att varje medlemsstat från fall till fall ska pröva de ansökningar som kommer in om exporttillstånd för varor som finns upptagna i EU:s gemensamma militära förteckning, omnämnd i artikel 12, mot bakgrund av kriterierna i artikel 2. Av *artikel 1 punkten 2* framgår att följande ska ingå i de ansökningar om exporttillstånd som avses i punkten 1: ansökningar om licenser för fysisk export, bl.a. sådana som gäller licenstillverkning av krigsmateriel i ett tredjeland, ansökningar om förmedlingslicenser, ansökningar om transiterings- eller omlastningslicenser samt ansökningar om licenser för immateriell överföring av programvara och teknik, t.ex. genom elektroniska medier, fax eller telefon. I medlemsstaternas lagstiftning ska det vidare anges i vilka fall det krävs exporttillstånd med avseende på dessa ansökningar.

I *artikel 12* anges att medlemsstaterna ska se till att deras nationella lagstiftning möjliggör kontroll av exporten av all teknik och materiel på EU:s gemensamma militära förteckning. Det anges också att denna ska utgöra referenspunkt för medlemsstaternas nationella förteckningar men inte ersätta dem direkt.

Gällande rätt

I 6 § KML föreskrivs krav på tillstånd för utförsel av krigsmateriel, vilket inkluderar export till tredje land. Lagen är enligt dess 1 § tillämplig på sådant som enligt regeringens föreskrifter utgör krigsmateriel. Den materiel som därmed avses finns förtecknad i en bilaga till KMF, se 1 §. Produkterna i bilagan delas upp i kategorierna krigsmateriel för strid, övrig krigsmateriel och produkter/ämnen för vilka deklarationsskyldighet föreligger enligt 25 § KMF.

Enligt 1 a § KML är det ISP som prövar frågor om tillstånd, förbud och undantag i enskilda fall. Om ett ärende har principiell betydelse eller annars är av särskild vikt ska ISP med eget yttrande lämna över ärendet till regeringens prövning.

1 § andra stycket KML anger vilken inriktning som prövningen av ansökningar om tillstånd till bl.a. utförsel av krigsmateriel ska ha. I paragrafen föreskrivs att tillstånd enligt lagen får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik. Närmare principer för prövningen har lagts fast i regeringens och ISP:s praxis och finns dels i de svenska riktlinjerna för utförsel och annan utlandssamverkan, dels i den nu aktuella gemensamma ståndpunkten. De svenska riktlinjerna har inte författningsstatus, eftersom de inte är avsedda att utgöra sådana föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen (prop. 1995/96:31, s. 23). Riktlinjerna har dock redovisats för och godkänts av riksdagen i propositionen Lag om krigsmateriel (prop. 1991/92:174, bet. 1992/93:UU1). Att de svenska riktlinjerna och kriterierna i ståndpunkten ska användas vid ISP:s prövning har bekräftats av regeringen genom ISP:s regleringsbrev. I det senaste regleringsbrevet för budgetåret 2010

anges följande. ”ISP ska i sin prövning av tillståndsärenden på krigsmaterielområdet tillämpa både de strikta svenska riktlinjerna för krigsmaterielexport och de riktlinjer som framgår av rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/GUSP om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av militär teknik och krigsmateriel. ISP ska tydliggöra beslutens förenlighet med de svenska riktlinjerna och den gemensamma ståndpunkten”.

Härutöver finns det i 9 § KMF ett undantag som anger att en enskild person för personligt bruk vid utresa från Sverige utan tillstånd enligt lagen om krigsmateriel får föra med sig handeldvapen och ammunition till vapnet, om han enligt vapenlagen (1996:67) är berättigad att inneha vapnet här i landet och vapnet ska återinföras. I samma paragraf anges att ytterligare bestämmelser om utförelse av handeldvapen m.m. finns i vapenlagen. I 11 kap. 1 § d vapenlagen anges bl.a. att regeringen får meddela föreskrifter om att tillstånd ska krävas för överföring av skjutvapen och ammunition från Sverige till ett annat land. Sådana föreskrifter har meddelats i 6 kap. vapenförordningen och enligt bestämmelserna där krävs det tillstånd bl.a. för att föra över ett skjutvapen till ett annat land inom EU.

Överväganden

KML ställer krav på tillstånd för alla de exportåtgärder som räknas upp i artikel 1. Lagen är dock tillämplig endast på de produkter som finns upptagna i bilagan till KMF. I avsnitt 5.1.1 har avhandlats direktivets krav på genomförandeåtgärder och där, i övervägandena avseende artikel 2, finns en utförlig genomgång och motivering till varför regeringen anser att ett genomförande av såväl direktivet som den gemensamma ståndpunkten, kräver att den svenska krigsmaterieförteckningen ersätts av EU:s gemensamma militära förteckning. Sammanfattningsvis kräver direktivet att ansökningar om tillstånd kan prövas mot EU:s gemensamma militära förteckning när det gäller överföring av krigsmateriel och lämnande av tekniskt bistånd inom unionen, medan ståndpunkten kräver samma sak när det gäller export av krigsmateriel och tekniskt bistånd till tredje land. I övrigt hänvisas här endast till genomgången i regeringens överväganden avseende artikel 2 i direktivet. Även när det gäller konsekvenserna av att den svenska krigsmaterieförteckningen föreslås ersättas av EU:s gemensamma militära förteckning hänvisas till samma avsnitt.

Utredaren konstaterar att i SOU 2005:9, KRUT Reformerat regelverk för handel med försvarsmateriel (KRUT-utredningen) gjordes en genomgripande analys av hur de svenska riktlinjerna för utförelse och annan utlandssamverkan förhåller sig till EU:s uppförandekod för vapenexport och där föreslogs också en sammansmältning mellan de två dokumenten. KRUT-utredningen föreslog också modernare svenska riktlinjer. KRUT-utredningen kom vidare fram till att det saknades tillräckliga skäl att föreslå att de nya riktlinjer som utredningen föreslog skulle få författningsstatus.

Utredaren konstaterar till att börja med att det ligger utanför uppdraget att på nytt överväga frågan om en modernisering av riktlinjerna.

Utredaren konstaterar när det gäller stånpunktens krav att ansökningar om utförelsetillstånd ska prövas mot kriterierna i stånpunkten att så redan sker i dag och att detta framgår av praxis samt att det följer av ISP:s regleringsbrev. Utredaren konstaterar vidare att det är ett medvetet val av tidigare regeringar och riksdagen att de svenska riktlinjerna inte har förlänats författningsstatus. Detta då de inte är avsedda att utgöra sådana föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen. Utredaren föreslår därför att inte heller den gemensamma stånpunktens kriterier bör förlänas författningsstatus.

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen samt *Kristna Fredsrörelsen* anser att det ur ett demokratiskt perspektiv är problematiskt att närmare principer för prövningen av tillstånd enligt KML utvecklas genom praxis, eftersom detta lämnar alltför stort utrymme för godtycke. De avfärdar därför utredningens förslag att inte ge kriterierna i den gemensamma stånpunkten författningsstatus och rekommenderar i stället en djupare analys av denna fråga.

När det gäller Svenska Freds- och Skiljedomsföreningens samt Kristna Fredsrörelsens synpunkt att det ur ett demokratiskt perspektiv är problematiskt att närmare principer för prövningen av tillstånd enligt KML utvecklas genom praxis eftersom detta lämnar alltför stort utrymme för godtycke konstaterar regeringen följande. Sedan 1984 finns en rådgivande nämnd i exportkontrollfrågor (se prop. 1984/85:82). Den dåvarande regeringen ombildade nämnden till Exportkontrollrådet (EKR) i samband med inrättandet av ISP 1996 (se prop. 1995/96:31). Samtliga riksdagspartier är representerade i EKR. Under år 2009 höll EKR sju sammanträden. ISP:s generaldirektör redovisar till EKR fortlöpande samtliga utförelsebeslut avseende export och håller rådet informerat om inspektionens verksamhet på exportkontrollområdet. Ärenden i EKR behandlas på ett tidigt stadium innan en konkret affär är aktuell. Eftersom det skulle vara kommersiellt skadligt för exportföretagen om deras avsikter blev kända innan en affär kommit till stånd, är diskussionerna i rådet inte offentliga. En uppgift för rådet är att uttolka riktlinjerna för utförelse och annan utlandssamverkan, till ytterligare vägledning för ISP. Ledamöterna ges full insyn i handläggningen av utförelseärenden. Avsikten med det svenska systemet med EKR, som vid en internationell jämförelse är unikt på så sätt att företrädare för de politiska partierna i förväg får tillfälle att diskutera tänkbara exportaffärer, är att skapa en bred förankring av exportkontrollpolitiken och att främja kontinuitet i den förda politiken. EKR ersätter inte Utrikesnämnden i sådana ärenden som regeringen enligt regeringsformen ska överlägga med Utrikesnämnden om. Utöver den parlamentariska insyn som finns i form av EKR konstaterar regeringen att den sedan 1985 årligen överlämnar en skrivelse till riksdagen om strategisk exportkontroll. I skrivelsen redovisas det gångna årets aktiviteter på exportkontrollområdet. Även den utveckling som har skett genom att den gemensamma stånpunkten (tidigare uppförandekoden för vapenexport) numera tillämpas parallellt tillsammans med de svenska riktlinjerna för utförelse och annan utlandssamverkan har nämnts i skrivelserna (se t.ex. skr. 2009/10:114 s. 8). Sammantaget säkerställer detta system enligt regeringens bedömning en sådan parlamentarisk insyn i tillämpningen av

KML att praxisutvecklingen inte kan anses vara problematisk utifrån ett demokratisk perspektiv.

Regeringen gör bedömningen att frågan om en modernisering av riktlinjerna inte bör tas upp i detta lagstiftningsärende, som endast rör genomförande av direktivet och den gemensamma ståndpunkten.

Tillstånd enligt KML får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik (1 § andra stycket). Någon ändring i det avseendet innebär inte det faktum att den gemensamma ståndpunktens kriterier i dag används parallellt med de svenska riktlinjerna vid tillståndsprövningen. Detta har skett genom en utveckling av praxis när det gäller vilka närmare principer som ska användas vid tillståndsprövningen enligt KML. En sådan utveckling av praxis är helt i linje med vad den dåvarande regeringen anförde, och som riksdagen ställde sig bakom, i samband med lagstiftningsärendet då ISP inrättades 1996. Den dåvarande regeringen anförde att ”närmare principer för prövningen har lagts fast i regeringens praxis och bör också i fortsättningen utvecklas genom praxis och inte genom lagstiftning” (prop. 1995/96:31 s. 25). Den dåvarande regeringen anförde vidare att de svenska riktlinjerna inte har ”författningsstatus, eftersom de inte är avsedda att utgöra sådana föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen” (prop. 1995/96:31, s. 23). Regeringen instämmer i den dåvarande regeringens uppfattning och ser ingen anledning att ändra på detta synsätt. Inte heller den gemensamma ståndpunktens kriterier är enligt regeringens bedömning avsedda att utgöra sådana föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen. Regeringen gör således, liksom utredaren, bedömningen att den gemensamma ståndpunktens kriterier inte föranleder några författningsändringar. Även i fortsättningen bör enligt regeringens bedömning de svenska riktlinjerna och den gemensamma ståndpunktens kriterier tillämpas parallellt vid tillståndsprövningen enligt KML.

När det gäller KMF:s undantag från tillståndskravet för utförsel av handeldvapen för personligt bruk rör undantaget endast den situationen att personen i fråga har tillstånd att inneha vapnet i Sverige och vapnet ska återinföras. I likhet med utredaren kan därmed regeringen inte se att undantaget står i strid med artikel 12 i ståndpunkten.

Artikel 2

Ståndpunkten

Artikeln innehåller åtta kriterier mot vilka ansökningar om exporttillstånd för varor som finns upptagna i EU:s gemensamma militära förteckning ska prövas. De åtta kriterierna kan rubriceras på följande sätt.

- Respekt för internationella förpliktelser.
- Mottagarens respekt för mänskliga rättigheter.
- Den interna situationen i mottagarlandet.
- Bevarande av regional fred, säkerhet och stabilitet.
- Medlemsstaternas, allierades och andra vänliga staters säkerhet.
- Mottagarens uppträdande gentemot det internationella samfundet.

- Risken för icke-avtalad slutanvändning eller vidareexport.
- Exportens förenlighet med mottagarlandets utvecklingsnivå.

Överväganden

Artikelns motsvarar det som tidigare benämndes EU:s uppförandekod för vapenexport med förstärkningar på några punkter. För den praktiska tillämpningen av kriterierna har medlemsstaterna även tagit fram en användarguide som hänvisas till i artikel 13 och som innehåller detaljerade rekommendationer.

Artikelns innehåller inte i sig själv några krav på genomförandeåtgärder utan ska läsas tillsammans med artikel 1. Som nämnts ovan i övervägandena avseende artikel 1 prövar ISP och regeringen redan i dag ansökningar om utförseltillstånd avseende krigsmateriel mot kriterierna i artikel 2. För att Sverige helt ska uppfylla sina åtaganden krävs dock att EU:s gemensamma militära förteckning ges samma status som eller ersätter den svenska krigsmaterieförteckningen, varav regeringen, liksom utredaren, har föreslagit det senare.

Artikel 3

Ståndpunkten

Artikelns föreskriver att ståndpunkten inte ska påverka medlemsstaternas rätt att tillämpa en mer restriktiv politik.

Överväganden

Artikelns ställer inga krav på författningsändringar eller andra åtgärder. Den signalerar dock att det ur ett EU-perspektiv är tillåtet att medlemsstaterna, när det gäller export till tredje land, använder hårdare kriterier.

Artikel 4

Ståndpunkten

Artikelns innehåller bestämmelser om informationsutbyte och samråd mellan medlemsstaterna. Enligt *punkten 1* ska medlemsstaterna översända utförlig information om de ansökningar om exporttillstånd som har avslagits i enlighet med kriterierna i ståndpunkten tillsammans med en förklaring till beslutet. Vidare ska medlemsstaterna, innan de beviljar ett tillstånd som en annan eller andra medlemsstater har vägrat bevilja för en i huvudsak identisk transaktion under de senaste tre åren, samråda med den eller de medlemsstater som avslog ansökan eller ansökningarna. Om medlemsstaten därefter väljer att ändå bevilja tillstånd ska den underrätta den eller de medlemsstater som avslog

ansökan eller ansökningarna om detta och därvid utförligt förklara sina egna skäl.

Enligt *punkten 2* ska varje stat själv fatta beslutet att tillåta eller vägra överföring av militär teknik eller krigsmateriel. En ansökan om tillstånd ska anses ha avslagits när medlemsstaten har vägrat att tillåta den faktiska försäljningen eller exporten av den berörda militära tekniken eller krigsmaterielen, om försäljningen i annat fall skulle ha ägt rum, eller när den har vägrat att sluta det relevanta avtalet. För detta ändamål kan ett anmälningspliktigt avslag, i enlighet med nationella förfaranden, innefatta avslag på en ansökan om tillstånd att inleda förhandlingar eller ett nekande svar på en formell inledande förfrågan om en särskild beställning.

Enligt *punkten 3* ska medlemsstaterna behandla avslag och samråd konfidentiellt och inte använda dem för att uppnå kommersiella fördelar.

Gällande rätt

Enligt 2 § förordningen (2010:1101) med instruktion för Inspektionen för strategiska produkter ska inspektionen förmedla sådan information om kontroll av bl.a. krigsmateriel som Sverige har åtagit sig att tillhandahålla som medlem i EU och de multilaterala exportkontrollregimerna, ha ett informations- och erfarenhetsutbyte med motsvarande organ i andra länder samt delta i det europeiska samarbetet, bl.a. genom att bevaka andra länders avslag på tillståndsansökningar, informera Europeiska kommissionen, Europeiska unionens råd och övriga medlemsstater i EU samt berörda internationella organ om avslag på svenska ansökningar om tillstånd samt genomföra konsultationer enligt rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/Gusp av den 8 december 2008 om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel och uppfylla de åtaganden inom sitt verksamhetsområde som i övrigt följer av Sveriges samarbete inom EU och följa de tillämpningsbestämmelser som överenskommit mellan EU:s medlemsstater.

Överväganden

Regeringens uppfattning, liksom utredarens, är att ståndpunktens krav på informationsutbyte och samråd är uppfyllt genom bestämmelserna i ISP:s instruktion. Punkten 2 i ståndpunkten reglerar enbart när ett anmälningspliktigt beslut om avslag ska anses ha meddelats och täcks också av instruktionens bestämmelser. I detta sammanhang kan för tydlighets skull nämnas att ordet överföring inte har samma betydelse här som i direktiv 2009/43/EG, där det finns en definition av begreppet som endast avser direktivet. Åläggandet att avslag och samråd ska behandlas konfidentiellt bedöms vara uppfyllt då de uppgifter saken rör regelmässigt måste anses falla under utrikessekretessen.

I fråga om sekretess hänvisas till regeringens överväganden och förslag i avsnitt 5.1.4 under artikel 12, där det föreslås att en sekretessbrytande bestämmelse ska införas i ISP:s myndighetsinstruktion.

Ståndpunkten

I artikeln ställs krav på att exporttillstånd endast ska beviljas på grundval av tillförlitlig förhandskunskap om slutanvändningen i mottagarlandet samt sägs att detta i allmänhet kommer att kräva ett nogt kontrollerat slutanvändarintyg eller motsvarande dokumentation. Det anges också att medlemsstaterna, när de bedömer ansökningar om licenser för tillverkning i tredje land, ska beakta dels möjligheten att produkterna kommer att användas i framställningslandet, dels risken för att produkten kommer att avledas eller exporteras till en önskad slutanvändare.

Gällande rätt

Enligt 8 § KMF ska en ansökan om utförsel enligt 6 § KML bl.a. innehålla uppgift om mottagare och slutanvändare. Uppgifterna följs sedan upp genom ISP:s tillsyn som bl.a. regleras i 19 § KML och 21 § KMF.

Överväganden

Som nämnts i regeringens överväganden avseende artikel 1 tillämpas kriterierna i den gemensamma ståndpunkten redan i dag vid tillståndsprövningen enligt KML. För att kunna göra det krävs i praktiken sådan dokumentation som artikeln föreskriver. Härutöver följer av de svenska riktlinjerna för utförsel och annan utlandssamverkan att ett intyg – slutanvändarintyg eller bearbetningsintyg – bör finnas före utförsel. Ordet ”bör” signalerar här att det finns fall där man kan göra undantag från kravet på intyg. Den praxis som utvecklats innebär att ISP regelmässigt begär intyg men att undantag görs i situationer där materiel förs ut temporärt. Exempel är utförsel i samband med testning, underhåll, reparation, demonstration samt vid transitering av materiel genom Sverige. Liksom utredaren bedömer regeringen att Sverige redan uppfyller sina åtaganden enligt artikeln och att den inte kräver någon författningsändring eller annan åtgärd.

Artikel 6*Ståndpunkten*

Artikeln anger att kriterierna i artikel 2 och samrådsförfarandet i artikel 4 ska, utan att det påverkar tillämpningen av förordning (EG) nr 1334/2000, också gälla medlemsstaterna med avseende på varor och teknik med dubbla användningsområden, när det finns rimlig anledning att anta att slutanvändaren av varorna och tekniken kommer att vara de väpnade styrkorna eller den interna säkerhetstjänsten eller liknande enheter i mottagarlandet. Hänvisningar i ståndpunkten till militär teknik

eller krigsmateriel ska i det avseendet uppfattas som att de omfattar Prop. 2010/11:112 varorna i bilagan till den omnämnda EU-förordningen.

Överväganden

Rådets förordning (EG) nr 1334/2000 av den 22 juni 2000 om upprättande av en gemenskapsordning för kontroll av export av produkter och teknik med dubbla användningsområden har den 29 augusti 2009 upphävts och ersatts av rådets förordning (EG) nr 428/2009. Detta återspeglas ännu inte i ståndpunkten. I artikel 12.1 c) i den nya EU-förordningen anges att medlemsstaterna, vid beslut om beviljande av ett individuellt eller globalt exporttillstånd eller beviljande av tillstånd till förmedlingstjänster enligt förordningen, ska beakta alla relevanta aspekter inbegripet nationella utrikes- och säkerhetspolitiska aspekter, inbegripet de som täcks av rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/Gusp av den 8 december 2008 om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel.

Artikeln anger att samma kriterier som ansökningar om krigsmateriel och militär teknik ska prövas mot ska användas vid vissa särskilt riskbetonade ansökningar om export av PDA. Samarbetet om kontroll av PDA är en fråga där EU har exklusiv befogenhet. Genom den aktuella bestämmelsen i den nya EU-förordningen genomförs artikel 6 i den gemensamma ståndpunkten direkt i unionsrätten. EU-förordningar är till alla delar bindande och direkt tillämpliga i alla medlemsstater (artikel 288 andra stycket EUF-fördraget). Några svenska författningsändringar eller andra åtgärder krävs därmed inte (jfr prop. 2009/10:205 s. 73).

Artikel 7

Ståndpunkten

Artikeln föreskriver att medlemsstaterna, i syfte att göra ståndpunkten så effektiv som möjligt, ska arbeta inom ramen för Gusp för att förstärka samarbetet och främja samsynen på exporten av militär teknik och krigsmateriel.

Överväganden

Artikeln har karaktären av en politisk målsättning och ställer inga krav på svenska genomförandeåtgärder.

Artikel 8

Ståndpunkten

Av *punkten 1* följer att medlemsstaterna konfidentiellt ska lämna årliga rapporter om sin export av militär teknik och krigsmateriel och sitt

genomförande av stånpunkten till de övriga medlemsstaterna. I *punkten 2* anges att EU ska komma med en årlig rapport som bygger på bidrag från alla medlemsstaterna och som ska läggas fram för rådet och offentliggöras i C-serien i Europeiska unionens officiella tidning. Av *punkten 3* följer avslutningsvis att varje medlemsstat som exporterar militär teknik eller krigsmateriel ska dels offentliggöra en nationell rapport härom, dels lämna i användarguiden angiven information till EU:s årliga rapport.

Gällande rätt

Som nämnts ovan i anslutning till analysen av artikel 4 föreskrivs i ISP:s instruktion, att ISP ska förmedla sådan information om exportkontroll av krigsmateriel som Sverige har åtagit sig att tillhandahålla som medlem i EU samt att ISP ska uppfylla de åtaganden inom sitt verksamhetsområde som i övrigt följer av Sveriges samarbete inom EU och följa de tillämpningsföreskrifter som överenskommit mellan EU:s medlemsstater. I 3 § samma förordning stadgas vidare att ISP varje år före den 15 februari ska lämna regeringen dels en redogörelse för den svenska exporten av krigsmateriel och andra strategiska produkter under det föregående kalenderåret, dels en beskrivning av viktiga tendenser inom svensk och internationell exportkontroll.

Överväganden

Regeringen gör, liksom utredaren, bedömningen att Sverige redan har de bestämmelser på plats som behövs för att uppfylla åtagandena enligt artikeln. Härutöver kan även pekas på förslaget att en sekretessbrytande bestämmelse bör införas i instruktionen (se avsnitt 5.1.4 under övervägandena avseende artikel 12). I likhet med utredaren bedömer dock regeringen att några sekretesskyddade uppgifter inte behöver lämnas i de rapporter som nämns i artikeln.

Artikel 9

Ståndpunkten

Artikeln anger att medlemsstaterna, när så är lämpligt och inom ramen för Gusp, gemensamt ska bedöma situationen för de möjliga eller faktiska mottagarna av exporten av militär teknik och krigsmateriel från medlemsstaterna, mot bakgrund av principerna och kriterierna i denna gemensamma stånpunkt.

Överväganden

Artikeln har karaktären av en politisk målsättning och ställer inga krav på svenska genomförandeåtgärder.

Ståndpunkten

Artikel 10 anger att medlemsstaterna i och för sig får beakta en tilltänkt exports inverkan på de egna ekonomiska, sociala, kommersiella och industriella förhållandena, men att detta inte ska påverka tillämpningen av kriterierna i ståndpunkten.

Överväganden

Artikel 10 har karaktären av en politisk målsättning. De uppräknade faktorerna är vidare inget som ISP ska ta hänsyn till vid tillståndsprövningen enligt 1 § andra stycket KML eller enligt de närmare principer för provningen som anges i de svenska riktlinjerna för utförelse och annan utlandssamverkan. Mot denna bakgrund gör regeringen, liksom utredaren, bedömningen att artikel 10 inte kräver några svenska genomförandeåtgärder.

Artikel 11*Ståndpunkten*

I artikel 11 anges att medlemsstaterna ska göra sitt yttersta för att uppmuntra andra stater som exporterar militär teknik eller krigsmateriel att tillämpa kriterierna i ståndpunkten. Medlemsstaterna ska också regelbundet utbyta erfarenheter med sådana stater som tillämpar dem.

Överväganden

Artikel 11 har karaktären av en utrikespolitisk målsättning och ställer inga krav på formella svenska genomförandeåtgärder.

Artikel 13*Ståndpunkten*

Artikel 13 anger att användarguiden för den Europeiska uppförandekoden för export av krigsmateriel ska tjäna som vägledning vid genomförandet av ståndpunkten.

Överväganden

Användarguiden är ett dokument som har tagits fram av medlemsstaterna och som är avsedd att hjälpa dem att tillämpa kriterierna i ståndpunkten. Dokumentet innehåller följaktligen riktlinjer för tolkning av kriterierna och löser också vissa praktiska frågor rörande genomförandet av

ståndpunkten, t.ex. hur utbytet av information ska ske och vilken information som ska lämnas i de i artikel 8 angivna rapporterna. Den är i första hand avsedd för tjänstemän som handlägger exporttillstånd. Användarguiden kan nås från rådets hemsida för säkerhetsrelaterade exportkontroller.

Artikeln innehåller egentligen inget klart definierat åtagande. Som nämnts i övervägandena avseende artiklarna 1 och 12 tillämpas i dag den gemensamma ståndpunktens kriterier parallellt med de svenska riktlinjerna vid tillståndsprövning enligt KML. Vidare anges i 2 § i ISP:s myndighetsinstruktion att ISP ska följa de tillämpningsbestämmelser som överenskommit mellan EU:s medlemsstater. Detta får under alla förhållanden anses omfatta även artikel 13.

Artiklarna 14–16

Ståndpunkten

Artiklarna anger när ståndpunkten börjar gälla, vilket var den 8 december 2008, när den ska ses över – tre år efter antagandet – samt att den ska publiceras i Europeiska unionens officiella tidning, vilket skedde den 13 december 2008.

Överväganden

Artikeln ställer inga krav på svenska genomförandeåtgärder.

6 Ikraftträdande m.m.

Regeringens förslag: Ändringarna i lagen om krigsmateriel ska träda i kraft den 30 juni 2012.

Tillstånd som har meddelats enligt äldre föreskrifter ska anses meddelade enligt de nya föreskrifterna. De nya bestämmelserna i 9 § ska tillämpas även på sådana avtal om tekniskt bistånd som avses i 8 § och som har ingåtts före den 30 juni 2012.

Promemorians förslag: Motsvarar regeringens förslag när det gäller att tillstånd som har meddelats enligt äldre föreskrifter ska anses som meddelade enligt av de nya föreskrifterna. Promemorian föreslår dock att lagändringarna ska träda i kraft den 30 juni 2011, att äldre föreskrifter ska gälla och tillämpas till den 30 juni 2012 samt att de paragrafer som föreslås få ny lydelse samt de föreslagna nya paragraferna ska tillämpas första gången från och med den 30 juni 2012.

Remissinstanserna: *Inspektionen för strategiska produkter* anser att den i god tid före den 30 juni 2012 bör få författningsenlig möjlighet att besluta om generella överföringstillstånd och om certifiering.

Ikraftträdande

Artikel 18.1 i direktivet föreskriver att medlemsstaterna senast den 30 juni 2011 ska anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Medlemsstaterna ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 30 juni 2012.

Regeringen gör bedömningen att direktivets uttryck ”anta och offentliggöra” i det här fallet enligt den svenska rättsordningen får anses ha den innebörden att riksdagen bör ha beslutat lagändringarna i sådan tid att dessa kan offentliggöras genom kungörelse i Svensk författningssamling (SFS) senast den 30 juni 2011. Regeringen gör bedömningen att riksdagen därmed senast den 15 juni 2011 bör ha beslutat de lagändringar som krävs enligt direktivet medan regeringen senast den 16 juni 2011 bör, dels ha utfärdat de av riksdagen beslutade lagändringarna, dels ha beslutat motsvarande nödvändiga förordningsändringar. Både lag- och förordningsändringarna bör också senast den 30 juni 2011 ha kungjorts i Svensk författningssamling (SFS). Direktivets krav att medlemsstaterna ska tillämpa de bestämmelser som krävs för att genomföra direktivet från och med den 30 juni 2012 bör enligt svenska rättsförhållanden motsvara att lag- och förordningsändringarna bör träda i kraft den dagen. Regeringen föreslår därför att lagändringarna träder i kraft den 30 juni 2012.

Inspektionen för strategiska produkter anser att den i god tid före den 30 juni 2012 bör få författningenlig möjlighet att besluta om generella överföringstillstånd och om certifiering. Regeringen konstaterar att inspektionen under lång tid före den 30 juni 2012 måste vidta förberedande åtgärder inför de nya uppgifter som direktivet medför, bl.a. införandet av de nya tillståndslagen och certifieringsprocessen. Särskilda informationsinsatser som riktar sig till berörda företag genom information på ISP:s hemsida eller genom besök på berörda företag kan vara ett led i sådana förberedande åtgärder. Inspektionen har dock inte särskilt angett vilka förberedelseåtgärder som den anser kräver att föreslagna lagändringar träder i kraft redan innan dessa enligt direktivet ska börja tillämpas. Inspektionens förberedelser bör enligt regeringens mening kunna göras utan att bestämmelserna om de nya tillståndslagen och certifieringsprocessen har trätt i kraft.

Övergångsbestämmelser

I tydliggörande syfte bör övergångsvis föreskrivas att tillstånd som har meddelats enligt äldre föreskrifter ska anses meddelade enligt denna lag.

De nya bestämmelserna i 9 § ska tillämpas även på sådana avtal om tekniskt bistånd som avses i 8 § och som har ingåtts före den 30 juni 2012. Detta är en följd av att det i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1 föreslås att tekniskt bistånd ska omfattas av tillståndskravet enligt 8 §. Detta bör komma till uttryck i en övergångsbestämmelse (jfr prop. 1991/92:174 s. 77, 78, 97 och 187).

7 Ekonomiska konsekvenser

7.1 Konsekvenser för det allmänna

Regeringens bedömning: De i denna proposition föreslagna bestämmelserna medför en mer heltäckande reglering av områden som tidigare inte täcktes av svensk lagstiftning. Inspektionen för strategiska produkter kommer till följd därav att påföras vissa nya uppgifter. Detta bedöms leda till vissa uppstartkostnader för inspektionen. Dessa ska finansieras inom befintliga ramar. De nya bestämmelserna bedöms inte i övrigt få några ekonomiska konsekvenser.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag eller lämnar förslagen utan invändningar.

Skälen för regeringens bedömning: De i denna proposition föreslagna bestämmelserna medför en mer heltäckande reglering av områden som tidigare inte täcktes av svensk lagstiftning. För tillsynsmyndigheten Inspektionen för strategiska produkter innebär detta att tillsynsområdena ökar i motsvarande mån. Förslagen innebär nämligen att lagens tillämpningsområde utökas till att omfatta tekniskt bistånd och att tillståndskrav därför föreslås för bl.a. lämnande av tekniskt bistånd utanför landet. Det föreslås vidare tre typer av tillstånd – generellt, globalt och individuellt – vid utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet. Det föreslås även att en mottagare av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd här i landet efter ansökan ska få certifieras. Det föreslås också att EU:s gemensamma militära lista i huvudsak bör ersätta den nuvarande svenska krigsmaterielförteckningen. Det innebär bl.a. att fler produktkategorier än i dag kommer att kontrolleras.

Härutöver föreslås med de ovan angivna förändringarna förknippade tillsyns-, kontroll- och skyddsåtgärder, ansvars- och överklagandebestämmelser samt bestämmelser om offentliggörande av generella tillstånd och certifierade mottagare.

De nya områdena bedöms leda till vissa uppstartkostnader för inspektionen. Dessa rör främst certifieringsprocessen men även utökandet av lagens tillämpningsområde till tekniskt bistånd och införandet de nya tillståndsslagen. Detta arbete kommer i huvudsak att ske när de förslag som nu lämnas har beslutats, dvs. mellan den 30 juni 2011 och den 30 juni 2012. De mer exakta kostnaderna bedöms därmed i dagsläget inte gå att uppskatta. Kostnaderna bör dock vara begränsade och ska finansieras inom befintliga ramar.

Inspektionen för strategiska produkter är en avgiftsfinansierad myndighet, vilket innebär att förslagen i förhållande till inspektionen inte

bedöms påverka kostnaderna eller intäkterna för staten, kommunerna eller landstingen.

När det särskilt gäller de möjligheter som införs att överklaga ett beslut om vägran av certifiering, beslut om återkallelse av en certifiering eller beslut att utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet enligt ett generellt tillstånd tills vidare inte får ske till en viss certifierad mottagare, förväntas detta förekomma sällan. De kostnadsökningar som förslagen kan komma att medföra är således marginella och ska finansieras inom befintliga anslagsramar.

Det är i dag mycket ovanligt att förundersökningar inleds för misstanke om brott mot bestämmelserna i lagen om krigsmateriel och ännu ovanligare att åtal väcks för sådana brott. Även om det i denna proposition föreslås att det kriminaliserade området ska utökas görs därför bedömningen att eventuella kostnader för polismyndigheterna, Åklagarmyndigheten och de allmänna domstolarna ryms inom ramen för dessa myndigheters anslag.

7.2 Konsekvenser för företagen

Regeringens bedömning: Förslagen medför inte några omfattande konsekvenser för företagen. Förslagen syftar huvudsakligen till att åstadkomma administrativ förenkling för företag vid överföring av krigsmateriel och lämnande av tekniskt bistånd inom EES.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Tillstyrker promemorians förslag eller lämnar förslagen utan invändningar.

Skälen för regeringens bedömning: Ett övergripande syfte med det nya EU-direktivet är att stärka den europeiska försvarsindustrins konkurrenskraft och underlätta rörligheten av krigsmateriel och lämnade av tekniskt bistånd inom EES.

Förslagen berör framförallt företag som köper och säljer krigsmateriel, komponenter till krigsmateriel eller tekniska tjänster avseende krigsmateriel.

Förslagen syftar i huvudsak till att åstadkomma administrativ förenkling för företag vid överföring av krigsmateriel och lämnande av tekniskt bistånd inom EES. Detta är främst tänkt att ske genom användandet av generella tillstånd i kombination med certifierings-systemet. Berörda företag kan åsamkas vissa administrativa uppgifter men förslagen sett som helhet innebär förenklingar. Hur stor förenklingen blir beror dock på i vilken utsträckning EES-länderna utfärdar generella tillstånd och hur många produkter de tillåts omfatta, vilket återstår att se.

ISP hanterar årligen ca 1 100–1 200 utförelsetillstånd avseende krigsmateriel. Över hälften av dessa tillstånd avser EES-länder. Införandet av generella tillstånd bedöms reducera antalet ansökningar om utförelsetillstånd hos ISP med ca 30 procent.

Det bedöms att antalet företag som kommer att ansöka om certifiering i Sverige kommer att uppgå till minst 15–20 stycken. De företagen får en administrativ kostnad för att leverera ett certifieringsunderlag till ISP. Detaljerna i certifieringsunderlaget framgår av artikel 9, särskilt artikel 9.2, i direktivet och dessa bestämmelser kommer att genomföras genom 10 b § första stycket KML och genom föreskrifter som regeringen meddelar med stöd av 10 b § andra stycket KML. I den mån det är möjligt inom ramen för direktivets bestämmelser och utan att göra avkall på andra nödvändiga kontrollbestämmelser kommer regeringen, när den meddelar de nämnda föreskrifterna, även att vinnlägga sig om att välja en för företagen ur administrativ synpunkt rimlig utformning. Import av kontrollerade produkter kommer att kunna ske snabbare för de certifierade företagen, vilket förhoppningsvis leder till minskade kostnader för dessa företag.

Att EU:s gemensamma militära förteckning ersätter den nuvarande svenska krigsmaterieförteckningen innebär i sig självt en administrativ förenkling eftersom Sverige därmed i fortsättningen kommer att utgå från samma förteckning som de andra EES-länderna. Det kommer att underlätta såväl klassificeringen av olika produkter som informationsutbytet mellan EES-länderna samt leda till en ökad harmonisering vid tillämpningen av de kriterier för krigsmaterielexport som anges i ståndpunkten. Eftersom EU:s militära förteckning är mer detaljerad än den svenska krigsmaterieförteckningen kommer det också att bli enklare för företag och enskilda att själva se om en produkt kräver tillstånd.

I dag har ungefär 130 företag tillverkningstillstånd och ungefär 30 företag tillhandahållandetillstånd enligt KML. För dessa företag bedöms införandet av tillståndskrav för tekniskt bistånd i 4, 6, 8 och 9 §§ KML endast innebära smärre administrativa konsekvenser. För renodlade tjänsteföretag som tillhandahåller tekniskt bistånd till någon i utlandet och som i dag inte är under kontroll innebär införandet av tillståndskrav för tekniskt bistånd i KML att dessa måste införa en intern organisation för att hantera nödvändiga tillstånd, om man har utländska kunder. Antalet företag kan med en försiktig bedömning bedömas uppgå till ungefär 20–30 stycken. Dessa företag kommer även att omfattas av ISP:s tillsyn.

Inspektionen för strategiska produkter är en avgiftsfinansierad myndighet. Enligt 22 § KML får ISP ta ut en avgift för tillsyn eller tillståndsprövning enligt KML. Närmare föreskrifter om avgifter till ISP finns i förordningen (2008:889) om finansiering av verksamheten vid Inspektionen för strategiska produkter. Då ISP:s tillsyn föreslås utvidgas till att omfatta även renodlade tjänsteföretag som tillhandahåller tekniskt bistånd till någon i utlandet (4 §) kan sådana företag, som utredaren påpekat, även komma att bli avgiftsskyldiga enligt 22 § KML och enligt den nämnda förordningen, om förutsättningarna enligt dessa bestämmelser är uppfyllda.

I den mån inspektionen beslutar om avgifter uppstår således kostnader för företagen.

8 Författningskommentar

8.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel

1 § Denna lag gäller dels materiel som är utformad för militärt bruk och som enligt regeringens föreskrifter utgör krigsmateriel, dels tekniskt stöd avseende krigsmateriel som enligt regeringens föreskrifter utgör tekniskt bistånd.

Tillstånd enligt denna lag får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik.

Paragrafen, som har behandlats i avsnitt 5.1.1 under rubrikerna Artikel 2 Tillämpningsområde och Artikel 3 Definitioner, motsvarar till viss del den nuvarande 1 §.

Den ändrade lydelsen i *första stycket* innebär en förenkling av texten och att lagens tillämpningsområde utökas till att omfatta tekniskt bistånd. Det förhållandet att preciseringarna ”vapen” och ”ammunition” slopas beträffande den materiel som enligt regeringens föreskrifter ska utgöra krigsmateriel innebär inte någon ändring i sak. Regeringen ges möjlighet att, utöver vad som utgör krigsmateriel, meddela föreskrifter om vad som utgör tekniskt bistånd. Eftersom EU:s gemensamma militära förteckning ersätter den nuvarande svenska förteckningen över krigsmateriel innebär det att tekniskt bistånd kommer att utgöra den militära teknik med tillhörande definitioner som framgår under kategorin ML22 i EU:s gemensamma militära förteckning. Tekniskt bistånd kommer därmed att utgöra den teknik som krävs för utveckling, produktion eller användning av den krigsmateriel som tas upp i EU:s gemensamma militära förteckning. Med teknik avses specifik information som är nödvändig för utveckling, produktion eller användning av varor. Informationen kan ha formen av teknisk assistans eller tekniska uppgifter. Teknisk assistans kan avse instruktioner, praktiska färdigheter, utbildning, arbetsmetoder och konsulttjänster. Teknisk assistans kan innebära överföring av tekniska uppgifter. Tekniska uppgifter kan avse t.ex. planer, diagram, modeller, formler, tabeller, ritningar, manualer och instruktioner, skrivna eller inspelade på andra medier eller enheter såsom disketter, band eller ROM-minnen.

1 a § Inspektionen för strategiska produkter prövar frågor om tillstånd, förbud, undantag i enskilda fall och certifiering enligt denna lag.

Inspektionen ska med eget yttrande lämna över ett ärende till regeringens prövning, om ärendet har principiell betydelse eller annars är av särskild vikt. Det gäller dock inte ärenden om certifiering.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om överlämnande av ärenden till regeringen.

Paragrafen, som har behandlats i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 9.1, motsvarar till viss del den nuvarande 1 a §.

I *första stycket* har ett tillägg gjorts om att Inspektionen för strategiska produkter, utöver att pröva frågor om tillstånd, förbud och undantag i enskilda fall, prövar frågor om certifiering. De frågor om certifiering som blir aktuella att pröva är beslut om beviljande eller vägran av certifiering enligt 10 a § eller återkallelse av certifiering enligt 16 §.

I *andra stycket* görs en språklig justering samt ett tillägg som innebär att ett ärende om certifiering inte kommer att kunna överlämnas av inspektionen till regeringens prövning.

Bestämmelsen har utformats enligt *Lagrådets* förslag.

2 § I denna lag förstås med

certifiering: en certifiering som ger en mottagare av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd här i landet rätt att ta emot krigsmateriel eller tekniskt bistånd, som överförs till Sverige från ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) enligt ett generellt överföringstillstånd, vilket har offentliggjorts av ett EES-land,

generellt tillstånd: ett tillstånd enligt 6 § första stycket som direkt ger en leverantör här i landet rätt att till en eller flera kategorier av mottagare i ett annat land föra ut sådan krigsmateriel eller lämna sådant tekniskt bistånd som specificeras i tillståndet,

generellt överföringstillstånd: ett tillstånd som har utfärdats av en nationell myndighet i ett annat EES-land än Sverige, vilket direkt ger en leverantör i det landet rätt att till en eller flera kategorier av mottagare i ett annat EES-land överföra sådan krigsmateriel eller sådant tekniskt bistånd som specificeras i tillståndet,

globalt tillstånd: ett tillstånd enligt 6 § första stycket som ger en enskild leverantör rätt att till en eller flera mottagare eller kategorier av mottagare i ett eller flera andra länder föra ut sådan krigsmateriel eller lämna sådant tekniskt bistånd som specificeras i tillståndet,

individuellt tillstånd: ett tillstånd enligt 6 § första stycket som ger en enskild leverantör rätt att föra ut krigsmateriel eller lämna tekniskt bistånd som avser en angiven kvantitet specificerad krigsmateriel som ska vidarebefordras i en eller flera transporter till en mottagare i ett annat land,

tillhandahållande: försäljning, upplåtelse, utbudande mot vederlag, lån, gåva eller förmedling,

tillverkning: framställning av sådan materiel eller delar därav som utgör krigsmateriel,

tillverkningsrätt: varje rätt att tillverka krigsmateriel,

transitering: transport av krigsmateriel eller tekniskt bistånd genom ett eller flera EES-länder utöver ursprungslandet och det mottagande landet,

överföring inom EES: en förflyttning eller annan rörelse av krigsmateriel eller tekniskt bistånd från en leverantör i ett EES-land till en mottagare i ett annat EES-land,

överföringstillstånd: ett tillstånd som kan vara generellt, globalt eller individuellt och som har utfärdats av en nationell myndighet i ett annat EES-land än Sverige, vilket ger en leverantör i det landet rätt att till en mottagare i ett annat EES-land överföra krigsmateriel eller tekniskt bistånd.

Paragrafen, som har behandlats i avsnitt 5.1.1 under rubriken Artikel 3 Definitioner och i avsnitt i 5.1.2 under rubrikerna Artiklarna 4.5 och 4.6, Artikel 6 Globala överföringstillstånd och Artikel 7 Individuella överföringstillstånd, motsvarar till viss del den nuvarande 2 § och innehåller definitioner av vissa begrepp som förekommer i lagen.

Paragrafen har ändrats på så sätt att definitionerna av begreppen certifiering, generellt tillstånd, generellt överföringstillstånd, globalt tillstånd, individuellt tillstånd, transitering, överföring inom EES och överföringstillstånd har lagts till. Dessutom har, enligt *Lagrådets* förslag, paragrafen ändrats på så sätt att definitionerna anges i bokstavsordning.

Definitionen av begreppet certifiering baseras på artiklarna 9.1 och 5.2 b) i direktivet.

Definitionen av begreppet generellt tillstånd baseras på motsvarigheten generella överföringstillstånd i artikel 5.1 i direktivet. Till skillnad från vad som gäller för generella överföringstillstånd enligt direktivet ska dock ett generellt tillstånd enligt definitionen kunna användas i förhållande till alla länder och inte begränsas till överföring av krigsmateriel och lämnande av tekniskt bistånd inom EES. En sådan begränsning av användningen av det generella tillståndet anges dock i 6 b §. Enligt definitionen är ett generellt tillstånd ett tillstånd enligt 6 § första stycket. När begreppet generellt tillstånd används i lagen avses därmed alltid ett tillstånd enligt 6 § första stycket som är beslutat av antingen Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen. Definitionen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Definitionen av begreppet generellt överföringstillstånd baseras på direktivets definition av begreppet överföringstillstånd i artikel 3.5 och beskrivningen av innebörden av ett generellt överföringstillstånd i artikel 5.1. I lagen används begreppet med den innebörden att en nationell myndighet i något annat EES-land än Sverige har utfärdat tillståndet.

Definitionen av begreppet globalt tillstånd baseras på motsvarigheten globala överföringstillstånd i artiklarna 6.1 och 6.2 i direktivet. Till skillnad från vad som gäller för globala överföringstillstånd enligt direktivet ska dock ett globalt tillstånd kunna användas i förhållande till alla länder och inte begränsas till överföring av krigsmateriel och lämnande av tekniskt bistånd inom EES. Enligt definitionen är ett globalt tillstånd ett tillstånd enligt 6 § första stycket. När begreppet globalt tillstånd används i lagen avses därmed alltid ett tillstånd enligt 6 § första stycket som är beslutat av antingen Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen.

Definitionen av begreppet individuellt tillstånd baseras på motsvarigheten individuella överföringstillstånd i artikel 7 i direktivet. Till skillnad från vad som gäller för individuella överföringstillstånd enligt direktivet ska dock ett individuellt tillstånd kunna användas i förhållande till alla länder och inte begränsas till överföring av krigsmateriel och lämnande av tekniskt bistånd inom EES. Enligt definitionen är ett individuellt tillstånd ett tillstånd enligt 6 § första stycket. När begreppet individuellt tillstånd används i lagen avses därmed alltid ett tillstånd enligt 6 § första stycket som är beslutat av antingen Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen.

Definitionen av begreppet transitering motsvarar direktivets definition av begreppet transitering i artikel 3.7. Definitionen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Definitionen av begreppet överföring inom EES motsvarar direktivets definition av begreppet överföring i artikel 3.2.

Definitionen av begreppet överföringstillstånd motsvarar i stort sett direktivets definition av begreppet överföringstillstånd i artikel 3.5. I

artikel 4.4 framgår dessutom att överföringstillstånden ska vara generella, globala eller individuella, vilket har förts in i definitionen. I lagen används begreppet med den innebörden att en nationell myndighet i något annat EES-land än Sverige har utfärdat tillståndet.

4 § Verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel, uppfinningar rörande krigsmateriel och metoder för framställning av sådan materiel samt verksamhet som avser tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet får inte bedrivas här i landet utan tillstånd.

Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte heller utom landet bedriva sådan verksamhet utan tillstånd.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte för sådana statliga myndigheter som inte är affärsverk.

Tillstånd enligt första eller andra stycket behövs inte för verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller. Inte heller behöver innehavare av tillverkningstillstånd ha tillstånd enligt första eller andra stycket, om verksamheten avser tillhandahållande av krigsmateriel som tillhör tillståndshavaren och som finns inom landet, eller tillhandahållande av uppfinning, metod för framställning av krigsmateriel eller tekniskt bistånd till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet eller det tekniska biståndet gäller.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från tillståndskravet enligt första och andra styckena i fråga om sådan handel med skjutvapen som regleras genom föreskrifterna i vapenlagen (1996:67) eller sådan hantering av ammunition eller annan explosiv vara som regleras genom föreskrifterna i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Paragrafen, som har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1, motsvarar i huvudsak den nuvarande 4 §.

Den ändrade lydelsen i *första stycket* innebär att verksamhet som avser tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet blir tillståndspliktig. Ändringen är ett led i genomförandet av såväl direktivet som den gemensamma ståndpunkten på så sätt att EU:s gemensamma militära förteckning, som omfattar tekniskt bistånd, ersätter den nuvarande svenska krigsmaterielförteckningen, som inte omfattar tekniskt bistånd. Vad som utgör tekniskt bistånd kommer att framgå av föreskrifter som regeringen meddelar med stöd av 1 § första stycket. Tillsynsbestämmelserna enligt 18–20 §§ lagen om krigsmateriel är kopplade till 3 och 4 §§ i lagen. Genom ändringen kommer därför även renodlade tjänsteföretag, som inte tillverkar eller tillhandahåller fysisk krigsmateriel och därmed inte redan bedriver verksamhet som är tillståndspliktig enligt 3 eller 4 § i lagen, att stå under tillsyn av Inspektionen för strategiska produkter.

Ändringen i *fjärde stycket* är en följdändring av ändringen i första stycket och innebär att innehavare av tillverkningstillstånd inte behöver ett tillhandahållandestillstånd enligt första eller andra stycket om verksamheten avser tillhandahållande av tekniskt bistånd till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet eller det tekniska biståndet gäller.

6 § Krigsmateriel får inte föras ut ur landet och tekniskt bistånd får inte lämnas till någon utanför landet utan tillstånd, om inte annat följer av denna lag eller annan författning. I fråga om programvara och tekniskt bistånd likställs med utförsel en överföring till utlandet genom telekommunikation eller på annat liknande sätt.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd enligt första stycket, när det gäller utförsel av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet till ett annat land inom EES

1. om det är fråga om transitering,
2. om den som för ut krigsmaterielen ur landet eller lämnar det tekniska biståndet utanför landet eller mottagaren är en del av ett statligt organ eller en del av försvarsmakten,
3. om det är fråga om leveranser som Europeiska unionen, Nato, Internationella atomenergiorganet (IAEA) eller andra mellanstatliga organisationer gör i syfte att fullgöra sina uppdrag,
4. om utförseln eller lämnandet är nödvändigt för att genomföra ett samverkande program för krigsmateriel och tekniskt bistånd mellan EES-länder,
5. om utförseln eller lämnandet är kopplat till humanitär hjälp vid en katastrof eller som gåva i en nödsituation, och
6. om utförseln eller lämnandet är nödvändigt för eller efter reparation, underhåll, utställning eller demonstration.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utförsel av

1. skjutvapen och tillhörande ammunition för enskild persons räkning samt skjutvapen och därtill hörande ammunition för användning vid jakt, tävling eller övning utom riket,
2. skjutvapen för reparation, översyn eller annan liknande åtgärd,
3. skjutvapen som förts in i landet för åtgärd som avses i 2,
4. sådana jakt- och tävlingsskjutvapen och tillhörande ammunition som har förts in i landet i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. 13 § b vapenlagen (1996:67).

Paragrafen, som har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubrikerna Artikel 4.1 och Artiklarna 4.2 och 4.3, motsvarar till viss del den nuvarande 6 §.

Ändringarna i *första stycket* innebär att tillståndskrav införs för att lämna tekniskt bistånd avseende krigsmateriel till någon utanför landet. De situationer som avses är således sådana där mottagaren befinner sig utanför landet. Däremot omfattas inte sådana situationer där mottagaren kommer till Sverige för att få tekniskt bistånd som han eller hon avser att använda i utlandet. Även överföring till utlandet genom telekommunikation eller på annat liknande sätt, vilket bedöms omfatta tillhandahållande via e-post och Internet, omfattas av tillståndskravet. Vad som utgör tekniskt bistånd kommer att framgå av föreskrifter som regeringen meddelar med stöd av 1 § första stycket.

Andra stycket är nytt. *Punkten 1* innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd när det gäller utförsel av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet till ett annat land inom EES genom transitering. En definition om vad som avses med transitering finns i 2 §. Bestämmelsen genomför andra meningen i artikel 4.1 i direktivet. Med stöd av bemyndigandet kan regeringen genom förordning föreskriva ett undantag från tillståndskravet för situationer där krigsmateriel eller

tekniskt bistånd, som redan omfattas av ett överföringstillstånd som har meddelats i ett annat EES-land, endast transiteras genom Sverige.

Andra stycket, punkterna 2–6 innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd när det gäller utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet till ett annat land inom EES beträffande de undantag som anges i artikel 4.2 i direktivet. Genom bemyndigandet ges regeringen möjlighet att i framtiden genom föreskrifter helt eller delvis utnyttja vad direktivet föreskriver i artikel 4.2.

6 a § Ett tillstånd enligt 6 § första stycket kan vara generellt, globalt eller individuellt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana tillstånd.

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubrikerna Artiklarna 4.4 och 4.5, Artiklarna 4.7 och 4.8, Artikel 5.1, Artikel 5.2, Artikel 6 Globala överföringstillstånd och Artikel 7 Individuella överföringstillstånd.

Första stycket innebär att tillstånd enligt 6 § första stycket, dvs. tillstånd till utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet, kan vara generellt, globalt eller individuellt. Definitioner om vad som avses med de olika tillståndsslagen finns i 2 §. Tidigare har det saknats reglering om den närmare utformningen av tillstånd till utförelse av krigsmateriel ur landet enligt 6 § första stycket. Motsvarigheter till de tre angivna tillståndsslagen finns redan i regelverket om produkter med dubbla användningsområden och har dessutom en bred internationell förankring på krigsmaterielområdet. Genom att paragrafen anger att tillstånden kan vara generella, globala eller individuella genomförs artikel 4.4 i direktivet.

Andra stycket innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om sådana tillstånd. Genom förordning kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av bemyndigandet föreskriva under vilka förutsättningar som de olika tillståndsslagen bör användas i enlighet med vad som särskilt föreskrivs om detta i artiklarna 4–7 i direktivet. Avsikten är att regeringen genom förordning bör meddela de flesta av dessa föreskrifter. När det gäller generellt tillstånd framgår dock av regeringens överväganden i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 5.1 att sådana tillstånd bör anses vara ett normbeslut, dvs. generella föreskrifter. Sådana tillstånd kommer i regel att utfärdas av Inspektionen för strategiska produkter, utom i de fall inspektionen beslutar att överlämna ett ärende om generellt tillstånd till regeringen enligt 1 a § andra stycket. Bemyndigandet i andra stycket bör därför åtföljas av ett bemyndigande som regeringen meddelar i förordning som ger Inspektionen för strategiska produkter rätt att meddela föreskrifter om generellt tillstånd. Inspektionen får därefter i föreskriftsform ange vilken krigsmateriel och vilket tekniskt bistånd m.m. som omfattas av det generella tillståndet.

Avvikelsen från *Lagrådets* förslag har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artiklarna 4.4 och 4.5.

6 b § Ett generellt tillstånd får inte användas vid utförelse av krigsmateriel eller vid lämnande av tekniskt bistånd till ett land utanför EES.

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artiklarna 4.4 och 4.5.

Paragrafen innehåller en begränsning som anger att ett generellt tillstånd inte får användas vid utförelse av krigsmateriel eller vid lämnande av tekniskt bistånd till ett land utanför EES. En definition om vad som avses med generellt tillstånd finns i 2 §.

7 § Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte här i landet eller utom landet utan tillstånd ingå avtal som innebär upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrätt till någon i utlandet.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1.

Den ändrade lydelsen är en följd av *Lagrådets* notering att den tidigare lydelsen av 7 § (och 8 §) förbjöd att någon, som inte har anknytning till Sverige, här i landet träffar avtal med någon som avses i paragrafen, som inte heller har anknytning till Sverige. Detta var inte avsikten när bestämmelserna infördes och skälet till varför en ändring nu görs i paragrafen behandlas i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1.

8 § Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte här i landet eller utom landet utan tillstånd ingå avtal med någon utom landet om att gemensamt med denne eller för hans räkning tillhandahålla tekniskt bistånd till någon i utlandet, utveckla krigsmateriel eller metod för framställning av sådan materiel eller om att gemensamt tillverka krigsmateriel.

Paragrafen, som har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1, motsvarar i huvudsak den nuvarande 8 §.

Den ändrade lydelsen är en följd av *Lagrådets* notering att den tidigare lydelsen av 8 § förbjöd att någon, som inte har anknytning till Sverige, här i landet träffar avtal med någon som avses i paragrafen, som inte heller har anknytning till Sverige. Detta var inte avsikten när bestämmelserna infördes och skälet till varför en ändring nu görs i paragrafen behandlas i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1.

Den ändrade lydelsen innebär vidare att ingåendet av avtal med någon utom landet om att gemensamt med denne eller för hans räkning tillhandahålla tekniskt bistånd till någon i utlandet, blir tillståndspliktigt. Skälen för ändringen är i huvudsak desamma som de som anges under 4 §. Ändringen innebär att Inspektionen för strategiska produkter på ett tidigt stadium får kännedom om svenska företags planer på att lämna tekniskt bistånd till någon i utlandet och är därmed ett led i den effektiva kontroll av krigsmateriel och tekniskt bistånd som Sverige strävar efter på krigsmaterielområdet.

9 § Avtal om tillägg till eller ändring av avtal av det slag som kräver tillstånd enligt 7 eller 8 § får inte ingås utan tillstånd, om tillägget eller ändringen avser

1. den materiel eller det tekniska bistånd som omfattas av avtalet,
2. vidareupplåtelse eller vidareöverlåtelse av rätt enligt avtalet,

3. rätt att tillhandahålla krigsmateriel eller tekniskt bistånd till mottagare som inte angivits tidigare,
4. förlängning av avtalets giltighetstid, eller
5. bestämmelser om sekretess.

Paragrafen, som har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1, motsvarar i huvudsak den nuvarande 9 §.

Den ändrade lydelsen i *första stycket* innebär att avtal om tillägg till eller ändring av avtal av det slag som kräver tillstånd enligt 7 eller 8 §, inte får ingås utan tillstånd om tillägget eller ändringen avser det tekniska bistånd som omfattas av avtalet eller rätt att tillhandahålla tekniskt bistånd till mottagare som inte tidigare angivits. I praktiken kommer endast tillägg till eller ändring av avtal av det slag som avses i 8 § att beröras av ändringen av tillståndskravet enligt den här paragrafen, eftersom 7 § inte omfattas av tillståndskrav när det gäller tekniskt bistånd.

Ändringarna är en följd av att det i 8 § införs ett tillståndskrav för ingåendet av avtal om tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet.

10 a § En mottagare av krigsmateriel eller tekniskt bistånd här i landet får efter ansökan certifieras.

Regeringen får meddela föreskrifter om

1. vilka villkor som en certifiering får förenas med, och
2. vilken giltighetstid som ska gälla vid en certifiering.

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 5.1.3 under rubrikerna Artikel 9.3 och Artikel 9.4.

I *första stycket* anges att en mottagare av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd här i landet efter ansökan får certifieras. En definition av begreppet certifiering finns i 2 §. Av definitionen framgår den rätt som en certifiering ger. Av 1 a § framgår att Inspektionen för strategiska produkter ska pröva frågor om certifiering. Av visst intresse när det gäller det här stycket är skäl 32 i direktivets ingress som har följande lydelse. ”Det bör vara företagets sak att avgöra om fördelarna med att ta emot försvarsrelaterade produkter med ett generellt överföringstillstånd gör det mödan värt att ansöka om certifiering. Överföringar inom en koncern bör omfattas av generellt överföringstillstånd om koncernmedlemmarna är certifierade i de medlemsstater där de är etablerade”.

Andra stycket innehåller bestämmelser som ger regeringen bemyndigande att meddela föreskrifter. I den *första punkten* ges bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om vilka villkor som en certifiering får förenas med. Genom förordning kan regeringen med stöd av bemyndigandet föreskriva att certifikaten får förenas med de villkor som anges i artikel 9.4 i direktivet. I den *andra punkten* ges bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om vilken giltighetstid som ska gälla vid en certifiering. Genom förordning kan regeringen med stöd av bemyndigandet föreskriva att en certifiering ska gälla viss tid i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 9.3 andra stycket.

10 b § En certifiering får beviljas om sökanden anses tillförlitlig. Vid bedömningen av tillförlitligheten ska Inspektionen för strategiska produkter särskilt beakta sökandens förmåga att följa villkor i ett överföringstillstånd, som innebär begränsningar av export av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd till ett land utanför EES.

Regeringen får meddela föreskrifter om kriterier för bedömning av tillförlitligheten vid prövning av certifiering.

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 9.2.

I *första stycket* anges grundförutsättningen för att kunna certifieras, nämligen sökandens tillförlitlighet och vad som särskilt ska beaktas vid bedömningen av tillförlitligheten. Genom det första stycket genomförs artikel 9.2 första meningen i direktivet.

I det *andra stycket* ges regeringen bemyndigande att meddela föreskrifter om kriterier för bedömning av tillförlitligheten vid prövning av certifiering. Genom förordning kan regeringen med stöd av detta bemyndigande föreskriva de kriterier som anges i artikel 9.2 a)–f) i direktivet, inklusive vilka uppgifter som ett skriftligt åtagande och en beskrivning ska innehålla och vem som ska underteckna åtagandet och beskrivningen.

Av visst intresse när det gäller den här paragrafen är skäl 33 i direktivets ingress som har följande lydelse. ”Det behövs gemensamma certifieringskriterier för att bygga upp ett ömsesidigt förtroende, i synnerhet för mottagarnas förmåga att iaktta exportrestriktionerna för försvarsrelaterade produkter som de mottagit från en annan medlemsstat med stöd av ett överföringstillstånd”.

Det bör vidare nämnas att Europeiska kommissionen i januari 2011 har antagit rekommendationer om certifiering av försvarsindustriföretag (Kommissionens rekommendation av den 11.1.2011 om certifiering av försvarsindustriföretag enligt artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen).

Bestämmelsen har utformats enligt *Lagrådets* förslag med den justeringen att ”regeringen” inte har lagts till, eftersom regeringen inte ska pröva ärenden om certifiering, se 1 a §.

10 c § Ett certifikat ska godtas i Sverige om det har utfärdats i ett annat land inom EES i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen.

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 9.6.

Genom paragrafen genomförs artikel 9.6 i direktivet. Avsikten är att när Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen utfärdar ett generellt tillstånd genom föreskrift och i tillståndet anger vilka certifierade mottagare i andra EES-länder som omfattas av tillståndet ska inspektionen eller regeringen således godta certifikat som har utfärdats i ett annat EES-land i enlighet med bestämmelserna i direktivet.

11 § Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet ska, i den ordning regeringen föreskriver, lämna redovisning till Inspektionen för strategiska produkter

1. om den marknadsföring av krigsmateriel eller tekniskt bistånd som bedrivs i utlandet,

2. om åtgärder som syftar till avtal som är tillståndspliktigt enligt 7 eller 8 §.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om redovisningsskyldighet och om undantag från denna. Inspektionen för strategiska produkter får i det enskilda fallet medge undantag från sådan redovisningsskyldighet.

Paragrafen, som har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1, motsvarar i huvudsak den nuvarande 11 §.

Den ändrade lydelsen i *första stycket första punkten* innebär att den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet ska, i den ordning regeringen föreskriver, lämna redovisning till Inspektionen för strategiska produkter om den marknadsföring av tekniskt bistånd som bedrivs i utlandet. Ändringen är en följd av att det i 4 § införs ett tillståndskrav för bedrivande i Sverige av verksamhet som avser tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet. I första stycket görs också en språklig justering.

12 § Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet ska underrätta Inspektionen för strategiska produkter innan anbud lämnas eller, där anbudsförfarande inte förekommer, innan avtal ingås om

1. tillhandahållande av krigsmateriel eller tekniskt bistånd till någon i utlandet,

2. upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrätt som avses i 7 §, eller

3. tillverkning, tillhandahållande av tekniskt bistånd eller utveckling av krigsmateriel eller metod för framställning av krigsmateriel som avses i 8 §.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om senaste tidpunkt för underrättelse och om undantag från underrättelseskyldigheten. Inspektionen för strategiska produkter får i enskilda fall medge undantag från underrättelseskyldighet.

Inspektionen får i det enskilda fallet förbjuda att sådant anbud lämnas eller avtal ingås som avses i första stycket.

Paragrafen, som har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1, motsvarar i huvudsak den nuvarande 12 §.

Den ändrade lydelsen i *första stycket första punkten* innebär att den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet ska underrätta Inspektionen för strategiska produkter innan anbud lämnas eller, där anbudsförfarande inte förekommer, innan avtal ingås, om tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet. Underrättelse ska enligt *tredje punkten* under samma förutsättningar även lämnas om tillhandahållande av tekniskt bistånd som avses i 8 §. Ändringarna är en följd av att det i 4 och 8 §§ införs tillståndskrav för bedrivande av verksamhet i Sverige som avser tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet samt ingående av avtal med någon utom landet om att gemensamt med denne eller för hans räkning tillhandahålla tekniskt bistånd till någon i utlandet.

14 § Tillstånd enligt 3–6 och 7–10 §§ får förenas med andra villkor än som avses i 13 § samt med kontroll- och ordningsbestämmelser.

Den ändrade lydelsen är en konsekvens av att det i lagen införs två nya paragrafer, 6 a och 6 b §§, som inte innehåller tillståndskrav.

14 a § Om en mottagare i ett annat EES-land av komponenter till krigsmateriel eller tekniskt bistånd lämnat en försäkran om användning till Inspektionen för strategiska produkter får tillståndet till utförsel av komponenterna inte förenas med villkor om exportrestriktioner, om inte annat följer av tredje stycket.

I en försäkran om användning enligt första stycket ska mottagaren intyga att komponenterna ingår eller ska ingå i dennes egen krigsmateriel eller eget tekniska bistånd och därför inte i sig kan överföras inom EES eller exporteras utanför EES i ett senare skede, utom när det gäller reparation eller underhåll.

Om en överföring inom EES är känslig, får dock inspektionen eller regeringen förena ett tillstånd enligt 6 § första stycket med villkor som avses i första stycket.

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artiklarna 4.7 och 4.8. Genom paragrafen genomförs artikel 4.8 i direktivet.

Av *första stycket* framgår att om en mottagare i ett annat EES-land av komponenter till krigsmateriel eller tekniskt bistånd lämnat en försäkran om användning till Inspektionen för strategiska produkter får tillståndet till utförsel av komponenterna inte förenas med villkor om exportrestriktioner. Av *tredje stycket* framgår att inspektionen eller regeringen dock får förena tillståndet med sådana villkor om överföringen inom EES är känslig. Direktivet anger inga exempel på vad som bör anses vara känsligt. Av visst intresse när det gäller den här paragrafen är skäl 19 i direktivets ingress som har följande lydelse. ”Medlemsstaterna bör i möjligaste mån undvika att belägga komponenter med exportrestriktioner, genom att godkänna mottagarens försäkran om användning och ta hänsyn till i vilken utsträckning dessa komponenter ingår i mottagarens egna produkter.”

Bestämmelsen har i allt väsentligt utformats enligt *Lagrådets* förslag.

14 b § Regeringen får meddela föreskrifter om att ett generellt tillstånd får förenas med villkor om registrering hos Inspektionen för strategiska produkter före den första användningen av tillståndet.

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 5.4.

Genom paragrafen genomförs artikel 5.4 i direktivet. Bestämmelsen har utformats enligt *Lagrådets* förslag

15 a § Den som har tillstånd enligt 6 § första stycket till utförsel av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till en viss mottagare i ett annat land inom EES, ska lämna uppgift till den mottagaren om de villkor om slutanvändning, utförsel och lämnande utanför EES av krigsmaterielen eller det tekniska biståndet som gäller för tillståndet.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten.

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 8.1.

Genom paragrafen genomförs artikel 8.1 i direktivet.

Första stycket innebär en skyldighet för den som har tillstånd enligt 6 § första stycket som avser utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till en viss mottagare i ett annat land inom EES att lämna uppgift till den mottagaren om vissa villkor om omfattas av tillståndet. Av visst intresse när det gäller den här paragrafen är skäl 31 i direktivets ingress som har följande lydelse. ”Leverantörerna bör informera mottagarna om eventuella restriktioner i överföringstillstånden, så att det byggs upp ett ömsesidigt förtroende för mottagarnas förmåga att iakttä dessa restriktioner efter överföringen, framför allt vid ansökningar om export till tredjeländer”.

I *andra stycket* ges regeringen bemyndigande att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten. Genom förordning kan därmed regeringen föreskriva när och på vilket sätt som uppgiftsskyldigheten ska uppfyllas.

Bestämmelsen har i allt väsentligt utformats enligt *Lagrådets* förslag.

16 § Tillstånd enligt någon av bestämmelserna i 3–6 och 7–10 §§ eller certifiering enligt 10 a § får återkallas slutligt eller för viss tid, om tillståndshavaren eller den certifierade har åsidosatt en föreskrift i denna lag eller en föreskrift, ett villkor eller en bestämmelse som har meddelats med stöd av lagen eller om det finns andra särskilda skäl till återkallelse. Under samma förutsättningar får Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen besluta att den som för ut krigsmateriel ur landet eller lämnar tekniskt bistånd utanför landet slutligt eller för viss tid inte får utnyttja ett generellt tillstånd.

En återkallelse får inte avse tillstånd till avtal enligt någon av 7–9 §§ som redan ingåtts.

En återkallelse eller ett beslut att inte få utnyttja ett generellt tillstånd gäller med omedelbar verkan, om inte något annat beslutas.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.9 och avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 9.7.

Den ändrade lydelsen i *första stycket* första meningen är delvis en konsekvens av att det i lagen införs två nya paragrafer, 6 a och 6 b §§, som inte innehåller tillståndskrav. De tillstånd enligt 6 § som kommer att kunna återkallas genom beslut enligt första stycket första meningen är globala och individuella tillstånd. När det gäller generella tillstånd har ett särskilt tillägg gjorts i första stycket andra meningen, se nedan. Genom den nya lydelsen införs vidare en möjlighet att återkalla beslut om certifiering. Härigenom genomförs artikel 9.7 i direktivet. Tillägget ”slutligt eller för viss tid” innebär att en återkallelse av ett tillstånd eller en certifiering hädanefter även kan ske för viss tid. Genom detta tillägg genomförs artikel 4.9 i direktivet.

Den ändrade lydelsen i första stycket andra meningen innebär att den som för ut krigsmateriel ur landet eller lämnar tekniskt bistånd utanför landet slutligt eller för viss tid inte får utnyttja ett generellt tillstånd. Ett generellt tillstånd kommer att föreskrivas av regeringen eller Inspektionen för strategiska produkter i författning genom normbeslut (generella föreskrifter). En författning kan inte återkallas på det sätt som avses i första stycket första meningen, utan en författning slutar i stället att gälla när den upphävs. Den ändrade lydelsen möjliggör att beslut kan fattas om att även den som använder ett generellt tillstånd inte ska få utnyttja tillståndet. Förutsättningarna för bedömningen av om ett sådant

beslut bör fattas är desamma som anges för återkallelse enligt första stycket första meningen.

Beslut om återkallelse och beslut om att inte få utnyttja ett generellt tillstånd får överklagas enligt 23 a §.

Den ändrade lydelsen i *tredje stycket* innebär att även ett beslut att inte få utnyttja ett generellt tillstånd gäller med omedelbar verkan, om inte något annat beslutas.

Bestämmelsen har utformats enligt *Lagrådets* förslag.

16 a § Om Inspektionen för strategiska produkter anser att det finns en allvarlig risk för att en mottagare som har certifierats i ett annat land inom EES inte kommer att iakttä villkoren för ett generellt tillstånd eller att den allmänna ordningen, den allmänna säkerheten eller Sveriges väsentliga säkerhetsintressen kan påverkas, ska det andra landet underrättas och en utvärdering av situationen begäras.

Om det efter en sådan utvärdering fortfarande finns tvivel, får inspektionen besluta att utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet till ett annat land inom EES enligt ett generellt tillstånd tills vidare inte får ske till en viss certifierad mottagare.

Om inspektionen har meddelat ett sådant beslut, ska övriga länder inom EES och Europeiska kommissionen underrättas om beslutet och om skälen för detta.

Beslutet ska upphävas när det inte längre behövs.

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 5.1.6 under rubriken Artikel 15 Skyddsåtgärder.

Genom paragrafen genomförs artikel 15 i direktivet. När det gäller vilken grad av ”tvivel” som bör finnas vid bedömningen enligt *andra stycket* kan skäl 39 i direktivets ingress vara av visst intresse. Skäl 39 har följande lydelse. ”I de fall när ursprungsmedlemsstaten på rimliga grunder betvivlar att en certifierad mottagare kommer att iakttä villkoren för ett generellt överföringstillstånd, eller om en tillståndsgivande medlemsstat anser att den allmänna ordningen, den allmänna säkerheten eller landets grundläggande intressen kan komma att påverkas, bör medlemsstaten inte endast informera de övriga medlemsstaterna och kommissionen, utan även tillfälligt kunna upphäva verkan av ett sådant överföringstillstånd i förhållande till den mottagaren, med hänsyn till det ansvar den har för att skydda mänskliga rättigheter och bevara fred, säkerhet och stabilitet.”

Avvikelsen från *Lagrådets* förslag har behandlats i avsnitt 5.1.6 under rubriken Artikel 15 Skyddsåtgärder.

17 § Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svensk statlig myndighet som bedriver motsvarande verksamhet utan att behöva tillstånd ska, enligt de föreskrifter som regeringen meddelar, lämna uppgifter till Inspektionen för strategiska produkter om ägande i utländska rättssubjekt som bedriver utveckling, tillverkning, marknadsföring eller försäljning av krigsmateriel eller som tillhandahåller tekniskt bistånd.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1.

Den ändrade lydelsen innebär att den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svensk statlig myndighet som bedriver motsvarande verksamhet utan att behöva tillstånd ska lämna uppgifter till Inspektionen för

strategiska produkter om ägande i utländska rättssubjekt som tillhandahåller tekniskt bistånd. Prop. 2010/11:112

Ändringen är en följd av att det i 4 § införs ett tillståndskrav för bedrivande i Sverige av verksamhet som avser tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet. Då det här rör sig endast om utländska rättssubjekt bedöms det inte nödvändigt att avsluta ändringen med ”i utlandet”. Ändringen bör åtföljas av ändringar i 24 § förordningen om krigsmateriel, där det ovan nämnda bemyndigandet utnyttjas och som innebär att uppgift ska lämnas om vilken art av verksamhet i fråga om tekniskt bistånd som det utländska rättssubjektet bedriver.

I paragrafen görs också en språklig justering.

19 § Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § ska, enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar, till Inspektionen för strategiska produkter lämna deklARATION på heder och samvete rörande den verksamhet för vilken tillstånd har meddelats.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att lämna deklARATION.

Regeringen får meddela föreskrifter om att

1. den som har tillstånd enligt 6 § ska lämna uppgifter om krigsmateriel som förts ut ur landet och tekniskt bistånd som lämnats utanför landet,
2. den som har tillstånd enligt 7 eller 8 § ska lämna uppgifter om ingångna avtal.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artikel 4.1.

I *första stycket* görs en språklig justering.

Den ändrade lydelsen i *tredje stycket punkten 1* är en konsekvens av att även tekniskt bistånd ska kontrolleras. Bemyndigandet bör utnyttjas i 21 § förordningen om krigsmateriel genom att föreskriva att deklARATIONER enligt 19 § första stycket lagen om krigsmateriel ska omfatta även fakturerat och levererat tekniskt bistånd, att deklARATIONEN ska innehålla uppgift om det tekniska biståndets slag och kvantitet och fakturerade värde samt att deklARATIONEN, i förekommande fall, även ska innehålla uppgift om det tillstånd till tillhandahållande eller lämnande enligt 4 och 6 §§ lagen om krigsmateriel som leveranserna hänför sig till samt slutligt mottagarland.

20 § Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § eller den som är certifierad enligt 10 a § ska på begäran av Inspektionen för strategiska produkter lämna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen samt lämna inspektionen tillträde till de lokaler där verksamheten bedrivs. Inspektionen har rätt att anlita biträde från andra statliga myndigheter i sin tillsyn.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 9.5 och i avsnitt 5.1.2 under rubriken Artiklarna 8.3 och 8.4.

Genom ändringarna, som innebär att även den som är certifierad enligt 10 a § omfattas av de kontrollmöjligheter som paragrafen ger Inspektionen för strategiska produkter, genomförs artikel 9.5 i direktivet. Även i sin tidigare lydelse genomför bestämmelsen delar av artiklarna 8.3 och 8.4 i direktivet.

20 a § Den som har tillstånd enligt 6 § första stycket till utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till ett annat land inom EES ska föra detaljerade och fullständiga register över sina överföringar inom EES.

Ett register som avses i första stycket ska omfatta kommersiella dokument som innehåller uppgifter

1. om vilken krigsmateriel som överförs eller vilket tekniskt bistånd som lämnats inom EES, med angivande av dess referens i den förteckning över krigsmateriel och tekniskt bistånd som har föreskrivits med stöd av 1 § första stycket,

2. om mängden och värdet av den krigsmateriel som överförs eller det tekniska bistånd som lämnats inom EES,

3. om tidpunkten för överföringen av krigsmaterielen eller lämnandet av det tekniska biståndet inom EES,

4. om namn och adress på den som överfört krigsmaterielen eller lämnat det tekniska biståndet inom EES och på mottagaren av materielen eller biståndet,

5. om slutanvändning och slutanvändare av den krigsmateriel som överförs eller det tekniska bistånd som lämnats inom EES, om det är känt, och

6. om bevis för att information om ett villkor om begränsning i ett tillstånd när det gäller utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd utanför EES har getts till mottagaren av den krigsmateriel som överförs eller av det tekniska bistånd som lämnats.

Handlingar och uppgifter som avses i andra stycket ska bevaras fram till och med det sjunde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades eller den längre tid som för vissa uppgifter eller handlingar kan vara föreskriven i lag eller annan författning. Uppgifterna ska bevaras i Sverige, i ordnat skick och på ett betryggande och överskådligt sätt.

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artiklarna 8.3 och 8.4.

Genom paragrafen genomförs artiklarna 8.3 och 8.4 i direktivet. Paragrafen innebär att registerföringsskyldigheten kommer att vara mer omfattande när det gäller utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till ett annat land inom EES än när det gäller utförelse eller lämnande till ett land utanför EES. Skälet till detta är att direktivet förutses leda till att individuella förhandskontroller successivt byts ut mot generella efterhandskontroller i den medlemsstat där krigsmaterielen eller det tekniska biståndet har sitt ursprung, vilket gör det naturligt att registerföringsskyldigheten är något mer omfattande för sådan överföring av krigsmateriel eller tekniskt bistånd som sker inom EES än för sådan export som sker utanför EES.

20 b § Den som för första gången avser att använda ett generellt tillstånd ska underrätta Inspektionen för strategiska produkter om det.

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 8.2.

Genom paragrafen genomförs artikel 8.2 i direktivet. Regeringen bör genom föreskrift meddela senaste tidpunkt för sådan underrättelse som avses i paragrafen.

20 c § Den som ansöker om tillstånd till utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till ett land utanför EES enligt 6 § första stycket ska, när det gäller sådan materiel eller sådant bistånd som denne har mottagit från ett annat land inom EES med stöd av ett överföringstillstånd, lämna uppgift till

Inspektionen för strategiska produkter om att han eller hon har iakttagit de villkor i överföringstillståndet som innebär begränsningar när det gäller export av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd till ett land utanför EES.

Paragrafen är ny och har behandlats i avsnitt 5.1.3 under rubriken Artikel 10 Exportrestriktioner.

Genom paragrafen genomförs artikel 10 i direktivet. Av visst intresse när det gäller den här paragrafen är skäl 35 i direktivets ingress som har följande lydelse. ”I samband med att företagen ansöker om exporttillstånd till tredjeländer bör de lämna en försäkran till de behöriga myndigheterna huruvida de har iakttagit de eventuella exportrestriktioner för överföringen av försvarsrelaterade produkter som har fastställts av den medlemsstat som har utfärdat överföringstillståndet. I detta sammanhang påminns det om att de mekanismer för samråd mellan medlemsstaterna som föreskrivs i gemensam ståndpunkt 2008/944/Gusp fortfarande är särskilt betydelsefulla”.

23 a § Beslut av Inspektionen för strategiska produkter får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol när det gäller beslut att

1. vägra certifiering vid en prövning enligt 10 a §,
 2. återkalla ett tillstånd eller en certifiering enligt 16 §,
 3. en leverantör inte får utnyttja ett generellt tillstånd enligt 16 §,
 4. utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet till ett annat land inom EES enligt ett generellt tillstånd tills vidare inte får ske till en viss certifierad mottagare enligt 16 a §,
 5. bestämma en avgift enligt 22 §.
- Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.
Andra förvaltningsbeslut enligt denna lag får inte överklagas.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.1.7.

Paragrafen *första stycke* har ändrats så att det innehåller en punktlista.

Den ändrade lydelsen i första stycket *första punkten* innebär att beslut av Inspektionen för strategiska produkter att vägra certifiering enligt 10 a § får överklagas. Ändringen i *andra punkten* innebär att ett beslut om återkallelse av certifiering enligt 16 § får överklagas. Ändringen i *tredje punkten* innebär att ett beslut att inte få utnyttja ett generellt tillstånd enligt 16 § får överklagas. Ändringen i *fjärde punkten* innebär att ett beslut om att utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet enligt ett generellt tillstånd tills vidare inte får ske till en viss certifierad mottagare enligt 16 a § får överklagas. Skälen till ändringarna i första–fjärde punkterna har behandlats i avsnitt 5.1.7.

Bestämmelsen har utformats i allt väsentligt med *Lagrådets* förslag, se avsnitt 5.1.7.

25 § Till böter eller fängelse i högst två år döms den som uppsåtligen

1. bryter mot någon av 3–5 §§, 6 § när det gäller krav på tillstånd för lämnande av tekniskt bistånd eller 7–10 §§ eller mot förbud som har meddelats med stöd av 12 §, eller
2. genom vilseledande förmår Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen att lämna tillstånd enligt någon av 3–5 §§, 6 § när det gäller krav på tillstånd för lämnande av tekniskt bistånd eller 7–10 §§ och därigenom föranleder

att avtal fullföljs, att tekniskt bistånd lämnas till någon utanför landet eller att tillhandahållande kommer till stånd.

Om gärningen har begåtts av oaktsamhet, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

I ringa fall ska inte dömas till ansvar.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.1.6.

Genom ändring i paragrafen införs ansvar för brott mot tillståndskravet enligt 6 § när det gäller lämnande av tekniskt bistånd till någon utanför landet. Paragrafen täcker därmed alla fall utom ett där någon bryter mot ett tillståndskrav i lagen om krigsmateriel. Det enda undantaget från detta är brott mot tillståndskravet för utförelse av krigsmateriel, vilket bestraffas enligt lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

För brott mot tillståndskravet när det gäller lämnande av tekniskt bistånd enligt 6 § föreskriver *första stycket* 1 böter eller fängelse i högst två år, om gärningen har skett uppsåtligen, och *andra stycket* böter eller fängelse i högst sex månader, om gärningen har skett av oaktsamhet. Vidare döms, enligt *första stycket* 2, den som uppsåtligen genom vilseledande förmår Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen att lämna tillstånd enligt 6 § och därigenom föranleder att tekniskt bistånd lämnas till någon utanför landet, till böter eller fängelse i högst två år eller, enligt *andra stycket* om gärningen har skett av oaktsamhet, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Enligt *tredje stycket* ska i ringa fall inte dömas till ansvar. I tredje stycket görs en språklig justering.

Bestämmelsen har i allt väsentligt utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

27 § Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. underlåter att lämna underrättelse enligt 12 eller 20 b § eller att lämna uppgifter enligt 15 a, 17 eller 20 c §,
2. underlåter att göra sådan anmälan som avses i 21 §,
3. i annat fall än som avses i 25 eller 26 § lämnar en oriktig uppgift i ansökan om tillstånd eller i annan handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende enligt denna lag eller som är av betydelse ur kontrollsynpunkt och som annars ges in till tillsynsmyndigheten,
4. åsidosätter ett villkor eller bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av denna lag,
5. bryter mot 20 a §,
6. bryter mot ett skriftligt åtagande som har getts in till Inspektionen för strategiska produkter enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 10 b § *andra stycket*.

I ringa fall ska inte dömas till ansvar.

Ändringarna i *första stycket*, *första*, *tredje*, *femte* och *sjätte punkterna* har behandlats i avsnitt 5.1.6 under rubriken Nya straffbestämmelser behövs.

Ändringarna i *första punkten* innebär att straffansvaret enligt paragrafen ska omfatta den som bryter mot underrättelsekravet enligt 20 b § för den som för första gången ska använda ett generellt tillstånd. Ändringarna innebär vidare att straffansvaret enligt paragrafen ska omfatta den som bryter mot uppgiftsskyldighet enligt 15 a § för den som

har tillstånd enligt 6 § att till en mottagare i ett annat EES-land föra ut krigsmateriel eller lämna tekniskt bistånd. Ändringarna innebär också att straffansvaret enligt paragrafen ska omfatta den som bryter mot uppgiftsskyldighet enligt 20 c § för den som ansöker om tillstånd enligt 6 § att till ett land utanför EES föra ut sådan krigsmateriel eller lämna sådant tekniskt bistånd som denne har mottagit här i landet med stöd av ett överföringstillstånd.

Ändringarna i *tredje punkten* är en följd av *Lagrådets* notering och ifrågasättande av om det är avsett att det föreskrivs straff för den som lämnar en oriktig uppgift i en handling som ges in till tillsynsmyndigheten, även om uppgiften inte har någon betydelse för prövningen av ärendet. Ändringarna innebär att en oriktig uppgift i en handling som ges in till tillsynsmyndigheten ska omfattas av straffansvar enligt tredje punkten endast om uppgiften lämnas i ansökan om tillstånd eller i annan handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende enligt KML eller om uppgiften är av betydelse ur kontrollsynpunkt.

Ändringarna i *femte punkten* innebär att straffansvaret enligt paragrafen ska omfatta den som bryter mot registerföring och bevarande av handlingar och uppgifter enligt 20 a §.

Ändringarna i *sjätte punkten* innebär att straffansvaret enligt paragrafen ska omfatta den som bryter mot ett skriftligt åtagande som har getts in till Inspektionen för strategiska produkter enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 10 b § andra stycket.

I *andra stycket* görs en språklig justering.

29 § Krigsmateriel eller tekniskt bistånd som varit föremål för brott enligt 25 eller 26 § eller dess värde samt utbyte av sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Den ändrade lydelsen har behandlats i avsnitt 5.1.6 under rubriken Nya straffbestämmelser behövs.

Ändringen innebär att även tekniskt bistånd som varit föremål för brott enligt 25 eller 26 § eller dess värde samt utbyte av sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Tekniska uppgifter i form av t.ex. planer, diagram, modeller, formler, tabeller, ritningar, manualer och instruktioner, skrivna eller inspelade på andra medier eller enheter såsom disketter, band eller ROM-minnen, kan utgöra tekniskt bistånd.

Förverkande ska inte ske om det är uppenbart oskäligt. Av betydelse för frågan om ett förverkande är uppenbart oskäligt är främst egendomens värde i förhållande till brottets straffvärde och den ekonomiska situationen hos den som har begått brottet. Allmänt sett bör gälla att om ett förverkande framstår som alltför betungande mot bakgrund av att brottet är mindre allvarligt eller om ett förverkande annars skulle vara påfallande oskäligt, så kan förverkande underlåtas eller jämkas till att avse endast en del av ett parti föremål (se prop. 1999/2000:124, s. 152).

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG
av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för
överföring av försvarsrelaterade produkter

Prop. 2010/11:112
Bilaga 1

Kommissionens direktiv 2010/80/EU av den 22 november 2010 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG vad gäller förteckningen över försvarsrelaterade produkter

Prop. 2010/11:112
Bilaga 2

Rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/Gusp av
den 8 december 2008 om fastställande av
gemensamma regler för kontrollen av export av
militär teknik och krigsmateriel

Prop. 2010/11:112
Bilaga 3

Sammanfattning av promemorians förslag

Prop. 2010/11:112
Bilaga 4

I betänkandet föreslås vissa ändringar i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, förordningen (1992:1303) om krigsmateriel och förordningen (2007:1219) med instruktion för Inspektionen för strategiska produkter. Förslagen föranleds av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen samt av rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/Gusp av den 8 december 2008 om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel. Direktivet trädde i kraft den 30 juni 2009. De bestämmelser som genomför direktivet ska vara antagna och offentliggjorda senast den 30 juni 2011 och dessa bestämmelser ska börja tillämpas fr.o.m. den 30 juni 2012. Ståndpunkten trädde i kraft den 8 december 2008.

Förslagen innebär till att börja med att EU:s gemensamma militära förteckning ersätter den svenska krigsmaterieförteckningen, dvs. bilagan till förordningen om krigsmateriel, med undantag för att del C behålls. Det innebär bl.a. att lämnande av tekniskt bistånd utomlands kommer att omfattas av kontroll i större utsträckning än i dag samt att fler produktkategorier än i dag kommer att kontrolleras.

Förslagen innebär också att verksamhet som går ut på lämnande av tekniskt bistånd utomlands blir tillståndspliktig och kommer att omfattas av Inspektionens för strategiska produkter (ISP) tillsyn.

Förslagen innebär vidare en likriktning av den europeiska tillståndsskolorn på krigsmaterielområdet där antalet tillståndslag för utförelse av krigsmateriel och lämnande av tekniskt bistånd utomlands begränsas till tre; generella, globala och individuella tillstånd.

Förslagen innebär också att ett för EU-länderna gemensamt certifieringsförfarande avseende mottagare införs, som kan användas vid överföring av krigsmateriel och lämnande av tekniskt bistånd mellan medlemsstaterna.

Förslagen innebär härutöver införandet av med de ovan angivna förslagen förknippade tillsyns-, kontroll- och skyddsåtgärder, ansvars- och överklagandebestämmelser samt bestämmelser om offentliggörande av generella tillstånd och certifierade mottagare.

I ISP:s myndighetsinstruktion införs dessutom en sekretessbrytande bestämmelse för att möjliggöra utbyte av information enligt direktivet och ståndpunkten.

Det bakomliggande syftet med förslagen är att åstadkomma administrativ förenkling med bibehållna kontroll- och tillsynsmöjligheter.

Förslagen bör vara genomförda senast den 30 juni 2011. Därefter måste Inspektionen för strategiska produkter sjösätta det nya tillstånd- och certifieringssystemet så att det kan börja tillämpas den 30 juni 2012.

Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel

Härigenom föreskrivs⁴ i fråga om lagen (1992:1300) om krigsmateriel⁵ dels att 1, 2, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 19, 23 a, 26, 27 och 29 §§ samt rubriken närmast före 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas elva nya paragrafer, 6 a–6 i, 15 a och 25 a §§ samt närmast före 6 a och 15 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

Denna lag *har avseende på vapen, ammunition och annan för militärt bruk utformad materiel* som enligt regeringens föreskrifter utgör krigsmateriel.

Denna lag *gäller dels materiel som är utformad för militärt bruk och som enligt regeringens föreskrifter utgör krigsmateriel, dels lämnande av tekniskt bistånd.*

Tillstånd enligt denna lag får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik.

2 §

I denna lag förstås med

tillverkning: framställning av sådan materiel eller delar därav som utgör krigsmateriel,

tillhandahållande: försäljning, upplåtelse, utbudande mot vederlag, lån, gåva eller förmedling,

tillverkningsrätt: varje rätt att tillverka krigsmateriel.

tillverkningsrätt: varje rätt att tillverka krigsmateriel,

tekniskt bistånd: *allt tekniskt stöd avseende krigsmateriel som har samband med reparation, utveckling, tillverkning, montering, testning, underhåll eller någon annan teknisk tjänst avseende krigsmateriel som kan anta sådana former som utbildning, överföring av kunskaper och färdigheter eller konsulttjänster,*

direktiv 2009/43/EG:

⁴ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen, EUT L 146, 10.6.2009, s. 1–36, Celex 32009L0043.

⁵ Lagen omtryckt 1997:689.

*Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen*⁶.

Prop. 2010/11:112
Bilaga 5

4 §

Verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel, uppfinningar rörande krigsmateriel och metoder för framställning av sådan materiel får inte bedrivas här i landet utan tillstånd.

Verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel, uppfinningar rörande krigsmateriel och metoder för framställning av sådan materiel *och verksamhet som avser tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet* får inte bedrivas här i landet utan tillstånd.

Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte heller utom landet bedriva sådan verksamhet utan tillstånd.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte för sådana statliga myndigheter som inte är affärsverk.

Tillstånd enligt första eller andra stycket behövs inte för verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller. Inte heller behöver innehavare av tillverkningstillstånd ha tillstånd enligt första eller andra stycket, om verksamheten avser tillhandahållande av krigsmateriel som tillhör tillståndshavaren och som finns inom landet eller tillhandahållande av uppfinning eller metod för framställning av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller.

Tillstånd enligt första eller andra stycket behövs inte för verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller. Inte heller behöver innehavare av tillverkningstillstånd ha tillstånd enligt första eller andra stycket, om verksamheten avser tillhandahållande av krigsmateriel som tillhör tillståndshavaren och som finns inom landet, eller tillhandahållande av uppfinning, metod för framställning av krigsmateriel eller tekniskt bistånd till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet eller det tekniska biståndet gäller.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från tillståndskravet enligt första och andra styckena i fråga om sådan handel med skjutvapen

⁶ EUT L 146, 10.6.2009, s. 1–36, Celex 32009L0043.

som regleras genom föreskrifterna i vapenlagen (1996:67) eller sådan hantering av ammunition eller annan explosiv vara som regleras genom föreskrifterna i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor.

Prop. 2010/11:112
Bilaga 5

Utförsel

Utförsel och lämnande av tekniskt bistånd

6 §

Krigsmateriel får inte föras ut ur landet utan tillstånd, om inte annat följer av denna lag eller annan författning. I fråga om programvara likställs med utförsel överföring till utlandet genom telekommunikation eller på annat liknande sätt.

Krigsmateriel får inte föras ut ur landet *och tekniskt bistånd får inte lämnas till någon utanför landet* utan tillstånd, om inte annat följer av denna lag eller annan författning. I fråga om programvara *och tekniskt bistånd* likställs med utförsel överföring till utlandet genom telekommunikation eller på annat liknande sätt.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd, när det gäller överföring av krigsmateriel inom Europeiska unionen (unionen) och lämnande av tekniskt bistånd utanför landet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utförsel av

1. skjutvapen och tillhörande ammunition för enskild persons räkning samt skjutvapen och därtill hörande ammunition för användning vid jakt, tävling eller övning utom riket,

2. skjutvapen för reparation, översyn eller annan liknande åtgärd,

3. skjutvapen som förts in i landet för åtgärd som avses i 2,

4. sådana jakt- och tävlingsskjutvapen och tillhörande ammunition som har förts in i landet i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. 13 § b vapenlagen (1996:67).

6 a §

Tillstånd enligt 6 § första stycket kan vara generellt, globalt eller individuellt.

6 b §

Med generellt tillstånd avses ett tillstånd som direkt ger i Sverige etablerade leverantörer tillstånd att föra ut eller lämna tekniskt bistånd avseende i tillståndet specificerad krigsmateriel, till en kategori eller till kategorier av mottagare i ett annat land.

Ett generellt tillstånd får användas endast vid överföring av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd inom unionen.

Prop. 2010/11:112
Bilaga 5

6 c §

Ett generellt tillstånd ska användas om:

a) mottagaren är en del av en medlemsstats försvarsmakt eller en avtalslutande myndighet på försvarsområdet som köper för exklusiv användning av en medlemsstats försvarsmakt,

b) mottagaren är ett företag som certifierats enligt direktiv 2009/43/EG eller bestämmelser som genomför detta direktiv,

c) överföringen eller lämnandet sker för demonstrations-, utvärderings- och utställningssyften, eller

d) överföringen eller lämnandet sker för underhålls- och reparationssyften, om mottagaren är den ursprungliga leverantören av krigsmaterielen eller det tekniska biståndet.

6 d §

Med globalt tillstånd avses ett tillstånd som ger en enskild leverantör tillstånd att föra ut eller lämna tekniskt bistånd avseende i tillståndet specificerad krigsmateriel till en eller flera mottagare eller kategorier av mottagare i ett eller flera andra länder.

Ett globalt tillstånd ska gälla i tre år och kan därefter förnyas.

6 e §

Med individuellt tillstånd avses ett tillstånd som ger en enskild leverantör tillstånd att föra ut eller lämna tekniskt bistånd avseende en angiven kvantitet specificerad krigsmateriel som ska vidarebefordras i en eller flera transporter till en mottagare i ett

annat land.

Ett individuellt tillstånd ska användas om:

a) ansökan avser endast en överföring,

b) det är nödvändigt för att skydda Sveriges väsentliga säkerhetsintressen eller för att skydda den allmänna ordningen i landet,

c) det är nödvändigt för efterlevnad av Sveriges internationella skyldigheter och åtaganden, eller

d) tungt vägande skäl talar för att leverantören inte kommer att kunna följa alla de villkor som är nödvändiga för att bevilja ett globalt tillstånd.

6 f §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som kompletterar bestämmelserna om tillstånd enligt 6 a–6 e §§.

Certifiering och skyddsåtgärder

6 g §

Inspektionen för strategiska produkter eller den myndighet som regeringen bestämmer ska vara behörig myndighet enligt artikel 9.1 i direktiv 2009/43/EG.

6 h §

Regeringen får meddela föreskrifter om certifiering av i landet etablerade mottagare av krigsmateriel och tekniskt bistånd, som överförs inom unionen enligt ett generellt tillstånd som offentliggjorts av ett annat land inom unionen enligt artikel 5.2 b i direktiv 2009/43/EG.

Motsvarande certifikat som i enlighet med direktiv 2009/43/EG har utfärdats i ett annat land inom unionen ska godkännas i Sverige.

6 i §

Regeringen får meddela föreskrifter om att skyddsåtgärder får företas mot en mottagare som certifierats i ett annat land inom unionen i enlighet med artikel 15 i direktiv 2009/43/EG.

8 §

Avtal med någon utom landet om att gemensamt med denne eller för hans räkning utveckla krigsmateriel eller metod för framställning av sådan materiel eller om att gemensamt tillverka krigsmateriel får inte ingås här i landet utan tillstånd.

Avtal med någon utom landet om att gemensamt med denne eller för hans räkning *tillhandahålla tekniskt bistånd till någon i utlandet*, utveckla krigsmateriel eller metod för framställning av sådan materiel eller om att gemensamt tillverka krigsmateriel får inte ingås här i landet utan tillstånd.

Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte heller utom landet ingå sådant avtal utan tillstånd.

9 §

Avtal om tillägg till eller ändring av avtal av det slag som kräver tillstånd enligt 7 eller 8 § får inte ingås utan tillstånd, om tillägget eller ändringen avser

1. den materiel som omfattas av avtalet,
2. vidareupplåtelse eller vidareöverlåtelse av rätt enligt avtalet,
3. rätt att tillhandahålla krigsmateriel till mottagare som inte angivits tidigare,
4. förlängning av avtalets giltighetstid, eller
5. bestämmelser om sekretess.

1. den materiel *eller det tekniska bistånd* som omfattas av avtalet,
3. rätt att tillhandahålla krigsmateriel *eller tekniskt bistånd* till mottagare som inte angivits tidigare,

11 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet skall, i den ordning regeringen föreskriver, lämna redovisning till Inspektionen för strategiska produkter

1. om den marknadsföring av krigsmateriel som bedrivs i utlandet,
2. om åtgärder som syftar till avtal som är tillståndspliktigt enligt 7 eller 8 §.

1. om den marknadsföring av krigsmateriel *eller tekniskt bistånd* som bedrivs i utlandet,

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om redovisningsskyldighet och om undantag från denna. Inspektionen för

strategiska produkter får i det enskilda fallet medge undantag från sådan redovisningsskyldighet.

Prop. 2010/11:112
Bilaga 5

12 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet skall underrätta Inspektionen för strategiska produkter innan anbud lämnas eller, där anbudsförfarande inte förekommer, innan avtal ingås om

1. tillhandahållande av krigsmateriel till någon i utlandet,
1. tillhandahållande av krigsmateriel *eller tekniskt bistånd* till någon i utlandet,
2. upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrätt som avses i 7 §, eller
3. tillverkning eller utveckling av krigsmateriel eller metod för framställning av krigsmateriel som avses i 8 §.
3. tillverkning, *tillhandahållande av tekniskt bistånd* eller utveckling av krigsmateriel eller metod för framställning av krigsmateriel som avses i 8 §.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om senaste tidpunkt för underrättelse och om undantag från underrättelseskyldigheten. Inspektionen för strategiska produkter får i enskilda fall medge undantag från underrättelseskyldighet.

Inspektionen får i det enskilda fallet förbjuda att sådant anbud lämnas eller avtal ingås som avses i första stycket.

14 §

Tillstånd enligt 3–10 §§ får förenas med andra villkor än som avses i 13 § samt med kontroll- och ordningsbestämmelser.

Tillstånd enligt 3–6 och 7–10 §§ får förenas med andra villkor än som avses i 13 § samt med kontroll- och ordningsbestämmelser.

Avbrytande av förfarandet för export

15 a §

Regeringen eller den myndighet som har beviljat ett tillstånd till export till ett land utanför unionen av krigsmateriel får, om regeringen eller myndigheten anser att relevant information inte beaktades när tillståndet beviljades eller att omständigheterna har förändrats väsentligt sedan dess, besluta att avbryta förfarandet för export av berörd krigsmateriel för en period av maximalt 30 arbetsdagar.

16 §

Tillstånd enligt 3–10 §§ kan

Tillstånd enligt 3–6 och 7–10 §§

återkallas, om tillståndshavaren åsidosatt en föreskrift i denna lag eller föreskrift, villkor eller bestämmelse som har meddelats med stöd av lagen eller om det finns andra särskilda skäl till återkallelse.

kan återkallas *helt eller för viss tid*, om tillståndshavaren åsidosatt en föreskrift i denna lag eller föreskrift, villkor eller bestämmelse som har meddelats med stöd av lagen eller om det finns andra särskilda skäl till återkallelse.

En återkallelse får inte avse tillstånd till avtal enligt någon av 7–9 §§ som redan ingåtts.

En återkallelse gäller med omedelbar verkan, om inte något annat beslutas.

17 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svensk statlig myndighet som bedriver motsvarande verksamhet utan att behöva tillstånd skall, enligt de föreskrifter som regeringen meddelar, lämna uppgifter till Inspektionen för strategiska produkter om ägande i utländska rättssubjekt som bedriver utveckling, tillverkning, marknadsföring eller försäljning av krigsmateriel.

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svensk statlig myndighet som bedriver motsvarande verksamhet utan att behöva tillstånd skall, enligt de föreskrifter som regeringen meddelar, lämna uppgifter till Inspektionen för strategiska produkter om ägande i utländska rättssubjekt som bedriver utveckling, tillverkning, marknadsföring eller försäljning av krigsmateriel *eller som tillhandahåller tekniskt bistånd*.

19 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § skall, enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar, till Inspektionen för strategiska produkter lämna deklaration på heder och samvete rörande den verksamhet för vilken tillstånd har meddelats.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att lämna deklaration.

Regeringen får meddela föreskrifter om *att*

1. den som har tillstånd enligt 6 § skall lämna uppgifter om krigsmateriel som förts ut ur landet,

Regeringen får meddela föreskrifter om

1. *att* den som har tillstånd enligt 6 § skall lämna uppgifter om krigsmateriel som förts ut ur landet *och tekniskt bistånd som lämnats utanför landet*,

2. *villkor för registrering av leverantörer före första användningen av ett generellt tillstånd*,

3. *att leverantörer som har tillstånd enligt 6 § att överföra krigsmateriel eller lämna tekniskt bistånd inom unionen ska lämna uppgifter därom samt föra register*

över sina överföringar, och

4. att i Sverige etablerade mottagare av krigsmateriel och tekniskt bistånd, som ansöker om tillstånd till export till ett land utanför unionen av sådan krigsmateriel eller sådant tekniskt bistånd som mottagits från ett annat land inom unionen med stöd av ett tillstånd till överföring, ska lämna uppgift om föreskrivna exportrestriktioner.

2. den som har tillstånd enligt 7 eller 8 § skall lämna uppgifter om ingångna avtal.

5. den som har tillstånd enligt 7 eller 8 § skall lämna uppgifter om ingångna avtal.

23 a §

Beslut av Inspektionen för strategiska produkter att återkalla ett tillstånd enligt 16 § eller att bestämma en avgift enligt 22 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut av Inspektionen för strategiska produkter att återkalla ett tillstånd enligt 16 §, att bestämma en avgift enligt 22 § eller att, med stöd av föreskrifter som meddelats enligt 6 h eller 6 i §, återkalla ett certifikat eller tillfälligt upphäva verkan av ett generellt tillstånd i förhållande till en viss certifierad mottagare, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.
Andra förvaltningsbeslut enligt denna lag får inte överklagas.

25 a §

Den som bryter mot 6 § såvitt avser krav på tillstånd för lämnande av tekniskt bistånd, döms,

1. om gärningen har skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst två år,

2. om gärningen har skett av oaktsamhet, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som uppsåtligen genom vilseledande förmår Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen att lämna sådant tillstånd och därigenom föranleder att tekniskt bistånd lämnas till någon utanför landet döms till böter eller fängelse i högst två år.

Prop. 2010/11:112
Bilaga 5

*Om gärningen har skett av oaksamhet, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.
I ringa fall ska inte dömas till ansvar.*

26 §

Om brott enligt 25 § har begåtts uppsåtligen och det är att bedöma som grovt skall dömas till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Om brott enligt 25 § eller 25 a § har begåtts uppsåtligen och det är att bedöma som grovt skall dömas till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Vid bedömning om brottet är grovt skall särskilt beaktas om brottet avsett betydande värde, om brottet varit av stor omfattning eller varaktighet eller om gärningen annars varit av särskilt allvarlig art.

27 §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaksamhet

1. underlåter att lämna underrättelse enligt 12 § eller att lämna uppgifter enligt 17 §,

2. underlåter att göra sådan anmälan som avses i 21 §,

3. i annat fall än som avses i 25 eller 26 § lämnar en oriktig uppgift i ansökan om tillstånd eller i annan handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende enligt denna lag eller som annars ges in till tillsynsmyndigheten,

3. i annat fall än som avses i 25, 25 a eller 26 § lämnar en oriktig uppgift i ansökan om tillstånd eller i annan handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende enligt denna lag eller som annars ges in till tillsynsmyndigheten,

4. åsidosätter ett villkor eller bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av denna lag.

5. bryter mot ett skriftligt åtagande som ett mottagarföretag kan göra enligt bestämmelser som regeringen meddelat med stöd av 6 h § denna lag.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Lydelse enligt prop. yy/xx

Föreslagen lydelse

29 §

Utbyte av brott som avses i 25 eller 26 § skall förklaras förverkat om det inte är uppenbart oskäligt.

Utbyte av brott som avses i 25, 25 a eller 26 § skall förklaras förverkat om det inte är uppenbart oskäligt.

1. Denna lag träder i kraft den 30 juni 2011.

2. Äldre föreskrifter gäller och tillämpas till den 30 juni 2012.

3. Bestämmelserna i 1, 2, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 19, 23 a, 26, 27 och 29 §§ i sin nya lydelse samt 6 a–6 i, 15 a och 25 a §§ tillämpas första gången från och med den 30 juni 2012. Prop. 2010/11:112 Bilaga 5

4. Tillstånd som har meddelats enligt äldre föreskrifter före den 30 juni 2012 gäller fortfarande och ska vid tillämpningen av de nya föreskrifterna anses som meddelade enligt dessa.

Remissyttranden har avgetts av följande instanser: Svea hovrätt, Stockholms tingsrätt, Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Säkerhetspolisen, Inspektionen för strategiska produkter, Kommerskollegium, Sveriges exportråd, Försvarexportmyndigheten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt (FRA), Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Tullverket, Strålsäkerhetsmyndigheten, Svenska kyrkans centralstyrelse, Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, Kristna Fredsrörelsen, Säkerhets och försvarsföretagen, Sveriges Kristna Råd, Nammo Sweden AB, Saab AB och Small Middlesize Enterprises Defence (SME-D).

Riksrevisionen, Folkrättsdelegationen (Utrikesdepartementet), SIPRI, Försvarmakten HKV, AB Svensk exportkredit, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska Röda korset, Stockholms Handelskammare, Kungl. Krigsvetenskapsakademien, Utrikespolitiska Institutet, Rädda Barnen, Svenskt Näringsliv, Moderata Ungdomsförbundet (MUF), Centerpartiets Kvinnoförbund (CKF), Centerpartiets Ungdomsförbund (CUF), Liberala Kvinnor, Liberala Ungdomsförbundet, Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund, Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund (SSU), Sveriges kristna socialdemokrater, Ung Vänster, Kristdemokratiska Ungdomsförbundet (KDU), Diakonia, Liv & Fredinstitutet, Svenska Amnesty, Sveriges exportkontrollförening, BAE Systems SWS Defence AB, Dockstavarvet AB, EURENCO Bofors AB, Kockums AB, BAE Systems Hägglunds AB och Volvo Aero Corporation har inbjudits att yttra sig men avstått.

Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel

Härigenom föreskrivs⁷ i fråga om lagen (1992:1300) om krigsmateriel⁸ dels att 1–2, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 19, 20, 23 a, 25, 27 och 29 §§ samt rubrikerna närmast före 6 och 16 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tolv nya paragrafer, 6 a, 6 b, 10 a–10 c, 14 a, 14 b, 15 a, 16 a, och 20 a–20 c §§ samt närmast före 10 a och 15 a §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 18 § ska lyda ”Tillsyn samt uppgifts- och underrättelseskyldighet”.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

Denna lag har avseende på vapen, ammunition och annan för militärt bruk utformad materiel som enligt regeringens föreskrifter utgör krigsmateriel.

Denna lag gäller dels materiel som är utformad för militärt bruk och som enligt regeringens föreskrifter utgör krigsmateriel, dels lämnande av tekniskt stöd avseende krigsmateriel som enligt regeringens föreskrifter utgör tekniskt bistånd.

Tillstånd enligt denna lag får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik.

1 a §

Inspektionen för strategiska produkter prövar frågor om tillstånd, förbud och undantag i enskilda fall enligt denna lag.

Inspektionen för strategiska produkter prövar frågor om tillstånd, förbud, undantag i enskilda fall och certifiering enligt denna lag.

Inspektionen skall med eget yttrande lämna över ett ärende till regeringens prövning, om ärendet har principiell betydelse eller annars är av särskild vikt.

Inspektionen ska med eget yttrande lämna över ett ärende till regeringens prövning, om ärendet har principiell betydelse eller annars är av särskild vikt.

Andra stycket gäller inte ärenden om certifiering.

⁷ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen, EUT L 146, 10.6.2009, s. 1, (Celex 32009L0043), ändrat genom kommissionens direktiv 2010/80/EU av den 22 november 2010 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG vad gäller förteckningen över försvarsrelaterade produkter, EUT L 308 24.11.2010, s. 11, (Celex 32010L0080).

⁸ Lagen omtryckt 1997:689.

2 §

I denna lag förstås med

tillverkning: framställning av sådan materiel eller delar därav som utgör krigsmateriel,

tillhandahållande: försäljning, upplåtelse, utbudande mot vederlag, lån, gåva eller förmedling,

tillverkningsrätt: varje rätt att tillverka krigsmateriel.

tillverkningsrätt: varje rätt att tillverka krigsmateriel,

överföring inom EES: en förflyttning eller annan rörelse av krigsmateriel eller tekniskt bistånd från en leverantör i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) till en mottagare i ett annat EES-land,

överföringstillstånd: ett tillstånd som kan vara generellt, globalt eller individuellt och som har utfärdats av en nationell myndighet i ett annat EES-land än Sverige, vilket ger en leverantör i det landet rätt att till en mottagare i ett annat EES-land överföra krigsmateriel eller tekniskt bistånd,

generellt överföringstillstånd: ett tillstånd som har utfärdats av en nationell myndighet i ett annat EES-land än Sverige, vilket direkt ger en leverantör i det landet rätt att till en kategori eller till kategorier av mottagare i ett annat EES-land överföra sådan krigsmateriel eller sådant tekniskt bistånd som specificeras i tillståndet,

transitering: transport av krigsmateriel genom ett eller flera EES-länder utöver ursprungslandet och det mottagande landet,

generellt tillstånd: ett tillstånd enligt 6 § första stycket som direkt ger en leverantör här i landet rätt att till en kategori eller till kategorier av mottagare i ett annat land föra ut sådan krigsmateriel eller lämna sådant tekniskt bistånd som specificeras i tillståndet,

globalt tillstånd: ett tillstånd enligt 6 § första stycket som ger en enskild leverantör rätt att till en eller flera mottagare eller kategorier av mottagare i ett eller flera andra länder föra ut sådan krigsmateriel eller lämna sådant tekniskt bistånd som specificeras i tillståndet,

individuellt tillstånd: ett tillstånd enligt 6 § första stycket som ger en enskild leverantör rätt att föra ut krigsmateriel eller lämna tekniskt bistånd som avser en angiven kvantitet specificerad krigsmateriel som ska vidarebefordras i en eller flera transporter till en mottagare i ett annat land,

certifiering: en certifiering som ger en mottagare av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd här i landet rätt att ta emot krigsmateriel eller tekniskt bistånd, som överförs till Sverige från ett EES-land enligt ett generellt överföringstillstånd, vilket har offentliggjorts av ett EES-land,

försäkran om användning: en försäkran varigenom en mottagare intygar att sådana komponenter till krigsmateriel eller till tekniskt bistånd som omfattas eller kan komma att omfattas av ett tillstånd till utförsel eller lämnande till ett annat EES-land enligt 6 § första stycket, ingår eller ska ingå i dennes egen krigsmateriel eller eget tekniska bistånd och därför inte i sig kan överföras inom EES eller exporteras utanför EES i ett senare skede, utom när det gäller underhåll eller reparation.

4 §⁹

Verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel, uppfinningar rörande krigsmateriel och metoder för framställning av

Verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel, uppfinningar rörande krigsmateriel och metoder för framställning av

⁹ Senaste lydelse 2010:1013.

sådan materiel får inte bedrivas här i landet utan tillstånd.

sådan materiel *samt verksamhet som avser tillhandahållande av tekniskt bistånd till någon i utlandet* får inte bedrivas här i landet utan tillstånd.

Prop. 2010/11:112
Bilaga 7

Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte heller utom landet bedriva sådan verksamhet utan tillstånd.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller inte för sådana statliga myndigheter som inte är affärsverk.

Tillstånd enligt första eller andra stycket behövs inte för verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller. Inte heller behöver innehavare av tillverkningstillstånd ha tillstånd enligt första eller andra stycket, om verksamheten avser tillhandahållande av krigsmateriel som tillhör tillståndshavaren och som finns inom landet eller tillhandahållande av uppfinning eller metod för framställning av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller.

Tillstånd enligt första eller andra stycket behövs inte för verksamhet som avser tillhandahållande av krigsmateriel till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet gäller. Inte heller behöver innehavare av tillverkningstillstånd ha tillstånd enligt första eller andra stycket, om verksamheten avser tillhandahållande av krigsmateriel som tillhör tillståndshavaren och som finns inom landet, eller tillhandahållande av uppfinning, metod för framställning av krigsmateriel eller tekniskt bistånd till svenska statliga myndigheter eller sådana tillverkare som har tillstånd att tillverka krigsmateriel av det slag tillhandahållandet eller det tekniska biståndet gäller.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från tillståndskravet enligt första och andra styckena i fråga om sådan handel med skjutvapen som regleras genom föreskrifterna i vapenlagen (1996:67) eller sådan hantering av ammunition eller annan explosiv vara som regleras genom föreskrifterna i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Utförsel

Utförsel och lämnande av tekniskt bistånd

6 §

Krigsmateriel får inte föras ut ur landet utan tillstånd, om inte annat följer av denna lag eller annan författning. I fråga om programvara likställs med utförsel överföring till utlandet genom telekommunikation eller på annat

Krigsmateriel får inte föras ut ur landet och tekniskt bistånd får inte lämnas till någon utanför landet utan tillstånd, om inte annat följer av denna lag eller annan författning. I fråga om programvara och tekniskt bistånd

liknande sätt.

likställs med utförsel *en* överföring till utlandet genom telekommunikation eller på annat liknande sätt.

Prop. 2010/11:112
Bilaga 7

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från kravet på tillstånd enligt första stycket, när det gäller utförsel av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet till ett annat land inom EES

1. om det är fråga om transitering,

2. om den som för ut krigsmaterielen ur landet eller lämnar det tekniska biståndet utanför landet eller mottagaren är en del av ett statligt organ eller en del av försvarsmakten,

3. om det är fråga om leveranser som Europeiska unionen, Nato, Internationella atomenergiorganet (IAEA) eller andra mellanstatliga organisationer gör i syfte att fullgöra sina uppdrag,

4. om utförseln eller lämnandet är nödvändigt för att genomföra ett samverkande program för krigsmateriel och tekniskt bistånd mellan EES-länder,

5. om utförseln eller lämnandet är kopplat till humanitär hjälp vid en katastrof eller som gåva i en nödsituation, och

6. om utförseln eller lämnandet är nödvändigt för eller efter reparation, underhåll, utställning eller demonstration.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utförsel av

1. skjutvapen och tillhörande ammunition för enskild persons räkning samt skjutvapen och därtill hörande ammunition för användning vid jakt, tävling eller övning utom riket,

2. skjutvapen för reparation, översyn eller annan liknande åtgärd,

3. skjutvapen som förts in i landet för åtgärd som avses i 2,

4. sådana jakt- och tävlingskjutvapen och tillhörande ammunition som har förts in i landet i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. 13 § b vapenlagen (1996:67).

Ett tillstånd enligt 6 § första stycket kan vara generellt, globalt eller individuellt.

Prop. 2010/11:112
Bilaga 7

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana tillstånd.

6 b §

Ett generellt tillstånd får inte användas vid utförelse av krigsmateriel eller vid lämnande av tekniskt bistånd till ett land utanför EES.

8 §

Avtal med någon utom landet om att gemensamt med denne eller för hans räkning utveckla krigsmateriel eller metod för framställning av sådan materiel eller om att gemensamt tillverka krigsmateriel får inte ingås här i landet utan tillstånd.

Avtal med någon utom landet om att gemensamt med denne eller för hans räkning *tillhandahålla tekniskt bistånd till någon i utlandet*, utveckla krigsmateriel eller metod för framställning av sådan materiel eller om att gemensamt tillverka krigsmateriel får inte ingås här i landet utan tillstånd.

Svenska myndigheter, svenska företag samt den som är bosatt eller stadigvarande vistas här får inte heller utom landet ingå sådant avtal utan tillstånd.

9 §

Avtal om tillägg till eller ändring av avtal av det slag som kräver tillstånd enligt 7 eller 8 § får inte ingås utan tillstånd, om tillägget eller ändringen avser

1. den materiel som omfattas av avtalet,

2. vidareupplåtelse eller vidareöverlåtelse av rätt enligt avtalet,

3. rätt att tillhandahålla krigsmateriel till mottagare som inte angivits tidigare,

4. förlängning av avtalets giltighetstid, eller

5. bestämmelser om sekretess.

1. den materiel *eller det tekniska bistånd* som omfattas av avtalet,

3. rätt att tillhandahålla krigsmateriel *eller tekniskt bistånd* till mottagare som inte angivits tidigare,

Certifiering

10 a §

En mottagare av krigsmateriel eller tekniskt bistånd här i landet får efter ansökan certifieras.

Regeringen får meddela

föreskrifter om
1. vilka villkor som en
certifiering får förenas med, och
2. vilken giltighetstid som ska
gälla vid en certifiering.

10 b §

En certifiering får beviljas om sökanden anses tillförlitlig. Vid bedömningen av tillförlitligheten ska man särskilt beakta sökandens förmåga att följa villkor i ett överföringstillstånd som innebär begränsningar av export av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd till ett land utanför EES.

Regeringen får meddela föreskrifter om kriterier för bedömning av tillförlitligheten vid prövning av certifiering.

10 c §

Ett certifikat ska godtas i Sverige om det har utfärdats i ett annat land inom EES i enlighet med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen.

11 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet *skall*, i den ordning regeringen föreskriver, lämna redovisning till Inspektionen för strategiska produkter

1. om den marknadsföring av krigsmateriel som bedrivs i utlandet,

2. om åtgärder som syftar till avtal som är tillståndspliktigt enligt 7 eller 8 §.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om redovisningsskyldighet och om undantag från denna. Inspektionen för strategiska produkter får i det enskilda fallet medge undantag från sådan redovisningsskyldighet.

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet *ska*, i den ordning regeringen föreskriver, lämna redovisning till Inspektionen för strategiska produkter

1. om den marknadsföring av krigsmateriel *eller tekniskt bistånd* som bedrivs i utlandet,

12 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet *skall* underrätta Inspektionen för strategiska produkter innan anbud lämnas eller, där anbudsförfarande inte förekommer, innan avtal ingås om

1. tillhandahållande av krigsmateriel till någon i utlandet,

2. upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrätt som avses i 7 §, eller
3. tillverkning eller utveckling av krigsmateriel eller metod för framställning av krigsmateriel som avses i 8 §.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om senaste tidpunkt för underrättelse och om undantag från underrättelseskyldigheten. Inspektionen för strategiska produkter får i enskilda fall medge undantag från underrättelseskyldighet.

Inspektionen får i det enskilda fallet förbjuda att sådant anbud lämnas eller avtal ingås som avses i första stycket.

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svenska statliga myndigheter som bedriver motsvarande verksamhet *ska* underrätta Inspektionen för strategiska produkter innan anbud lämnas eller, där anbudsförfarande inte förekommer, innan avtal ingås om

1. tillhandahållande av krigsmateriel *eller tekniskt bistånd* till någon i utlandet,

2. tillverkningsrätt som avses i 7 §, eller
3. tillverkning, *tillhandahållande av tekniskt bistånd* eller utveckling av krigsmateriel eller metod för framställning av krigsmateriel som avses i 8 §.

14 §

Tillstånd enligt 3–10 §§ får förenas med andra villkor än som avses i 13 § samt med kontroll- och ordningsbestämmelser.

Tillstånd enligt 3–6 och 7–10 §§ får förenas med andra villkor än som avses i 13 § samt med kontroll- och ordningsbestämmelser.

14 a §

Om en mottagare av krigsmateriel eller tekniskt bistånd inom EES har lämnat en försäkran om användning till Inspektionen för strategiska produkter, ska inspektionen eller regeringen inte förena ett tillstånd enligt 6 § första stycket som avser utförsel av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till ett annat land inom EES med villkor som innebär begränsningar när det gäller utförsel eller lämnande till ett land utanför EES av komponenter till den krigsmateriel eller till det tekniska bistånd som omfattas av tillståndet.

Om överföringen inom EES är känslig får dock inspektionen eller regeringen, trots andra stycket, förena ett tillstånd enligt 6 § första stycket med sådana villkor.

Prop. 2010/11:112
Bilaga 7

14 b §

Regeringen får meddela föreskrifter om att ett generellt tillstånd får förenas med villkor för registrering hos Inspektionen för strategiska produkter före den första användningen av tillståndet.

Uppgiftsskyldighet om villkor

15 a §

Den som har tillstånd enligt 6 § första stycket som avser utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till en viss mottagare i ett annat land inom EES, ska lämna uppgift till den mottagaren om de villkor som ingår i tillståndet när det gäller slutanvändning och utförelse eller lämnande utanför EES av krigsmaterielen eller det tekniska biståndet.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten.

Återkallelse

Återkallelse m.m.

16 §

Tillstånd enligt 3–10 §§ kan återkallas, om tillståndshavaren åsidosatt en föreskrift i denna lag eller föreskrift, villkor eller bestämmelse som har meddelats med stöd av lagen eller om det finns andra särskilda skäl till återkallelse.

Tillstånd enligt någon av bestämmelserna i 3–6 och 7–10 §§ eller certifiering enligt 10 a § får återkallas slutligt eller för viss tid, om tillståndshavaren eller den certifierade har åsidosatt en föreskrift i denna lag eller en föreskrift, ett villkor eller en bestämmelse som har meddelats med stöd av lagen eller om det finns andra särskilda skäl till återkallelse. Under samma förutsättningar får det beslutas att den som för ut krigsmateriel ur landet eller lämnar tekniskt

bistånd utanför landet slutligt eller för viss tid inte får utnyttja ett generellt tillstånd.

Prop. 2010/11:112
Bilaga 7

En återkallelse får inte avse tillstånd till avtal enligt någon av 7–9 §§ som redan ingåtts.

En återkallelse gäller med omedelbar verkan, om inte något annat beslutas.

En återkallelse eller ett beslut att inte få utnyttja ett generellt tillstånd gäller med omedelbar verkan, om inte något annat beslutas.

16 a §

Om Inspektionen för strategiska produkter anser att det finns en allvarlig risk för att en mottagare som har certifierats i ett annat land inom EES inte kommer att iaktta villkoren för ett generellt tillstånd eller att den allmänna ordningen, den allmänna säkerheten eller Sveriges väsentliga säkerhetsintressen kan påverkas, ska det andra landet underrättas och en utvärdering av situationen begäras.

Om det efter en sådan utvärdering fortfarande finns tvivel, får inspektionen besluta att utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet enligt ett generellt tillstånd tills vidare inte får ske till en viss certifierad mottagare.

Om inspektionen har meddelat ett sådant beslut, ska övriga länder inom EES och Europeiska kommissionen underrättas om beslutet och om skälen för detta.

Beslutet ska upphävas när det inte längre behövs.

17 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svensk statlig myndighet som bedriver motsvarande verksamhet utan att behöva tillstånd *skall*, enligt de föreskrifter som regeringen meddelar, lämna uppgifter till Inspektionen för strategiska produkter om ägande i utländska

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § liksom svensk statlig myndighet som bedriver motsvarande verksamhet utan att behöva tillstånd *ska*, enligt de föreskrifter som regeringen meddelar, lämna uppgifter till Inspektionen för strategiska produkter om ägande i utländska

rättssubjekt som bedriver utveckling, tillverkning, marknadsföring eller försäljning av krigsmateriel.

rättssubjekt som bedriver utveckling, tillverkning, marknadsföring eller försäljning av krigsmateriel *eller som tillhandahåller tekniskt bistånd.*

Prop. 2010/11:112
Bilaga 7

19 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § *skall*, enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar, till Inspektionen för strategiska produkter lämna deklaration på heder och samvete rörande den verksamhet för vilken tillstånd har meddelats.

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § *ska*, enligt de närmare föreskrifter som regeringen meddelar, till Inspektionen för strategiska produkter lämna deklaration på heder och samvete rörande den verksamhet för vilken tillstånd har meddelats.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att lämna deklaration.

Regeringen får meddela föreskrifter om att

1. den som har tillstånd enligt 6 § *skall* lämna uppgifter om krigsmateriel som förts ut ur landet,

1. den som har tillstånd enligt 6 § *ska* lämna uppgifter om krigsmateriel som förts ut ur landet *och tekniskt bistånd som lämnats utanför landet,*

2. den som har tillstånd enligt 7 eller 8 § *skall* lämna uppgifter om ingångna avtal.

2. den som har tillstånd enligt 7 eller 8 § *ska* lämna uppgifter om ingångna avtal.

20 §

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § *skall* efter *anmodan* av Inspektionen för strategiska produkter lämna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen samt lämna inspektionen tillträde till de lokaler där verksamheten bedrivs. Inspektionen har rätt att anlita biträde från andra statliga myndigheter i sin tillsyn.

Den som har tillstånd enligt 3 eller 4 § *eller den som är certifierad enligt 10 a § ska* efter *begäran* av Inspektionen för strategiska produkter lämna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen samt lämna inspektionen tillträde till de lokaler där verksamheten bedrivs. Inspektionen har rätt att anlita biträde från andra statliga myndigheter i sin tillsyn.

20 a §

Den som har tillstånd enligt 6 § första stycket som avser utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till ett annat land inom EES ska föra detaljerade och fullständiga register över sina överföringar inom EES.

Ett register som avses i första stycket ska omfatta kommersiella

dokument som innehåller uppgifter

1. om vilken krigsmateriel som överförs eller vilket tekniskt bistånd som lämnats inom EES, med angivande av dess referens i den förteckning över krigsmateriel och tekniskt bistånd som har föreskrivits med stöd av 1 § första stycket,

2. om mängden och värdet av den krigsmateriel som överförs eller det tekniska bistånd som lämnats inom EES,

3. om tidpunkten för överföringen av krigsmaterielen eller lämnandet av det tekniska biståndet inom EES,

4. om namn och adress på den som överfört krigsmaterielen eller lämnat det tekniska biståndet inom EES och på mottagaren av materielen eller biståndet,

5. om slutanvändning och slutanvändare av den krigsmateriel som överförs eller det tekniska bistånd som lämnats inom EES, om det är känt, och

6. om bevis för att information om ett villkor om begränsning i ett tillstånd när det gäller utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd utanför EES har getts till mottagaren av den krigsmateriel som överförs eller av det tekniska bistånd som lämnats.

Handlingar och uppgifter som avses i andra stycket ska bevaras fram till och med det sjunde året efter utgången av det kalenderår då räkenskapsåret avslutades eller den längre tid som för vissa uppgifter eller handlingar kan vara föreskriven i lag eller annan författning. Uppgifterna ska bevaras i Sverige, i ordnat skick och på ett betryggande och överskådligt sätt.

20 c §

Den som ansöker om tillstånd till utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till ett land utanför EES enligt 6 § första stycket ska, när det gäller sådan materiel eller sådant bistånd som denne har mottagit från ett annat land inom EES med stöd av ett överföringstillstånd, lämna uppgift till Inspektionen för strategiska produkter om att han eller hon har iakttagit villkor i överföringstillståndet som innebär begränsningar när det gäller export av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd till ett land utanför EES.

23 a §

Beslut av Inspektionen för strategiska produkter att återkalla ett tillstånd enligt 16 § eller att bestämma en avgift enligt 22 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beslut av Inspektionen för strategiska produkter får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol när det gäller beslut att

1. vägra certifiering vid en prövning enligt 10 a §,

2. återkalla ett tillstånd eller en certifiering enligt 16 §,

3. inte få utnyttja ett generellt tillstånd enligt 16 §,

4. utförelse av krigsmateriel ur landet eller lämnande av tekniskt bistånd utanför landet enligt ett generellt tillstånd tills vidare inte får ske till en viss certifierad mottagare enligt 16 a §,

5. bestämma en avgift enligt 22 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra förvaltningsbeslut enligt denna lag får inte överklagas.

25 §

Den som bryter mot någon av 3–5 §§ eller 7–10 §§ eller mot förbud som har meddelats med stöd av 12 § döms,

Den som bryter mot någon av 3–5 §§, 6 § när det gäller krav på tillstånd för lämnande av tekniskt bistånd eller 7–10 §§ eller mot

förbud som har meddelats med
stöd av 12 § döms,

1. om gärningen har skett uppsåtligen, till böter eller fängelse i högst två år,

2. om gärningen har skett av oaktsamhet, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som uppsåtligen genom vilseledande förmår Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen att lämna tillstånd enligt någon av 3–5 §§ eller 7–10 §§ och därigenom föranleder att avtal fullföljs eller tillhandahållande kommer till stånd döms till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen har skett av oaktsamhet, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som uppsåtligen genom vilseledande förmår Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen att lämna tillstånd enligt någon av 3–5 §§, 6 § när det gäller krav på tillstånd för lämnande av tekniskt bistånd eller 7–10 §§ och därigenom föranleder att avtal fullföljs, att tekniskt bistånd lämnas till någon utanför landet eller att tillhandahållande kommer till stånd, döms till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen har skett av oaktsamhet, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

I ringa fall *skall* inte dömas till ansvar.

I ringa fall *ska* inte dömas till ansvar.

27 §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. underlåter att lämna underrättelse enligt 12 § eller att lämna uppgifter enligt 17 §,

1. underlåter att lämna underrättelse enligt 12 eller 20 b § eller att lämna uppgifter enligt 15 a, 17 eller 20 c §,

2. underlåter att göra sådan anmälan som avses i 21 §,

3. i annat fall än som avses i 25 eller 26 § lämnar en oriktig uppgift i ansökan om tillstånd eller i annan handling som är av betydelse för prövningen av ett ärende enligt denna lag eller som annars ges in till tillsynsmyndigheten,

4. åsidosätter ett villkor eller bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av denna lag.

4. åsidosätter ett villkor eller bryter mot en kontroll- eller ordningsbestämmelse som har meddelats med stöd av denna lag.

5. bryter mot 20 a §,

6. bryter mot ett skriftligt åtagande som har getts in till Inspektionen för strategiska produkter enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 10 b § andra stycket.

I ringa fall *skall* inte dömas till ansvar.

I ringa fall *ska* inte dömas till ansvar.

29 §

Krigsmateriel som varit föremål för brott enligt 25 eller 26 § eller dess värde samt utbyte av sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

Krigsmateriel *eller tekniskt bistånd* som varit föremål för brott enligt 25 eller 26 § eller dess värde samt utbyte av sådant brott ska förklaras förverkat, om det inte är uppenbart oskäligt.

-
1. Denna lag träder i kraft den 30 juni 2012.
 2. Tillstånd som har meddelats enligt äldre föreskrifter ska anses meddelade enligt denna lag.
 3. De nya bestämmelserna i 9 § ska även tillämpas på sådana avtal om tekniskt bistånd som avses i 8 § och som har ingåtts före den 30 juni 2012.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2011-03-24

Närvarande: F.d. justitierådet Bo Svensson, f.d. regeringsrådet Leif Lindstam och justitierådet Ann-Christine Lindeblad.

Genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel

Enligt en lagrådsremiss den 24 februari 2011 (Utrikesdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättsakkunnige Carl Johan Wieslander, biträdd av departementsrådet Anna Maj Hultgård.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagrådsremissen föreslås ändringar i lagen (1992:1300) om krigsmateriel i syfte att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG av den 6 maj 2009 om förenkling av villkoren för överföring av försvarsrelaterade produkter inom gemenskapen samt rådets gemensamma ståndpunkt 2008/944/GUSP om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel.

Förslagen innebär bl.a. att lagens tillämpningsområde utökas till att omfatta tekniskt bistånd och att en mottagare av krigsmateriel eller av tekniskt bistånd här i landet ska få certifieras. En certifiering ger en mottagare i Sverige rätt att ta emot krigsmateriel eller tekniskt bistånd som överförs hit från ett EES-land enligt ett generellt överföringstillstånd som har offentliggjorts av ett EES-land.

I lagen används flera olika uttryck för den åtgärd det innebär att krigsmateriel lämnar landet. I 2 § definieras ”överföring inom EES” som en förflyttning eller annan rörelse av krigsmateriel eller tekniskt bistånd från en leverantör i ett land inom EES till en mottagare i ett annat EES-land. Ibland används uttrycken ”utförsel” och ”föra ut” när det är fråga om mottagare i ett annat land, dvs. även tredjeland (se t. ex. definitionerna av olika tillstånd i 2 §, se också 6 §). I 14 a § första stycket och i 20 a § talas om ”utförsel - - - - till ett annat land inom EES” medan i 23 a § första stycket anges endast ”utförsel - - - ur landet”. Uttrycket ”export” synes användas när det är fråga om mottagare i tredjeland.

Enligt Lagrådets mening är det angeläget att de olika uttryck som nu nämnts används konsekvent i den meningen att deras innebörd är densamma oavsett var de används. Detta förutsätter att det klargörs i vilka fall en bestämmelse avser transaktioner inom EES och transaktioner utanför EES.

Lagrådet föreslår att tredje stycket förs samman med andra stycket och där bildar en sista mening av följande lydelse: ”Det gäller dock inte ärenden om certifiering.” Prop. 2010/11:112
Bilaga 8

2 §

Lagrådet föreslår att definitionerna anges i bokstavsordning.

Den föreslagna definitionen av transitering omfattar inte transport av tekniskt bistånd, exempelvis planer, diagram, modeller etc. (se författningskommentaren till 29 §). Lagrådet föreslår att orden ”eller tekniskt bistånd” förs in i definitionen omedelbart efter ”krigsmateriel”.

Definitionen av generellt tillstånd bör justeras redaktionellt genom att orden ”till en kategori eller till kategorier” byts mot ”en eller flera kategorier”.

6 a §

Lagrådet ifrågasätter om första stycket behövs.

8 §

Lagrådet noterar att paragrafen förbjuder att någon, som inte har anknytning till Sverige, här i landet träffar avtal som avses i paragrafen med någon, som inte heller har anknytning till Sverige. Det innebär att om någon från Indien träffar avtal med någon från Pakistan om att gemensamt tillverka krigsmateriel i något av dessa länder eller i ett tredje land åtminstone teoretiskt kan straffas enligt 25 §. Lagrådet ifrågasätter om detta kan vara avsett. Om lagtexten ändras bör motsvarande ändring göras i 7 §.

10 b §

I paragrafen anges att ”man” – dvs. Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen, se 1 a § – ska särskilt beakta vissa omständigheter. Lagrådet föreslår att ordet ”man” byts mot ”Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen”.

14 a §

I författningskommentaren anges att paragrafen genomför artikel 4.8 i direktivet. I den artikeln anges att medlemsstaterna inte ska belägga komponenter med exportrestriktioner, om mottagaren i en försäkran om användning intygar att de komponenter som omfattas av överföringstillståndet ingår eller ska ingå i mottagarens egna produkter och därför inte i sig kan överföras eller exporteras i ett senare skede, utom när syftet är underhåll eller reparation.

I paragrafens första stycke föreskrivs att ett tillstånd som avser utförelse av krigsmateriel eller lämnande av tekniskt bistånd till ett annat land inom EES inte får förenas med villkor som innebär begränsningar när det gäller utförelse eller lämnande till ett land utanför EES av komponenter till den krigsmateriel eller till det tekniska bistånd som omfattas av

tillståndet, om mottagaren i det andra EES-landet har lämnat en försäkran om användning till Inspektionen för strategiska produkter.

I förhållande till direktivtexten innebär paragrafens första stycke den inskränkningen att förbudet mot begränsande villkor gäller endast om det är fråga om komponenter till krigsmateriel eller tekniskt bistånd som omfattas av ett lämnat tillstånd.

I paragrafens andra stycke föreskrivs att ett tillstånd enligt 6 § första stycket får förenas med begränsande villkor om överföringen inom EES är känslig. Av artikel 4.8 synes framgå att möjligheten att föreskriva sådana villkor inte är begränsad till överföring inom EES.

I 2 § finns en definition av ”försäkran om användning” som är baserad på artikel 4.8 i direktivet. Definitionen ansluter mycket nära till artikeln.

Enligt Lagrådets mening kan definitionen av ”försäkran om användning” utgå och 14 a § utformas på ett enklare sätt i närmare överensstämmelse med artikel 4.8 i direktivet och förslagsvis ges följande lydelse:

Om en mottagare i ett annat EES-land av komponenter till krigsmateriel eller tekniskt bistånd lämnat en försäkran om användning till Inspektionen för strategiska produkter får tillståndet till utförelse av komponenterna inte förenas med villkor om exportrestriktioner, om inte annat följer av tredje stycket.

I en försäkran om användning enligt första stycket ska mottagaren intyga att komponenterna ingår eller ska ingå i dennes egen krigsmateriel eller egna tekniska bistånd och därför inte i sig kan överföras inom EES eller exporteras utanför EES i ett senare skede, utom när det gäller reparation eller underhåll.

Om en överföring som avses i andra stycket är känslig, får dock inspektionen eller regeringen förena ett tillstånd enligt 6 § första stycket med villkor som avses i första stycket.

14 b §

Som paragrafen är utformad leder den tanken till att ett generellt tillstånd får förenas med villkor som ska vara uppfyllda för att registrering hos Inspektionen för strategiska produkter ska få ske. Även om innebörden av artikel 5.4 i direktivet, som ligger till grund för paragrafen, inte är helt klar – där talas om ”fastställa villkor för registrering” – måste antas att avsikten är att medlemsstaterna får föreskriva att ett generellt tillstånd förutsätter att registrering har skett.

Lagrådet föreslår därför att ordet ”för” byts mot ”om”.

Lagrådet föreslår att orden ”som avser” byts mot ”till” och att orden ”om de villkor som ingår i tillståndet när det gäller slutanvändning” byts mot ”om de villkor om slutanvändning som gäller för tillståndet”.

16 §

Lagrådet föreslår att orden ”får det beslutas” i första stycket byts mot ”får Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen besluta”.

16 a §

Enligt paragrafens första och tredje stycken ”ska det andra landet underrättas” respektive ”ska övriga länder inom EES och Europeiska kommissionen underrättas”. Enligt Lagrådets mening bör i båda fallen anges vem som ska svara för underrättelsen och till vem underrättelsen ska lämnas. Under förutsättning att avsikten är att det är Inspektionen för strategiska produkter som ska svara för underrättelsen och att den ska lämnas till behörig myndighet i ett annat EES-land kan, om saken anses böra regleras i lag, sista delen av första stycket och tredje stycket lyda:

”...påverkas, ska inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i det andra landet och en utvärdering av situationen begäras.”

Om inspektionen har meddelat ett sådant beslut, ska inspektionen underrätta de behöriga myndigheterna i övriga länder inom EES och Europeiska kommissionen om beslutet och om skälen för detta.

23 a §

Lagrådet föreslår att ordet ”tillståndshavaren” infogas först i punkt 3.

25 §

Bestämmelsen i första stycket straffbelägger bl.a. vissa åtgärder som uppsåtligen eller av oaktsamhet sker utan erforderligt tillstånd. Lagförslaget innebär att det införs ansvar även för brott mot tillståndskravet enligt 6 § när det gäller lämnande av tekniskt bistånd till någon utanför landet. Straffbestämmelsen i andra stycket avser den som uppsåtligen eller av oaktsamhet genom vilseledande förmår Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen att lämna sådana tillstånd som avses i första stycket. Utformningen av lagtexten i de två styckena skiljer sig åt på ett enligt Lagrådets mening omotiverat sätt. Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse:

Den som uppsåtligen

1. bryter mot 3-5 §§, 6 § när det gäller krav på tillstånd för lämnande av tekniskt bistånd, 7-10 §§ eller förbud som har meddelats med stöd av 12 § eller

2. genom vilseledande förmår Inspektionen för strategiska produkter eller regeringen att meddela tillstånd enligt 3-5 §§, 6 § när det gäller krav på tillstånd för lämnande av tekniskt bistånd eller 7-10 §§ och därigenom föranleder att avtal fullföljs, att tekniskt bistånd lämnas till någon utanför landet eller att tillhandahållande kommer till stånd döms till böter eller fängelse i högst två år.

Om gärningen har begåtts av oaktsamhet, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

I ringa fall ska inte dömas till ansvar.

27 §

Lagrådet noterar att i första stycket 3 föreskrivs straff för den som lämnar en oriktig uppgift i en handling som ges in till tillsynsmyndigheten, även om uppgiften inte har någon betydelse för prövningen av ärendet. Lagrådet ifrågasätter om detta kan vara avsett.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 april 2011

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Larsson, Erlandsson, Borg, Sabuni, Billström, Adelson, Liljeroth, Tolgfors, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd

Föredragande: statsrådet Björling

Regeringen beslutar proposition 2010/11:112 Genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
Lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel	1, 1 a, 6, 6 a, 10 a, 10 b, 11, 12, 14 b, 15 a, 17, 19,	Celex 32009L0043
